

**Azərbaycan Respublikası
Dövlət Neft Şirkəti**

**Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun
Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları**

31 dekabr 2017-ci il

Mündəricat

Müstəqil auditorun hesabatı

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	1
Konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabat	3
Konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	4
Konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat	5

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üzrə qeydlər

1. Qrup və onun əməliyyatları	6
2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri	6
3. Əhəmiyyətli uçot təxminləri və mülahizələri	24
4. Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi	28
5. Səqmentlər üzrə məlumat	34
6. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi	39
7. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar və qalıqlar	47
8. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri və depozitlər	50
9. Məhdudlaşdırılmış pul vəsaitləri	51
10. Satış üçün mövcud olan investisiyalar	51
11. Ticarət və sair debitor borcları	51
12. Mal-material ehtiyatları	52
13. Sair cari aktivlər	52
14. Sair uzunmüddətli aktivlər	53
15. Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri	53
16. Əmlak, tikili və avadanlıqlar	55
17. Qeyri-maddi aktivlər, qudvildən başqa	56
18. Birgə müəssisələrə investisiyalar	57
19. Asılı müəssisələrə investisiyalar	60
20. Ticarət və sair kreditor borcları	64
21. Borc öhdəlikləri	64
22. Ödəniləcək vergilər	67
23. Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər	67
24. Öhdəliklər və məsrəflər üzrə sair ehtiyatlar	68
25. Təxirə salınmış gəlir	69
26. Sair cari və uzunmüddətli öhdəliklər	70
27. Alış üzrə təxirə salınmış ödəniş öhdəliyi	71
28. Nizamnamə kapitalı, əlavə ödənilmiş kapital, bölüşdürülməmiş mənfəət və törəmə müəssisəsinin payının satışı üzrə gəlir	71
29. Gəlirlərin kateqoriyalar üzrə təhlili	72
30. Xərclərin kateqoriyalar üzrə təhlili	72
31. Sair əməliyyat gəliri	73
32. Maliyyə gəliri	73
33. Maliyyə xərcləri	73
34. Mənfəət vergisi	73
35. Səhmlərin satışına görə qəbul olunmuş avans ödənişləri	77
36. Satış opsiyonu üzrə öhdəliklər	77
37. Əhəmiyyətli nağdsız investisiya və maliyyələşdirmə fəaliyyətləri	78
38. Maliyyə fəaliyyətindən yaranan öhdəliklərdə dəyişikliklər	78
39. Şərti öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri	78
40. Müəssisələrin birləşməsi, qeyri-nəzarət paylarının alınması, biznes təsisatı olmayan müəssisənin alınması, HPBS-də payların, qudvilin və qeyri-müəyyən istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərin alınması	87
41. Mühüm qeyri-nəzarət payı olan törəmə müəssisələr	92
42. Hesabat tarixindən sonra baş vermiş hadisələr	95

Müstəqil auditorun hesabatı

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin Rəhbərliyinə

Rəy

Biz Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin və onun törəmə müəssisələrinin ("Qrup") 31 dekabr 2017-ci il tarixinə konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixdə başa çatan il üzrə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir, konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər və konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlardan, habelə mühüm mühasibat uçotu prinsipləri və digər izahedici məlumatların icmalından ibarət olan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Bizim fikrimizcə, əlavə edilən konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə başa çatan il üzrə konsolidasiya edilmiş maliyyə nəticələrini və konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına ("MHBS") uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlər üzrə düzgün əks etdirir.

Rəy üçün əsas

Biz auditini Beynəlxalq Audit Standartlarına ("BAS") uyğun olaraq apardıq. Bizim həmin standartlar üzrə öhdəliklərimiz hesabatımızın "*Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini üzrə auditorun məsuliyyəti*" bölməsində təsvir olunur. Mühasiblər üçün Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının "Peşəkar mühasiblərin etika məcəlləsi"nə ("MBESS Məcəlləsi") uyğun olaraq biz Qrupdan müstəqillik və biz MBESS Məcəlləsinə uyğun olaraq etika ilə bağlı digər öhdəliklərimizi yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Əsas audit məsələləri

Əsas audit məsələləri peşəkar mühakiməmizə uyğun olaraq cari dövrün konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini üçün daha önəmli olan məsələlərdir. Həmin məsələlər ümumilikdə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının tərəfimizdən aparılan audit kontekstində və həmin hesabatlar üzrə rəyimiz formalaşdığı zaman nəzərdən keçirilmişdir və biz bu məsələlərə dair ayrıca rəy bildirmirik. Aşağıda göstərilən məsələlərin hər birinin audit zamanı hansı şəkildə nəzərdən keçirildiyi həmin kontekstdə təsvir olunur.

Biz hesabatımızın "Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditi üçün auditorun məsuliyyəti" bölməsində təsvir olunan öhdəliklərimizi, o cümlədən həmin məsələlərlə bağlı olan öhdəlikləri yerinə yetirdik. Müvafiq olaraq, apardığımız audit konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli təhrif risklərinin tərəfimizdən qiymətləndirilməsinə cavab verəcək prosedurların yerinə yetirilməsini əhatə edirdi. Audit prosedurlarımızın, o cümlədən aşağıdakı məsələlərin nəzərdən keçirilməsi üçün yerinə yetirilmiş prosedurların nəticələri əlavə edilən konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üzrə audit rəyimizin əsasını təşkil edir.

Əsas audit məsələsi

Bizim auditin əsas audit məsələsini ünvanlanması

Neft-qaz aktivlərinin dəyərsizləşməsi

Biz bu məsələni Qrupun neft-qaz aktivlərinin qalığının əhəmiyyətinə, dəyərsizləşmə təhlilinin əsasını təşkil edən fərziyyələrin yüksək dərəcədə subyektiv olduğuna və rəhbərlik tərəfindən əhəmiyyətli mühakimə və təxminlər işlədildiyinə görə audit üçün ən vacib məsələlərdən biri hesab etdik. Bundan əlavə, son bir neçə il ərzində neftin qiymətinin əhəmiyyətli dəyişməsi Qrupun əməliyyatlarına və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsir göstərmişdir və potensial dəyərsizləşməyə təkan verir.

Rəhbərliyin istifadə etdiyi əsas fərziyyələrin təfəsilatları və dəyərsizləşmə testlərinin nəticələri konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına 3 sayılı Qeyddə açıqlanmışdır.

Neft-qaz ehtiyatlarının qiymətləndirilməsi

Neft-qaz ehtiyatlarının qiymətləndirilməsi dəyərsizləşmə testinə, köhnəlmə və istismardan çıxarma ehtiyatlarına əhəmiyyətli təsir göstərir. Qrup özünün neft-qaz ehtiyatlarının qiymətləndirilməsinə beynəlxalq səviyyədə tanınmış müstəqil ehtiyat mühəndislərini cəlb etmişdir. Neft-qaz ehtiyatlarının qiymətləndirilməsi ilə bağlı məlumat konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına 3 sayılı Qeyddə açıqlanmışdır.

Biz qrupun aktivlərinin risk profilində dəyişikliyi və dəyərsizləşmə ilə bağlı mülahizələri qiymətləndirdik.

Biz daxili qiymətləndirmə ekspertlərimizi işə cəlb etdik və dəyərsizləşmə testlərinin aparılmasında istifadə edilən fərziyyələri, məsələn neftin proqnozlaşdırılan qiymətləri, ehtiyatlar və resursların həcmi və diskont dərəcələri kimi məlumatları mövcud xarici mənbələrlə müqayisə etdik. Bundan əlavə biz, dəyərsizləşmə modellərinin və həssaslıq təhlillərinin riyazi düzgünlüyünü yoxladıq. Biz hesablanmış dəyərsizləşmə xərcinin məbləğlərini və kəşfiyyat aktivlərinin uğursuz silinmələrini Şirkətin mühasibat uçotu qeydlərində əks etdirilmiş məbləğlərlə müqayisə etdik.

Ehtiyat mühəndislərinin işlətdiyi fərziyyələri Qrupun təsdiq edilmiş büdcəsi və tarixi məlumatları ilə müqayisə etdik. Biz əsas fərziyyələri qiymətləndirdik və ehtiyat mühəndisləri tərəfindən təqdim edilmiş ehtiyatlara və resurslara dair təxminləri dəyərsizləşmə, köhnəlmə, tükənmə, amortizasiya və istismardan çıxarma ehtiyatlarının hesablanmasına daxil edilmiş məbləğlərlə müqayisə etdik.

Qrupun 2017-ci il üzrə illik hesabatına daxil edilən digər məlumatlar

Digər məlumatlar konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları və konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üzrə auditorun hesabatı istisna olmaqla, Qrupun 2017-ci il üzrə illik hesabatına daxil edilmiş məlumatlardan ibarətdir. Rəhbərlik digər məlumatlar üçün məsuliyyət daşıyır. Qrupun 2017-ci il üzrə illik hesabatının hazırkı auditor hesabatının tarixindən sonra bizə təqdim edilməsi gözlənilir.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üzrə rəyimiz digər məlumatları əhatə etmir və biz həmin məlumatlara dair hər hansı formada əminlik ifadə edən heç bir nəticə təqdim etməyəcəyik.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının tərəfimizdən aparılan auditi ilə əlaqədar bizim vəzifəmiz əldə edildiyi zaman yuxarıda göstərilən digər məlumatlarla tanış olmaq və digər məlumatla konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları və ya audit zamanı əldə etdiyimiz məlumat arasında əhəmiyyətli uyğunsuzluğun olub-olmadığını və ya digər məlumatlarda əhəmiyyətli təhrifin mövcud olub-olmadığını yoxlamaqdır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üçün rəhbərliyin və İdarə şurasının məsuliyyəti

Rəhbərlik konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının MHBS-yə uyğun hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, həmçinin fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq əhəmiyyətli səhvlər olmayan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin lazım bildiyi daxili nəzarət üzrə məsuliyyət daşıyır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən, rəhbərliyin Qrupu ləğv etmək və ya əməliyyatları dayandırmaq niyyəti olduğu və ya bunu etməkdən başqa heç bir real alternativ olmadığı hallar istisna olmaqla, rəhbərlik Qrupun daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətlə bağlı məsələlərin (belə məsələlər varsa) açıqlanmasına və mühasibat uçotunun daim fəaliyyətdə olan müəssisə konsepsiyasının istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

İdarə şurası Qrupun maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarət üçün məsuliyyət daşıyır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditi üzrə auditorun məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz ümumiyyətlə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olmamasına kifayət qədər əminlik əldə etmək və rəyimiz daxil olan auditor hesabatını təqdim etməkdir. Kifayət qədər əminlik əminliyin yüksək dərəcəsini ifadə edir, lakin BAS-a uyğun olaraq aparılmış audit nəticəsində mövcud olan bütün təhriflərin üzə çıxarılmasına zəmanət vermir. Təhriflər fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əmələ gələ bilər və fərdi və ya məcmu halda götürülməklə hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının əsasında istifadəçilərin qəbul edəcəyi iqtisadi qərarlara təsir göstərmələrini ehtimal etməyə əsas olacağı halda əhəmiyyətli hesab olunur.

BAS-a uyğun olaraq aparılmış auditin bir hissəsi olaraq biz audit zamanı peşəkar mühakimə və peşəkar skeptisizm tətbiq edirik. Biz həmçinin:

- ▶ Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olması risklərini müəyyən edir və qiymətləndirir, həmin risklərə cavab olaraq audit prosedurlarını layihələşdirir və həyata keçirir, eləcə də rəyimiz üçün əsas yaratmaq məqsədilə kifayət və münasib olan audit sübutunu əldə edirik. Fırıldaqçılıq nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riski səhvlər nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riskindən yüksəkdir, çünki fırıldaqçılığa gizli sözləşmə, saxtakarlıq, bilərəkdən səhv buraxma, yanlış təqdimat və ya daxili nəzarət qaydalarına əməl olunmaması daxil ola bilər.
- ▶ Müəyyən şəraitdə münasib olan audit prosedurlarının işlənilməsi hazırlanması məqsədilə auditə aid olan daxili nəzarət elementləri haqqında anlayış əldə edir, lakin bu zaman Qrupun daxili nəzarət sisteminin səmərəliliyi haqqında rəy bildirmək məqsədini güdmürük.
- ▶ Rəhbərlik tərəfindən istifadə edilmiş uçot prinsiplərinin münasibliyini, uçot təxminlərinin və əlaqəli açıqlamaların əsaslılığını qiymətləndiririk.

- ▶ Rəhbərlik tərəfindən mühasibat uçotunun daim fəaliyyətdə olan müəssisə konsepsiyasının tətbiqinin münasibliyi və əldə edilmiş audit sübutlarına əsaslanaraq Qrupun daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi ilə bağlı əhəmiyyətli şübhə doğuran hadisə və ya şəraitlərlə əlaqədar mühüm qeyri-müəyyənliyin olub - olmaması haqqında nəticə çıxarıyıq. Mühüm qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu qənaətinə gələcəyimiz halda, biz auditor hesabatımızda konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarındakı əlaqəli açıqlamalara diqqəti yönəltməliyik və ya, əgər bu cür açıqlamalar qeyri-münasib olarsa, rəyimizə düzəliş etməliyik. Bizim nəticələr audit hesabatımızın tarixinədək əldə etdiyimiz audit sübutlarına əsaslanır. Lakin gələcək hadisə və ya şəraitlər Qrupun daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməməsinə gətirib çıxara bilər.
- ▶ Məlumatların açıqlanması da daxil olmaqla konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatı, strukturu və məzmununu, eləcə də konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının müvafiq əməliyyat və hadisələri düzgün təqdim edib-etmədiyini qiymətləndiririk.
- ▶ Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları haqqında rəy bildirmək üçün Qrupa daxil olan müəssisələrin maliyyə məlumatları və fəaliyyəti ilə bağlı kifayət qədər audit sübutlarını əldə edirik. Biz qrup auditinin yönləndirilməsi, nəzarət edilməsi və nəticələrinə görə məsuliyyət daşıyıyıq. Biz audit rəyinə görə müstəsna məsuliyyət daşıyıyıq.

Biz, digər məsələlərlə yanaşı, auditin planlaşdırılmış əhatə dairəsi, vaxtı və əhəmiyyətli audit nəticələri, o cümlədən audit zamanı daxili nəzarətdə hər hansı əhəmiyyətli çatışmazlıqları tərəfimizdən müəyyən olunduğu halda İdarə şurasının nəzərinə çatdırmalıyıq.

Bundan əlavə biz İdarə şurasına müstəqilliklə bağlı müvafiq etik tələblərə riayət etdiyimiz, eləcə də müstəqilliyimizə təsir göstərə bilməsi əsaslı olaraq ehtimal edilə bilən bütün münasibətlər və digər məsələlər və tələb olunan hallarda müvafiq ehtiyat tədbirləri haqqında xəbər verdiyimiz barədə bəyanat təqdim edirik.

İdarə şurasına təqdim edilmiş məsələlərdən biz cari dövrün konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini üçün daha önəmli olanları və beləliklə də əsas audit məsələlərini təşkil edən məsələləri müəyyən edirik. Tətbiq edilən qanun və ya normativ aktlar belə məsələlərin açıqlanmasına yol vermədiyi və ya, müəyyən məsələnin auditor hesabatına daxil edilərsə, belə daxil etmənin mənfi nəticələrinin həmin məlumatın açıqlanmasından əldə edilən faydanı üstələyəcəyini müəyyən etdiyimiz çox nadir hallar istisna olmaqla, biz bu məsələləri auditor hesabatında təsvir edirik.

Bu müstəqil auditorun hesabatının təqdim edilməsi ilə nəticələnən auditə görə məsuliyyətli partnyor Nərgiz Kərimovadır.

Ernst & Young Holdings (CIS) B.V.

Ernst & Yang Holdings (SiAyEs) Bi.Vi.
şirkətinin Azərbaycan Respublikasındakı filialı

7 iyun 2018-ci il

Azərbaycan, Bakı 153, Neftçilər prospekti

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat*(Məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)*

	Qeyd	31 dekabr 2017-ci il	31 dekabr 2016-cı il (yenidən təsnif edilmiş*)
Aktivlər			
Cari aktivlər			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	8	5,217	4,163
Məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitləri	9	265	121
Depozitlər	8	218	1,039
Satış üçün mövcud olan investisiyalar	10	174	82
Ticarət və sair debitor borcları	11	10,007	8,618
Mal-material ehtiyatları	12	4,810	4,968
Sair cari aktivlər	13	1,614	1,564
Cəmi cari aktivlər		22,305	20,555
Uzunmüddətli aktivlər			
Əmlak, tikili və avadanlıqlar	16	25,669	20,116
Qudvil	40	327	342
Qeyri-maddi aktivlər, qudvildən başqa	17	739	689
Birgə müəssisələrə investisiyalar	18	5,022	4,555
Asılı müəssisələrə investisiyalar	19	4,571	4,442
Təxirə salınmış vergi aktivləri	34	905	841
Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri	15	685	578
Sair uzunmüddətli aktivlər	14	1,124	889
Cəmi uzunmüddətli aktivlər		39,042	32,452
Cəmi aktivlər		61,347	53,007
Kapital			
Nizamnamə kapitalı	28	3,036	1,802
Əlavə ödənilmiş kapital	28	4,541	2,159
Bölüşdürülməmiş mənfəət		7,357	6,265
Sair kapital ehtiyatları		(6)	(46)
Şirkətin səhmləri üzrə satış opsiyonu		(1,310)	(1,305)
Törəmə müəssisənin səhminin alış-satışından gəlir	28	1,181	1,280
Məcmu məzənnə fərqləri		5,806	6,292
Qrupun səhmdarlarına aid olan kapital		20,605	16,447
Qeyri-nəzarət payları		1,370	1,257
Cəmi kapital		21,975	17,704

* Burada göstərilmiş müəyyən məbləğlər 2016-cı ilin maliyyə hesabatlarına müvafiq deyil və Qeyd 2-də yenidən təsnifləşdirmələr ətrafı öz əksini tapmışdır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat

(Məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

	Qeyd	31 dekabr 2017-ci il	31 dekabr 2016-cı il (yenidən təsnif edilmiş*)
Öhdəliklər			
Cari öhdəliklər			
Ticarət və sair kreditor borcları	20	12,450	9,692
Qısamüddətli borc öhdəlikləri və uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi	21	5,998	6,717
Vergilər üzrə kreditor borcu	22	487	616
Öhdəliklər və məsrəflər üzrə sair ehtiyatlar	24	70	45
Alış üzrə təxirə salınmış kreditor borcu	27	147	153
Təxirə salınmış gəlir	25	41	98
Sair cari öhdəliklər	26	653	1,052
Cəmi cari öhdəliklər		19,846	18,373
Uzunmüddətli öhdəliklər			
Uzunmüddətli borc öhdəlikləri	21	9,513	8,210
Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər	23	1,067	968
Öhdəliklər və məsrəflər üzrə sair ehtiyatlar	24	94	148
Təxirə salınmış gəlir	25	63	74
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	34	1,209	1,272
Səhmlərin satılması üçün alınmış avanslar	35	4,076	2,897
Satış opsiyonu üzrə öhdəliklər	36	2,719	2,832
Sair uzunmüddətli öhdəliklər	26	785	529
Cəmi uzunmüddətli öhdəliklər		19,526	16,930
Cəmi öhdəliklər		39,372	35,303
Cəmi öhdəliklər və kapital		61,347	53,007

* Burada göstərilmiş müəyyən məbləğlər 2016-cı ilin maliyyə hesabatlarına müvafiq deyil və Qeyd 2-də yenidən təsnifləndirmələr ətrafı öz əksini tapmışdır.

7 iyun 2018-ci il tarixində Qrupun adından imzalanmış və buraxılış üçün təsdiqlənmişdir.

Cənab Rövneq Abdullayev
Prezident

S. Qasimov
Cənab Süleyman Qasimov
İqtisadi məsələlər üzrə Vitse-prezident

Konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabat*(Məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)*

	Qeyd	2017	2016
Gəlirlər	29	92,571	51,905
Satışların maya dəyəri	30	(87,352)	(47,387)
Cəmi mənfəət		5,219	4,518
Paylaşdırma xərcləri	30	(864)	(814)
Ümumi və inzibati xərclər	30	(1,267)	(1,092)
Əmlak, tikili və avadanlıqların və qeyri-maddi aktivlərin silinməsindən zərər		(26)	(34)
Sosial xərclər		(125)	(148)
Kəşfiyyat və qiymətləndirmə xərcləri	30	(38)	(35)
Sair əməliyyat xərcləri	30	(1,326)	(1,196)
Sair əməliyyat gəliri	31	949	697
Əməliyyat fəaliyyətindən mənfəət		2,522	1,896
Maliyyə gəliri	32	117	189
Maliyyə xərcləri	33	(890)	(841)
Məzənnə fərqi üzrə gəlirlər və zərərlər, xalis		110	(1,284)
Birgə müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay	18	523	767
Asılı müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay	19	134	209
Mənfəət vergisindən əvvəlki mənfəət		2,516	936
Mənfəət vergisi xərci	34	(424)	(586)
İl üzrə mənfəət		2,092	350
Sair məcmu (zərər)/gəlir			
Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərəre yenidən təsnif edilməli olan sair məcmu (zərər)/gəlir – məzənnə fərqləri, satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri üzrə gəlir, pul vəsaitlərinin hərəkətinin hedcinqləri üzrə zərər, vergi çıxılmaqla		(576)	1,784
İl üzrə sair məcmu (zərər)/gəlir, vergi çıxılmaqla		(576)	1,784
İl üzrə cəmi məcmu gəlir		1,516	2,134
Mənfəət aiddir:			
Qrupun səhmdarlarına		1,748	147
Qeyri-nəzarət paylarına		344	203
		2,092	350
Cəmi məcmu gəlir aiddir:			
Qrupun səhmdarlarına		1,318	1,978
Qeyri-nəzarət paylarına		198	156
		1,516	2,134

Əlavə olunmuş qeydlər hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının ayrılmaz tərkib hissəsidir.

Konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat*(Məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)*

Qeyd	Qrupun səhmdarlarına aid olan kapital									
	Nizamnamə kapitalı	Əlavə ödənilmiş kapital	Müəssisənin səhmləri üzrə satış opsiyonu	Törəmə müəssisənin səhmlərinin (alışından) / satışından gəlir	Sair kapital ehtiyatları	Bölüşdürülməmiş mənfəət	Məzənnə fərqi	Cəmi	Qeyri-nəzarət payları	Cəmi kapital
1 yanvar 2016-cı il tarixinə qalıq	1,617	1,423	(1,305)	1,234	(12)	6,191	4,427	13,575	1,073	14,648
İl üzrə mənfəət	-	-	-	-	-	147	-	147	203	350
Məzənnə fərqləri, vergi çıxılmaqla	-	-	-	-	-	-	1,865	1,865	(47)	1,818
Sair məcmu zərər	-	-	-	-	(34)	-	-	(34)	-	(34)
2016-cı il üzrə cəmi məcmu gəlir	-	-	-	-	(34)	147	1,865	1,978	156	2,134
Səhmlərin qeyri-nəzarət payının sahibinə satışı	-	-	-	46	-	-	-	46	172	218
Səhm emissiyasının qeydiyyatı	28	185	(185)	-	-	-	-	-	-	-
Əlavə ödənilmiş kapital	28	-	921	-	-	-	-	921	-	921
Qeyri-nəzarət payına malik səhmdar tərəfindən törəmə müəssisələrin nizamnamə kapitalına qoyuluş	-	-	-	-	-	-	-	-	10	10
Dövlətə ayırmalar	28	-	-	-	-	(73)	-	(73)	-	(73)
Törəmə müəssisə tərəfindən elan edilmiş dividendlər	-	-	-	-	-	-	-	-	(154)	(154)
31 dekabr 2016-cı il tarixinə qalıq	1,802	2,159	(1,305)	1,280	(46)	6,265	6,292	16,447	1,257	17,704
İl üzrə mənfəət	-	-	-	-	-	1,748	-	1,748	344	2,092
Məzənnə fərqləri, vergi çıxılmaqla	-	-	-	-	-	-	(470)	(470)	(146)	(616)
Sair məcmu gəlir	-	-	-	-	40	-	-	40	-	40
2017-ci il üzrə cəmi məcmu gəlir	-	-	-	-	40	1,748	(470)	1,318	198	1,516
Törəmə müəssisədə qeyri-nəzarət payın alınması	28	-	-	(113)	-	-	(2)	(115)	44	(71)
Səhmlərin qeyri-nəzarət payının sahibinə satışı	28	-	-	14	-	-	(14)	-	87	87
Satış opsiyonu üzrə ehtiyat	-	-	(5)	-	-	-	-	(5)	5	-
Səhm emissiyasının qeydiyyatı	28	1,234	(1,234)	-	-	-	-	-	-	-
Əlavə ödənilmiş kapital	28	-	3,616	-	-	-	-	3,616	-	3,616
Qeyri-nəzarət payına malik səhmdar tərəfindən törəmə müəssisələrin nizamnamə kapitalına qoyuluş	-	-	-	-	-	-	-	-	53	53
Dövlətə ayırmalar	28	-	-	-	-	(656)	-	(656)	-	(656)
Törəmə müəssisə tərəfindən elan edilmiş dividendlər	-	-	-	-	-	-	-	-	(274)	(274)
31 dekabr 2017-ci il tarixinə qalıq	3,036	4,541	(1,310)	1,181	(6)	7,357	5,806	20,605	1,370	21,975

Əlavə olunmuş qeydlər hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının ayrılmaz tərkib hissəsidir.

Konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat

(Məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

	Qeyd	2017	2016
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Mənfəət vergisindən əvvəl mənfəət		2,516	936
<i>Düzəlişlər:</i>			
Əmlak, tikili və avadanlıqların köhnəlməsi	30	1,065	1,014
Qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası	17	41	40
Əmlak, tikili və avadanlıqların dəyərsizləşməsi	16	468	322
Ticarət və sair debitor borclarının və digər maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi	30	239	493
Ehtiyatlarda dəyişiklik	30	(11)	18
Mənfəət və ya zərərə aid edilmiş aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəlikdə dəyişiklik		(6)	2
Əmlak, tikili və avadanlıqların və qeyri-maddi aktivlərin silinməsindən zərər		26	34
Maliyyə gəliri	32	(117)	(189)
Maliyyə xərcləri	33	890	841
Məzənnə fərqləri		26	1,011
Asılı və birgə müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay	18, 19	(657)	(976)
Sair nağdsız əməliyyatlar		(408)	(69)
Dövriyyə kapitalında dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti		4,072	3,477
Ticarət və sair debitor borclarında artım		(1,660)	(2,329)
Mal-material ehtiyatlarında azalma/(artım)		222	(2,628)
Ticarət və sair kreditör borclarında artım		2,665	2,816
Sair aktivlər və öhdəliklərdə dəyişiklik		51	148
Ehtiyatların tükənməsi		(33)	(28)
Əməliyyatlardan daxil olan pul vəsaitləri		5,317	1,456
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(635)	(472)
Ödənilmiş faizlər		(647)	(743)
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə daxil olan pul vəsaitləri		4,035	241
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Törəmə müəssisələrin (əldə edilmiş pul vəsaitləri çıxılmaqla), birgə əməliyyatlarda əlavə payın əldə edilməsi, asılı və birgə müəssisələrə əlavə qoyuluş		(817)	(941)
Əmlak, tikili və avadanlıqların alınması		(4,271)	(3,526)
Qeyri-maddi aktivlərin alınması	17	(29)	(22)
Depozitlərin çıxarılması/(yerləşdirilməsi)		813	(892)
Alınmış faiz		117	195
Asılı və birgə müəssisələrdən alınmış dividendlər		221	190
Əmlak, tikili və avadanlıqların satışından daxilolmalar		58	12
İştirak payının satışı üçün alınmış avanslar		1,310	466
Satış üçün mövcud olan aktivlərin alınması		(51)	-
Tikinti üzrə məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitlərində dəyişiklik	9	(129)	-
Birgə və asılı müəssisələrə verilmiş kreditlər		(313)	(63)
Üçüncü tərəflərə verilmiş kreditlər		(6)	(9)
İnvestisiya fəaliyyətində istifadə edilmiş xalis pul vəsaitləri		(3,097)	(4,590)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Borc öhdəliklərindən daxilolmalar		9,480	6,751
Borc öhdəliklərinin geri qaytarılması		(8,559)	(4,261)
Qeyri-nəzarət payına malik səhmdar tərəfindən törəmə müəssisələrin nizamnamə kapitalına qoyuluş		26	10
Qeyri-nəzarət paylarının satışından daxilolmalar	28	87	218
Nizamnamə kapitalında və əlavə ödənilmiş kapitalda artım	28	243	921
Qeyri-nəzarət payına malik səhmdarlara ödənilmiş dividendlər		(252)	(154)
Dövlətə ayırmalar	28	(656)	(73)
Qeyri-nəzarət payına malik səhmdardan səhmin əldə olunması	28	(71)	-
Borc öhdəliklərinə aid olan məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitlərində dəyişiklik		(8)	81
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə daxil olan xalis pul vəsaitləri		290	3,493
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri üzrə xalis məzənnə fərqləri		(174)	138
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərində xalis artım/(azalma)		1,054	(718)
İlin əvvəlinə pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	8	4,163	4,881
İlin sonuna pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	8	5,217	4,163

Əlavə olunmuş qeydlər hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının ayrılmaz tərkib hissəsidir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

1. Qrup və onun əməliyyatları

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti ("SOCAR") 13 sentyabr 1992-ci il tarixli Prezident Fərmanı ilə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə əsasən yaradılmış və Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərir. SOCAR hasilat, nəql və emal əməliyyatları ilə məşğul olur. SOCAR-ın əsas fəaliyyəti neft, qaz və qaz kondensatlarının hasilatı, emalı və nəqli, eləcə də neftin, qazın və neft və qaz məhsullarının satışından ibarətdir. SOCAR 100 faiz Azərbaycan Respublikasına ("Dövlət") məxsusdur.

SOCAR-ın hüquqi ünvanı: Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri, AZ 1029, Heydər Əliyev prospekti 121.

Törəmə müəssisələr haqqında məlumat

Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına aşağıdakı mühüm törəmə müəssisələr daxildir:

Adı	Əsas fəaliyyəti	Təsis edildiyi ölkə	Kapitalda pay, %	
			2017	2016
SOCAR Turkey Enerji A.Ş.	Emal	Türkiyə	100%	100%
Azərbaycan (AÇG) Ltd	Neft istehsalı	Kayman adaları	100%	100%
Azərbaycan (Şah Dəniz) Ltd	Qaz istehsalı	Kayman adaları	100%	100%
Caspian Drilling Company (CDC)	Qazma əməliyyatları	Azərbaycan	92%	92%
SOCAR Energy Georgia MMC	Satış və paylaşdırma	Gürcüstan	76%	51%
SOCAR Overseas MMC	Satış və paylaşdırma	BƏƏ	100%	100%
SOCAR Trading Holding	Satış və paylaşdırma	Malta	100%	100%
Azərbaycan (BTC) Ltd	Satış və paylaşdırma	Kayman adaları	100%	100%
Cooperative Menkent U.A.	Satış və paylaşdırma	Niderland Krallığı	100%	100%
SOCAR Energy Holdings AG	Satış və paylaşdırma	İsveçrə	100%	100%
SOCAR Energy Ukraine	Satış və paylaşdırma	Ukrayna	100%	100%
Azərbaycan (SCP) Ltd	Satış və paylaşdırma	Kayman adaları	100%	100%
SOCAR Petroleum QSC	Satış və paylaşdırma	Azərbaycan	100%	100%
Bakı Gəmiqayırma Zavodu	Tikinti	Azərbaycan	65%	65%
Socar Polymer MMC	Kimya məhsulları	Azərbaycan	57%	71%
BOS Shelf MMC	Tikinti	Azərbaycan	90%	90%

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri

Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsasları

SOCAR-ın, onun törəmə, asılı və birgə müəssisələrinin (birlikdə "Qrup" adlandırılır) konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatları Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartları Komitəsi ("BMUSK") tərəfindən dərc edilmiş Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına ("MHBS") uyğun hazırlanmışdır. Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında istifadə edilən mühüm mühasibat uçotu prinsipləri aşağıda göstərilir. Bu mühasibat uçotu prinsipləri təqdim edilən bütün dövrlərə müvafiq olaraq tətbiq edilmişdir.

Konsolidasiya üçün əsas

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Qrupun və törəmə müəssisələrin 31 dekabr 2017-ci il tarixinə olan maliyyə hesabatlarından təşkil olunmuşdur.

Törəmə müəssisələr (xüsusi məqsədli müəssisələr daxil olmaqla) Qrupun nəzarət etmək imkanı olduğu bütün müəssisələrdir. Nəzarət bu halda yaranır ki, Qrup investisiya obyektində iştirakı ilə bağlı zərərə məruz qalsın və ya gəlir əldə etmək hüququna malik olsun və investisiya obyektini üzrə nəzarət hüququ vasitəsilə həmin gəlirlərə təsir etmək imkanına malik olsun. Xüsusilə, Qrup investisiya obyektinə yalnız və yalnız o halda nəzarət edir ki, Qrup:

- ▶ Investisiya obyektini üzrə nəzarət hüququna malik olsun (yəni mövcud olan səsvermə hüquqları hazırda investisiya obyektinin müvafiq fəaliyyətini idarə etmək imkanını versin);
- ▶ Investisiya obyektində iştirakla bağlı zərər və ya gəlirlər əldə etmək hüququna malik olsun; və
- ▶ Gəlirlərə təsir göstərmək üçün investisiya obyektini üzrə nəzarəti istifadə etmək bacarığına malik olsun.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Konsolidasiya üçün əsas (davamı)

Qrup səs çoxluğundan az paya və ya investisiya obyektində analoji hüquqlara sahib olanda Qrup investisiya obyektini üzrə nəzarət hüququnun olub-olmadığını qiymətləndirərkən bütün müvafiq fakt və şəraitləri, o cümlədən aşağıdakıları, nəzərdən keçirir:

- ▶ Investisiya obyektində sair səsvermə hüquqlarının sahibləri ilə müqavilə razılaşması (razılaşmaları);
- ▶ Sair müqavilə razılaşmalarından irəli gələn hüquqlar;
- ▶ Qrupun səsvermə hüquqları və potensial səs hüquqları.

Qrup investisiya obyektini üzrə nəzarət hüququnun olub-olmadığını o halda yenidən qiymətləndirir ki, fakt və şəraitlər üç nəzarət elementindən bir və ya bir neçəsində dəyişiklik əlamətinin olduğunu göstərsin. Törəmə müəssisənin konsolidasiyası Qrup törəmə müəssisə üzərində nəzarət əldə edəndə başlayır və Qrup törəmə müəssisə üzrə nəzarəti itirəndə başa çatır.

Şirkətdaxili əməliyyatlar, qalıqlar və Qrup şirkətləri arasındakı əməliyyatlar üzrə realizasiya olunmamış gəlirlər konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarından silinir. Həmçinin, realizasiya olunmamış zərərlər konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarından çıxarılır, lakin, köçürülmüş aktivin dəyərsizləşmə göstəricisi kimi nəzərə alınır. Lazım olduqda, törəmə müəssisələrin uçot siyasəti Qrup tərəfindən qəbul edilmiş qaydalara uyğun olmaq üçün dəyişdirilir.

Törəmə müəssisənin cəmi məcmu gəlirləri mənfi qalıq yaratdığı halda belə qeyri-nəzarət paylarına aid edilir.

Müəssisələrin birləşməsi

Müəssisələrin birləşməsi alış metodu üzrə uçota alınır. Alışın dəyəri alış tarixindəki ədalətli dəyərle ölçülən köçürülmüş ödəniş məbləği və satın alınan müəssisədə qeyri-nəzarət payları məbləğinin məcmusu şəklində ölçülür. Hər bir müəssisə birləşməsi üçün alıcı müəssisə satın alınan müəssisədə qeyri-nəzarət paylarını satın alınan müəssisənin xalis müəyyən edilə bilən aktivlərinin proporsional payı ilə ölçür. Çəkilən alış məsrəfləri xərclərə silinir və inzibati xərclərə aid edilir. Qrup hər hansı müəssisəni satın aldıqda, o, müvafiq təsnifləşdirmə üçün və müqavilə şərtləri, iqtisadi şərait və alış tarixində qüvvədə olan şərtlərə əsasən təyin olunma üçün nəzərdə tutulmuş maliyyə aktiv və passivlərini qiymətləndirir. Bura əsas müqavilədə əlaqədar törəmə alətlərin satın alınan müəssisə tərəfindən ayrılması da aid edilir.

Müəssisələrin mərhələli birləşməsi zamanı alıcı müəssisənin satın alınan müəssisədə hər əvvəlki mərhələdə sahib olduğu pay, alış tarixindəki ədalətli dəyərle yenidən qiymətləndirilir və yaranan gəlir və ya zərər il üzrə mənfəət və ya zərər kimi əks etdirilir.

Qeyri-nəzarət payları olan səhmdarlarla əməliyyatlar

Nəzarətin itirilmədiyi halda Qrupun törəmə müəssisədə olan iştirak payındakı dəyişiklik kapital əməliyyatları kimi (yəni pay sahibləri ilə olan əməliyyatlar kimi) uçota alınmalıdır. Bu cür hallarda nəzarət və qeyri-nəzarət paylarının balans dəyərlərinə, törəmə müəssisədə uyğun iştirak payının dəyişməsinə əks etdirəcək şəkildə düzəliş verilməlidir. Qeyri-nəzarət payına verilən düzəliş məbləği və ödənilən məbləğ arasındakı fərq birbaşa kapitalda uçota alınmalıdır və Qrupun pay sahiblərinə aid edilməlidir.

Birgə nəzarət altında olan müəssisələrlə birləşmələr

Qrup birgə nəzarət altında olan müəssisələrin birləşdirilməsini mühasibat uçotunun alış metodu ilə əks etdirir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Asılı və birgə müəssisələrə investisiyalar

Asılı müəssisə Qrupun əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərdiyi müəssisədir. Əhəmiyyətli dərəcədə təsir investisiya obyektinin maliyyə siyasəti və əməliyyat prinsiplərinə dair qərarların qəbul edilməsində iştirak hüququ deməkdir, lakin həmin prinsiplər üzrə nəzarət və ya birgə nəzarəti nəzərdə tutmur.

Birgə müəssisə ("BM") birgə nəzarəti həyata keçirən tərəflərin birgə müəssisənin xalis aktivləri üzrə hüquq əldə etdikləri müqavilə razılaşmasıdır. Müqavilə ilə razılaşdırılmış birgə nəzarət yalnız müvafiq fəaliyyətlə əlaqədar qərarların qəbul edilməsi üçün birgə nəzarəti həyata keçirən tərəflərin birgə razılığı tələb edildikdə mövcud olur.

Əhəmiyyətli dərəcədə təsir və ya birgə nəzarətin olub-olmadığı müəyyən edilərkən istifadə edilən amillər törəmə müəssisələr üzrə nəzarətin müəyyən edilməsində istifadə edilən amillər ilə oxşardır.

Qrupun asılı və birgə müəssisəyə investisiyaları pay iştirakı üzrə kapital metoduna əsasən maliyyə hesabatlarına daxil edilir. Pay iştirakı üzrə kapital metoduna əsasən asılı və ya birgə müəssisədə investisiya ilkin olaraq maya dəyəri ilə tanınır. Alış tarixindən sonra asılı və ya birgə müəssisənin xalis aktivlərində Qrupun payındakı dəyişiklikləri tanımaq üçün investisiyanın balans dəyərində düzəlişlər edilir. Asılı və ya birgə müəssisəyə aid olan qudvil investisiyanın balans dəyərində daxil edilir, amortizasiyaya silinmir və fərdi şəkildə dəyərsizləşmə baxımından yoxlanılır.

Mənfəət və ya zərər haqqında hesabat Qrupun asılı və ya birgə müəssisənin əməliyyatlarında payını əks etdirir. Həmin investisiya obyektlərinin sair məcmu gəlirində hər hansı dəyişiklik Qrupun sair məcmu gəlirinin tərkibində təqdim edilir. Asılı və ya birgə müəssisənin kapitalında birbaşa tanınmış payın satışından hər hansı gəlir və ya zərər Qrupun asılı və ya birgə müəssisənin mənfəət və ya zərərindəki payı daxilində gəlir və ya zərər kimi əks etdirilir. Qrup ilə asılı və ya birgə müəssisə arasında əməliyyatlardan irəli gələn realizasiya olunmamış gəlirlər və zərərlər asılı və ya birgə müəssisədəki payın nisbətində silinir.

Asılı və ya birgə müəssisənin mənfəət və ya zərərində Qrupun məcmu payı mənfəət və ya zərər haqqında hesabatın özündə əməliyyat mənfəətindən kənar təqdim edilir və asılı və ya birgə müəssisənin vergidən sonra mənfəət və ya zərərini və törəmə müəssisələrdə qeyri-nəzarət paylarını əks etdirir.

Asılı və ya birgə müəssisənin maliyyə hesabatları Qrupda olduğu kimi eyni hesabat dövrü üçün hazırlanır. Lazım olduqda, istifadə edilən uçot siyasətinin Qrupun qəbul etdiyi uçot siyasətinə uyğun olması üçün həmin maliyyə hesabatlarına düzəlişlər edilir.

Pay iştirakı üzrə kapital metodu tətbiq edildikdən sonra Qrup asılı və ya birgə müəssisəyə investisiya üzrə dəyərsizləşmə zərərinin tanınmalı olub-olmadığını müəyyən edir. Hər hesabat tarixində Qrup asılı və ya birgə müəssisəyə investisiyanın dəyərsizləşməsinə dair obyektiv sübutun olub-olmadığını müəyyən edir. Belə sübut olarsa, Qrup dəyərsizləşmənin məbləğini asılı və ya birgə müəssisənin bərpa oluna bilən dəyəri və onun balans dəyəri arasındakı fərq kimi hesablayır, sonra isə zərəri mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda "Asılı və ya birgə müəssisənin mənfəətində pay" in tərkibində zərər kimi tanıyır.

Asılı və ya birgə müəssisə üzrə müvafiq olaraq əhəmiyyətli dərəcədə olan təsir və birgə nəzarət itirildikdən sonra Qrup qalan investisiyanı ədalətli dəyərlə ölçür və tanıyır. Əhəmiyyətli dərəcədə təsir və birgə nəzarət itirildikdən sonra asılı və ya birgə müəssisənin balans dəyəri ilə qalan investisiyanın ədalətli dəyəri və satışdan daxilolmalar arasında hər hansı fərq mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Hasılataın Pay Bölgüsü haqqında Sazişlərdə investisiyalar

Qrupun müəyyən kəşfiyyat və hasilat seqmenti üzrə fəaliyyət növləri Hasilataın Pay Bölgüsü haqqında Sazişlər ("HPBS") ilə tənzimlənir. HPBS-in şərtlərinə əsasən, Qrup layihədə öz payına uyğun olaraq aktivlərə sahibdir və öz payına müvafiq öhdəliklərə görə məsuliyyət daşıyır. Müvafiq olaraq, Qrup HPBS-ə qoyulan investisiyalarını müvafiq aktivlərin, öhdəliklərin, çəkilməmiş xərclərin və qazanılmış gəlirin hissəsini tanımaq yolu ilə bölüşdürülməyən pay metodundan istifadə etməklə uçota alır.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Hasılatın Pay Bölgüsü haqqında Sazişlərdə investisiyalar (davamı)

HPBS, kommersiya neft və qaz şirkətinin təcrübəsindən istifadə etməklə mineral ehtiyatların hasilatı üsuludur. Yekun hasilatın miqdarından asılı olmayaraq, mineral ehtiyatlar üzrə mülkiyyət hüququ və əksər hallarda ehtiyatların hasilatı üçün yaradılmış bütün əsas vəsaitlər üzrə qanuni hüquqlar Dövlətə məxsusdur. Dövlət, məhsullardan razılaşdırılmış qiymət düsturuna əsasən məhsul və ya nağd pul şəklində təqdim edilə bilən müəyyən pay götürür. Müqavilə tərəfləri ancaq müəyyən xərcləri və razılaşdırılmış mənfəət faizini əldə etmək hüququna malik ola bilər. Onlar həmçinin müəyyən vaxt müddətindən sonra ehtiyatları hasil etmək hüququ qazana bilər. Əməliyyat şirkəti HPBS-i idarə etmək üçün bir və ya bir neçə podratçı tərəflərin yaratdığı hüquqi şəxsdir.

Müxtəlif HPBS-lərdə podratçı tərəf olan Qrup, HPBS-ləri müqavilənin şərtlərinə əsasən qiymətləndirir və uçota alır. O, HPBS-ə əsasən hasil edilmiş neftdə və qazda ancaq öz payını gəlir kimi uçota alır. Dövlətin adından hasil edilərək satılan neft və qaz üzrə yaranan gəlir və ya çəkilməmiş xərclər Qrupun hesabatlarında qeydə alınmır. Qrup, Dövlətin agent kimi çıxış edərək nefti və qazı hasil edir və çatdırır, yaxud nefti və qazı sataraq gəliri Dövlətin hesabına köçürür.

Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartı ("BMUS") 38 və BMUS 16 əsasında, müvafiq olaraq, qeyri-maddi aktivlər və ya əmlak, tikili və avadanlıqlar kimi uçota alınmalı olan xərclər müəssisənin bir çox iqtisadi risklərə məruz qaldığı və aktivlər üzrə ehtimal edilən gələcək iqtisadi mənfəət əldə etdiyi təqdirdə uçota alınır. Alış, işlənmə və kəşfiyyat xərcləri konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatlarında göstərilən uçot qaydalarına uyğun olaraq qeydə alınır.

Köhnəlmə, tükənmə və ya amortizasiyaya məruz qalmış aktivlər HPBS-in qüvvədə olduğu dövrdə və ya müvafiq aktivlərin gözlənilən faydalı istifadə müddəti ərzində (bu müddətlərdən hansı daha qısa olarsa) hazırkı uçot siyasətində nəzərdə tutulan müvafiq tükənmə və ya köhnəlmə metoduna əsasən xərcə silinir.

Xarici valyuta çevrilmələri

Konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər, xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, milyon Azərbaycan Manatı ilə ("AZN") əks olunmuşdur.

Qrupun konsolidasiya edilmiş müəssisələrinin funksional valyutaları onların fəaliyyət göstərdiyi əsas iqtisadi mühitlərin valyutaları hesab edilir. SOCAR və onun tabeliyində olan 22 struktur bölməsinin funksional valyutası və Qrupun hesabat valyutası Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan AZN-dir. Buna baxmayaraq, Qrupun törəmə, asılı və birləşmiş müəssisələrində investisiyalarının böyük hissəsi üzrə debitor borcları, gəlirlər, xərclər və borc öhdəlikləri ABŞ dolları, İsveçrə frankı ("CHF"), Gürcüstan larisini ("GEL"), Ukrayna qrivnası ("UAH"), Yapon yeni (JPY) və Türk lirəsi ("TL") ilə qiymətləndirildiyinə, çəkildiyinə, ödənilməsinə və ya ölçüldüyünə görə həmin müəssisələrdə həmin valyutalar funksional valyuta hesab edilir.

Xarici valyuta ilə aparılan əməliyyatlar əvvəlcə əməliyyat tarixinə qüvvədə olan müvafiq valyuta məzənnələrini tətbiq etməklə, Qrupun müvafiq müəssisələrinin funksional valyutası ilə qeydə alınır.

Qrupun müvafiq müəssisəsinin funksional valyutası olmayan xarici valyuta ilə ifadə edilmiş monetar aktiv və öhdəliklər, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixinə qüvvədə olan müvafiq valyuta məzənnələrinə əsasən həmin müəssisənin funksional valyutasına çevrilir. Qrupun müvafiq müəssisələrinin funksional valyutalarında yenidən ölçülmə nəticəsində yaranan məzənnə gəlir və zərərləri mənfəət və ya zərərdə qeydə alınır.

Qrup müəssisələrinin əməliyyat nəticələri və maliyyə vəziyyəti həmin müəssisələrin funksional valyutası Qrupun hesabat valyutalarından fərqli olduqda və Qrupun hesabat valyutası ilə ölçülmədikdə (bu müəssisələrdən heç birinin funksional valyutası hiperinflasiya iqtisadiyyatlı ölkələrin valyutası deyil) aşağıdakı şəkildə hesabat valyutasına çevrilir:

- (i) hər bir maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat üzrə aktiv və öhdəliklər, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixində qüvvədə olan yekun məzənnə ilə çevrilir;
- (ii) hər bir məcmu gəlir haqqında hesabat üzrə gəlir və xərclər orta məzənnə ilə yenidən qiymətləndirilir (həmin orta məzənnə əməliyyat tarixinə məzənnələrin məcmu təsirinə əsaslı şəkildə yaxın olmadıqda, gəlir və xərclər əməliyyat tarixinə qüvvədə olan məzənnə ilə çevrilir); və
- (iii) bütün məzənnə fərqləri kapital hesabında ayrıca komponent (məzənnə çevrilməsindən yaranan fərq) kimi əks etdirilir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Xarici valyuta çevrilmələri (davamı)

31 dekabr 2017-ci il tarixinə xarici valyuta qalıqlarının çevrilməsində istifadə olunan əsas valyuta məzənnələri: 1 ABŞ dolları = 1.7001 AZN, 1 Avro = 2.0307 AZN, 1 CHF = 1.7374 AZN, 1 GEL = 0.6514 AZN, 1 UAH = 0.0605 AZN, 1 TL = 0.4499 AZN, 100 JPY = 1.5079 AZN (2016-cı il: 1 ABŞ dolları = 1.7707 AZN, 1 Avro = 1.8644 AZN, 1 CHF = 1.7351 AZN, 1 GEL = 0.6663 AZN, 1 UAH = 0.0653 AZN, 1 TL = 0.5023 AZN, 100 JPY = 1.5168 AZN).

Maliyyə alətləri – əsas qiymətləndirmə üsulları

Təsnifat formalarından asılı olaraq maliyyə alətləri ədalətli dəyerdə və ya amortizasiya olunmuş dəyerdə qeydə alınır. Həmin qiymətləndirmə üsulları aşağıda əks etdirilir.

Ədalətli dəyər qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında adi əməliyyatda aktivin satılması zamanı alınacaq və ya öhdəliyin ötürülməsi üçün ödəniləcək qiymətdir. Ədalətli dəyər ölçülərkən aktivin satılması və ya öhdəliyin köçürülməsi əməliyyatının aktivin və ya öhdəliyin əsas bazarında və ya əsas bazar olmayanda, aktivin və ya öhdəliyin ən əlverişli bazarında aparılması ehtimal edilir. Qrupun əsas və ya ən əlverişli bazara çıxışı olmalıdır. Aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyəri bazar iştirakçıları aktivini və ya öhdəliyi qiymətləndirərkən istifadə etdiyi fərziyyələri istifadə etməklə ölçülməlidir və bu zaman ehtimal edilməlidir ki, bazar iştirakçıları öz ən yaxşı iqtisadi mənafeələrini güdürlər.

Qrup müvafiq müşahidə olunan giriş məlumatlarının istifadəsini maksimallaşdırmaq və müşahidə olunmayan giriş məlumatlarının istifadəsini minimallaşdırmaqla müəyyən şərtlərə uyğun olan və ədalətli dəyəri ölçmək üçün kifayət məlumatın mövcud olduğu qiymətləndirmə üsullarını istifadə edir.

Maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyərləri qiymətləndirilmiş və ya açıqlanmış bütün aktivlər və öhdəliklər aşağıda təsvir olunan ədalətli dəyər iyerarxiyası daxilində ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi üçün bütövlükdə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında kateqoriyalara aid edilir:

- ▶ Səviyyə 1 – oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün fəal bazarlarda bazar qiymətləri (təshih edilməmiş) mövcud olanlar;
- ▶ Səviyyə 2 – ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları birbaşa və ya dolayısı ilə müşahidə edilən qiymətləndirmə üsulları;
- ▶ Səviyyə 3 – ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları müşahidə edilməyən qiymətləndirmə üsulları.

Maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyərle təkrarlanan əsasda tanınan aktiv və öhdəliklər üçün Qrup hər hesabat dövrünün sonunda kateqoriyalara bölməni yenidən qiymətləndirərək iyerarxiyanın daxilində Səviyyələr arasında köçürmələrin baş verib-vermədiyini müəyyən edir (ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün bütövlükdə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında).

İlkin dəyər alış tarixinə aktivini almaq üçün ödənilmiş pul vəsaitləri və ya pul vəsaitləri ekvivalentlərinin məbləğini və yaxud verilmiş sair resursların ədalətli dəyərini əks etdirir və əməliyyat xərclərini ehtiva edir. İlkin dəyərle qiymətləndirmə yalnız bazar qiymətləri olmayan və ədalətli dəyəri etibarlı şəkildə ölçülə bilməyən pay alətlərindəki investisiyalara tətbiq edilir.

Əməliyyat xərcləri birbaşa olaraq maliyyə alətinin alışı, buraxılması və ya satışı ilə bağlı olan əlavə xərcləri əks etdirir. Əlavə xərclər əməliyyatın həyata keçirilmədiyini təqdirdə yaranmayan xərclərdir. Əməliyyat xərclərinə agentlərə (satış üzrə agentlər kimi fəaliyyət göstərən işçilər daxil olmaqla), məsləhətçilərə, brokerlərə və dilerlərə ödənilmiş haqq və komissiyalar, tənzimləyici orqanlar və fond birjalalarına ödəmələr, eləcə də mülkiyyət hüququnun köçürülməsi üzrə vergilər və rüsumlar daxildir. Borc öhdəlikləri üzrə mükafat və ya diskontlar, maliyyələşdirmə xərcləri, daxili inzibati və ya saxlama xərcləri əməliyyat xərclərinə daxil edilmir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Maliyyə alətləri – əsas qiymətləndirmə üsulları (davamı)

Amortizasiya olunmuş maya dəyəri əsas məbləğin qaytarılmasını çıxmaqla, lakin hesablanmış faizləri daxil etməklə, maliyyə aktivləri üçün isə dəyərsizləşmə zərərləri üzrə hər hansı silinməni çıxmaqla aktivlərin ilkin dəyərini əks etdirir. Hesablanmış faizlərə ilkin uçot zamanı təxirə salınmış əməliyyat xərclərinin və effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ödəniş məbləği üzrə hər hansı mükafat və ya diskontun amortizasiyası daxildir. Hesablanmış faiz gəlirləri və faiz xərcləri, o cümlədən hesablanmış kupon gəlirləri və amortizasiya olunmuş diskont və ya mükafat (verilmə zamanı təxirə salınmış komissiyalar daxil olmaqla, əgər varsa) ayrıca göstərilir və müvafiq maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın aktiv və öhdəliklərinin balans dəyərinə daxil edilir.

Effektiv faiz metodu maliyyə alətinin balans dəyəri üzrə sabit faiz dərəcəsinin (effektiv faiz dərəcəsi) təmin edilməsi üçün faiz gəlirləri və ya xərclərinin müvafiq dövr ərzində bölüşdürülməsi metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi, təxmin edilən gələcək pul ödənişlərini və ya daxilolmaları (kreditlər üzrə gələcək zərərlər xaric olmaqla) maliyyə alətinin gözlənilən fəaliyyət müddəti ərzində və ya müvafiq hallarda daha qısa müddət ərzində maliyyə alətinin xalis balans dəyərinə diskontlaşdıran dəqiq dərəcədir.

Effektiv faiz dərəcəsi maliyyə aləti üçün nəzərdə tutulan dəyişkən faiz dərəcəsi üzrə kredit spredini əks etdirən mükafatlar və ya diskont və yaxud bazar qiymətlərindən asılı olaraq müəyyən edilməyən sair dəyişkən amillər istisna olmaqla, faiz dərəcələrinin növbəti dəyişdirilmə tarixinə qədər dəyişkən faizli alətlər üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətini diskont etmək üçün istifadə edilən faiz dərəcəsidir. Bu cür mükafatlar və ya diskontlar maliyyə alətinin gözlənilən tədavül müddəti ərzində amortizasiya edilir. Diskont dəyərini hesablanmasına müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsini təşkil edən bütün komissiyalar daxildir.

Maliyyə aktivləri

Qrup maliyyə aktivlərini aşağıdakı kateqoriyalara təsnifləşdirir: a) ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri; b) kreditlər və debitor borcları; c) ödəniş tarixinə qədər saxlanılan maliyyə aktivləri və d) satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri. Bu təsnifləşdirmə maliyyə aktivlərinin əldə edilməsi məqsədindən asılıdır. Rəhbərlik maliyyə aktivlərini ilkin uçot zamanı təsnifləşdirir.

Maliyyə aktivlərinin qiymətləndirilməsi onların aşağıdakı təsnifatından asılıdır:

- (a) *Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri.* Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri satış üçün nəzərdə tutulan maliyyə aktivləri (maliyyə aktivi əsasən qısa müddətdə satış üçün əldə edildiyi təqdirdə bu kateqoriyada təsnifləşdirilir) və ilkin olaraq ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləridir. Derivativlər hedclər kimi müəyyən edilmədiyi təqdirdə, satış üçün nəzərdə tutulan aktivlər kimi təsnifləşdirilir. Bu kateqoriyaya daxil olan aktivlər cari aktivlər kimi təsnifləşdirilir.
- (b) *Kreditlər və debitor borcları.* Kreditlər və debitor borcları bazarda sərbəst surətdə alınıb satıla bilməyən, sabit və ya müəyyən edilə bilən ödənişlərlə qeyri-derivativ maliyyə aktivləridir. Ödəmə müddəti hesabat tarixindən sonra 12 aydan çox olan kreditlər və debitor borcları istisna olmaqla, bunlar cari aktivlər kimi təsnifləşdirilir. Bu istisna olunmuş aktivlər isə uzunmüddətli aktivlər kimi təsnifləşdirilir. Kreditlər və debitor borcları maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ticarət və sair debitor borcları kimi əks etdirilir.
- (c) *Ödəniş tarixinə qədər saxlanılan investisiya qiymətli kağızları.* Bu kateqoriyaya Qrupun ödəniş müddətində saxlamaq niyyəti və imkanı olan qiyməti təyin edilmiş sabit və ya ödəniş müddəti müəyyən edilmiş qeyri-derivativ maliyyə aktivləri daxildir. Rəhbərlik ödəniş tarixinə qədər saxlanılan investisiya qiymətli kağızlarının təsnifləşdirilməsini onların ilk dəfə uçota alınması ərafəsində müəyyənləşdirir və hər hesabat tarixində təsnifləşdirmənin uyğunluğunu yenidən qiymətləndirir.
- (d) *Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri.* Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri bu kateqoriya üçün nəzərdə tutulan və yaxud hər hansı sair kateqoriyalarda təsnifləşdirilməmiş qeyri-derivativlərdir. Rəhbərliyin hesabat tarixindən etibarən 12 ay ərzində investisiyaları satmaq niyyəti olmadığı təqdirdə, bu aktivlər uzunmüddətli aktivlər kimi tanınır.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Maliyyə aktivləri (davamı)

Maliyyə aktivlərinin müntəzəm alışı və satışı, əqdin bağlandığı tarixdə (Qrup aktivini almaq və ya satmaq öhdəliyini üzərinə götürdüyü tarixdə) uçota alınır. İnvestisiyalar əvvəlcə ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunmayan bütün maliyyə aktivləri üzrə əməliyyat xərcləri daxil olmaqla, ədalətli dəyərle uçota alınır. Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri əvvəlcə ədalətli dəyərdə uçota alınır, əməliyyat xərcləri isə mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabatda xərcə yazılır. Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri və ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri sonradan ədalətli dəyərle uçota alınır. Kreditlər və debitor borcları, ödəniş tarixinə qədər saxlanılan investisiya qiymətli kağızları effektiv faiz metoduna əsasən amortizasiya olunmuş dəyərdə uçota alınır.

“Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivlərinin” ədalətli dəyərində dəyişikliklərə görə yaranan gəlir və ya zərər onların yarandığı dövrdə mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabatda sair gəlir/(zərər) sətirində əks etdirilir. Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivlərindən yaranan dividend gəlirləri Qrupun ödənişləri almaq hüququ müəyyən edildikdə mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabatda sair gəlirlərin tərkibində uçota alınır.

Xarici valyutada ifadə olunan və satış üçün mövcud olan qiymətli kağızlar kimi təsnifləşdirilən monetar qiymətli kağızların ədalətli dəyərindəki dəyişikliklər qiymətli kağızların amortizasiya edilmiş dəyərində və balans dəyərində baş verən dəyişikliklər nəticəsində yaranan məzənnə fərqləri kimi təhlil edilir. Monetar qiymətli kağızlar üzrə məzənnə çevrilməsindən yaranan fərqlər mənfəət və ya zərərdə uçota alınır; qeyri-monetar qiymətli kağızlar üzrə məzənnə çevrilməsindən yaranan fərqlər kapitalda uçota alınır. Satış üçün mövcud olan qiymətli kağızlar kimi təsnifləşdirilən monetar və qeyri-monetar qiymətli kağızların ədalətli dəyərindəki dəyişikliklər kapitalda uçota alınır.

Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri kateqoriyasında təsnifləşdirilən qiymətli kağızlar satıldıqda və ya dəyərsizləşdikdə, kapitalda qeydə alınan ədalətli dəyər üzrə yığılmış düzəlişlər mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabatda investisiya qiymətli kağızlarının satışından yaranan gəlir və zərər kimi əks etdirilir. Satış üçün mövcud olan qiymətli kağızlar üzrə effektiv faiz metoduna əsasən hesablanmış faizlər mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabatda sair gəlirlərin tərkibində uçota alınır. Satış üçün mövcud olan pay alətləri üzrə dividendlər Qrupun ödənişləri almaq hüququ müəyyən edildikdə mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabatda sair gəlirlərin bir hissəsi kimi uçota alınır.

Sərbəst surətdə alınıb-satılan investisiya qiymətli kağızlarının ədalətli dəyəri cari bazar qiymətlərinə əsaslanır. Maliyyə aktivləri bazarı (həmçinin birjaya çıxarılmayan qiymətli kağızlar üzrə) aktiv olmadığı təqdirdə, Qrup, ədalətli dəyəri qiymətləndirmə üsullarından istifadə etməklə müəyyən edir. Bu üsullara bazar göstəricilərindən maksimum istifadə etmək və müəssisənin göstəricilərindən daha az asılı olmağı nəzərdə tutan, müstəqil tərəflər arasındakı ən son əməliyyatlar, mahiyyət etibarlı ilə eyni xarakter daşıyan sair maliyyə alətlərinə istinad, diskontlaşdırılmış pul vəsaitlərinin hərəkətinin təhlili və opsiyonların qiymətləndirilməsi modelləri daxildir.

Qrup hər hesabat tarixində maliyyə aktivlərinin və ya maliyyə aktivləri qrupunun dəyərsizləşməsinə dair obyektiv sübutun olub-olmamasını müəyyən edir. Satış üçün mövcud olan qiymətli kağızlar kimi təsnifləşdirilən pay qiymətli kağızları ilə əlaqədar qiymətli kağızın ədalətli dəyərinin onun maya dəyərindən əhəmiyyətli dərəcədə və ya davamlı şəkildə azalması, həmin qiymətli kağızların dəyərsizləşməsi əlaməti kimi nəzərə alınır. Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri üzrə bu cür dəlil olduqda, alış dəyəri ilə cari ədalətli dəyər arasında fərq kimi qiymətləndirilən ümumi zərər, əvvəlki dövrdə sair məcmu gəlirdə həmin aktiv üzrə qeydə alınmış hər hansı dəyərsizləşmə üzrə zərər çıxılmaqla, kapitaldan silinərək mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda qeydə alınır. Mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabatda pay alətləri üzrə qeydə alınan dəyərsizləşmə üzrə zərər mənfəət və ya zərərdə bərpa edilmir.

Maliyyə öhdəlikləri

Qrup öz maliyyə fəaliyyətini aşağıdakı kateqoriyalara təsnifləşdirir: (a) satış üçün nəzərdə tutulan maliyyə öhdəlikləri, həmçinin maliyyə derivativləri daxil olmaqla və (b) sair maliyyə öhdəlikləri. Satış üçün nəzərdə tutulan öhdəliklər ədalətli dəyərdə uçota alınır. Həmin öhdəliklərin dəyərindəki dəyişikliklər onların yarandığı dövrdə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabatda uçota alınır. Sair maliyyə öhdəlikləri amortizasiya olunmuş dəyərdə uçota alınır.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Maliyyə aktivlərinin uçotdan silinməsi

Qrup aşağıdakı hallarda maliyyə aktivlərini uçotdan silir: (i) aktivlər geri alındıqda və ya bu aktivlərlə əlaqədar pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə hüquqların müddəti başa çatdıqda və ya (ii) Qrup bu aktivlər üzrə mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə başqa tərəfə ötürdükdə və ya (iii) Qrup bu aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə ötürmədikdə və ya saxlamadıqda, lakin həmin aktivlər üzrə nəzarət hüququnu özündə saxlamadıqda. Nəzarət qarşı tərəfin öz mülkiyyətində olan aktivini satış üzrə əlavə məhdudiyyətlər qoymadan asılı olmayan üçüncü tərəfə satmaq üçün praktiki imkana malik olmadığı hallarda saxlanılır.

Maliyyə öhdəliklərinin uçotdan silinməsi

Qrup maliyyə öhdəliyini bu öhdəlik üzrə məsuliyyətdən azad olduqda, həmin öhdəlik ləğv edildikdə və ya müddəti başa çatdıqda uçotdan silir. Mövcud maliyyə öhdəliyi eyni borcverən tərəfindən əhəmiyyətli dərəcədə fərqli şərtlər ilə başqa bir öhdəlik ilə əvəz edildikdə və ya mövcud öhdəliyin şərtləri əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdirildikdə, bu cür mübadilə və ya dəyişiklik müvafiq balans məbləğindəki fərqin hər hansı çəkilmiş xərclər və komissiya haqları ilə birlikdə mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda uçota alınması şərtilə, ilkin öhdəliyin uçotdan silinməsi və yeni öhdəliyin uçota alınması kimi nəzərə alınır.

Maliyyə zəmanəti razılaşmaları

Maliyyə zəmanəti razılaşmaları maliyyə aləti üzrə şərtlərə əsasən ödənilməli olan vaxtda borclu tərəfin ödəməni yerinə yetirə bilmədiyi zaman yaranan zərərin əvəzinin Qrup tərəfindən ödənilməsinə tələb edən razılaşmalardır. Maliyyə zəmanəti razılaşmaları ilkin olaraq birbaşa zəmanətin emissiyası ilə bağlı olan sövdələşmə xərcləri nəzərə alınmaqla ədalətli dəyər əsasında öhdəlik kimi uçota alınır. Daha sonra, öhdəlik hesabat tarixinə olan cari borcun ödənilməsi üçün tələb olunan xərclərin və yığılmış amortizasiya çıxılmaqla qeydə alınan məbləğin daha yüksək olan dəyəri ilə ölçülür.

Törəmə maliyyə alətləri və hedc uçotu

Neft-qaz törəmə maliyyə alətləri, o cümlədən dövriyyə sənədi və fiziki müqavilə ilə razılaşmalar, mənfəət və ya zərər üzrə hesabatda ilkin olaraq ədalətli dəyerdə tanınıb, sonradan ədalətli dəyərə olan dəyişiklikləri nəzərə almaqla ölçülür.

Mənfəət və ya zərər hesabatında ədalətli dəyərlə ölçülən maliyyə aktivləri və ya maliyyə öhdəlikləri dedikdə, ticarət üçün saxlanılan, "*Maliyyə alətləri: Tanınma və Ölçülmə*" adlı 39 sayılı BMUS-un nəzərdə tutduğu hedc uçotu meyarına uyğun gəlməyən maliyyə aktivləri və ya 39 sayılı BMUS-un əhatə etdiyi maliyyə öhdəlikləri (maliyyə zəmanəti müqaviləsi və ya müəyyən edilmiş və effektiv hedc aləti istisna olmaqla) nəzərdə tutulur.

Maliyyə alətləri aktiv bazarda kvotasiya edilən və aktiv bazarı olmayan aktivlər kimi fərqləndirilir. Maliyyə aləti birja, diler, broker, sənaye qrupu, qiymətqoyma xidməti və ya tənzimləyici orqandan kvotasiya edilmiş qiymətlərin asanlıqla və mütəmadi olaraq alına bildiyi halda və həmin qiymətlər bir-birindən asılı olmayan tərəflər arasında faktiki və müntəzəm qaydada baş tutan bazar əməliyyatlarını əks etdirdiyi hallarda aktiv bazarda kvotasiya edilmiş hesab edilir. Aktiv bazar mövcud olmayanda ədalətli dəyər aşağıdakılar daxil olmaqla, dəyərləndirmə mexanizmlərindən istifadə edilməklə müəyyən edilir:

- ▶ Ən son əməliyyat qiymətləri;
- ▶ Oxşar alətlərin cari ədalətli dəyəri;
- ▶ Diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətinin təhlili;
- ▶ Opsionlar üzrə qiymətqoyma modelləri (məsələn, "Black & Scholes model"-i).

Qrup ədalətli dəyərin müəyyən edilməsi zamanı həmçinin cari bazar şəraiti, kredit və likvidlik risklərini də nəzərə alır.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Törəmə maliyyə alətləri və hedc uçotu (davamı)

Hedc uçotu məqsədləri üçün, hedclər aşağıdakı kimi təsnif edilir:

- ▶ Tanınmış aktiv və ya öhdəliyin və ya tanınmamış qəti öhdəliyin dəyişməsi riskinin hedcləşdirilməsi zamanı ədalətli dəyər hedcləri.
- ▶ Tanınmış aktiv və ya öhdəliklə bağlı konkret riskə və ya yüksək dərəcədə ehtimal edilən proqnoz əməliyyatına aid olan pul vəsaitlərinin hərəkətində dəyişkənlik riskinin və ya tanınmamış qəti öhdəlikdə xarici valyuta riskinin hedcləşdirilməsi zamanı pul vəsaitlərinin hərəkəti hedcləri.

Hedcinq münasibətlərinin başlanğıcında Qrup onu həyata keçirmək üçün hedcinq uçotunu və risklərin idarəedilməsi məqsədini və strategiyasını tətbiq etmək niyyətində olduğu hedcinq münasibətlərini rəsmi qaydada müəyyən edir və sənədləşdirir. Sənədləşdirməyə hedcinq alətinin, hedc edilmiş element və ya əməliyyatın müəyyənləşdirilməsi, hedc edilən riskin xüsusiyyəti və müəssisənin hedc edilmiş elementin ədalətli dəyərinin dəyişməsi riskinin kompensasiya edilməsində hedcinq alətinin ədalətli dəyərində dəyişikliklərin effektivliyini necə qiymətləndirəcəyi daxildir. Bu cür hedclərin ədalətli dəyərində dəyişikliyin kompensasiyası baxmından yüksək dərəcədə effektiv olması gözlənilir və onların təyin edildiyi hesabat dövrləri ərzində həqiqətən də yüksək dərəcədə effektiv olmasını müəyyən etmək üçün daim qiymətləndirilir.

Ədalətli dəyər hedcləri

Hedclər hedcinq uçotu üçün ciddi meyarlara uyğun gəldiyi zaman və tanınmamış qəti öhdəlik hedc edilmiş element kimi müəyyən edildiyi zaman hedc edilmiş riskə aid qəti öhdəliyin ədalətli dəyərində sonrakı məcmu dəyişiklik mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda müvafiq gəlir və ya zərər tanımaqla aktiv və ya öhdəlik kimi tanınır.

Pul vəsaitlərinin hərəkəti hedcləri

Hedcinq aləti üzrə gəlir və ya zərərin effektiv hissəsi sair məcmu gəlirdə pul vəsaitlərinin hərəkətinin hedcinqi üzrə ehtiyatda tanınır, bu zaman qeyri-effektiv hissəsi birbaşa mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda sair əməliyyat xərcləri kimi tanınır. Sair məcmu gəlir kimi tanınan məbləğlər hedc edilmiş əməliyyat mənfəət və ya zərəre təsir etdiyi zaman, misal üçün hedc edilmiş maliyyə gəliri və ya maliyyə xərci tanındığı və ya ehtimal edilən satış və ya xərclər yarandığı zaman mənfəət və ya zərəre köçürülür.

Ticarət və sair debitor borcları

Ticarət və sair debitor borcları effektiv faiz metoduna əsasən amortizasiya olunmuş dəyərde qeydə alınır. Qrup əvvəlcə fərdi olaraq mühüm olan maliyyə aktivləri və ya fərdi olaraq mühüm olmayan maliyyə aktivləri qrupu üçün dəyərsizləşmənin obyektiv sübutunun olub-olmamasını test edir. Əgər Qrup fərdi olaraq test edilmiş maliyyə aktivinin dəyərsizləşməsi üçün obyektiv sübutun olmadığını müəyyən edərsə, aktiv eyni kredit risk xarakteristikası olan maliyyə aktivləri qrupuna daxil edir və bu qrup üçün kollektiv dəyərsizləşmə testini keçirir. Fərdi olaraq dəyərsizləşmə testi edilmiş və dəyərsizləşmə üzrə zərərin qeydə alındığı aktivlər kollektiv dəyərsizləşmə testinə daxil edilmir.

Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat, Qrupun müəyyən edilmiş ilkin müddətdə borc məbləğlərini tam toplaya bilməyəcəyinə obyektiv sübutlar mövcud olduqda yaradılır. Ehtiyatın məbləği, aktivin balans dəyəri ilə əvvəlki effektiv faiz dərəcəsinə əsasən diskont edilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin dəyəri arasındakı fərqi təşkil edir. Ehtiyatın məbləği mənfəət və ya zərər kimi uçota alınır. Debitor borcunun dəyərsizləşməsi məsələsinə baxarkən Qrupun nəzərə aldığı əsas amillər həmin debitor borcunun vaxtı keçmiş statusu və onun realizasiya oluna bilməsi yaxud hər hansı girov təminatının olmasıdır.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Ticarət və sair debitor borcları (davamı)

Əlavə olaraq, dəyersizləşmə üzrə zərərin baş verməsinə dair obyektiv əlamətlərin mövcud olmasını müəyyən edən sair əsas meyarlar aşağıda göstərilir:

- ▶ Qarşı tərəfin əhəmiyyətli maliyyə çətinlikləri ilə üzləşməsi və bunun Qrupun qarşı tərəf haqqında əldə etdiyi maliyyə məlumatları ilə təsdiqlənməsi;
- ▶ Qarşı tərəfin müflisləşməsi və ya onun maliyyə strukturunun yenidən təşkil edilməsi riskinə məruz qalması;
- ▶ Qarşı tərəfə təsir göstərən milli və ya yerli iqtisadi şəraitin dəyişməsi nəticəsində onun ödəniş statusunda mənfi dəyişikliklərin baş verməsi;
- ▶ Girovun (əgər varsa) dəyərinin bazar şərtlərinin pisləşməsi nəticəsində əhəmiyyətli dərəcədə aşağı düşməsi.

Ticarət və sair debitor borcları müştərilər və borcalanlar tərəfindən ödəniləndə və ya başqa oxşar əməliyyatlar olduqda debitor borcu hesabından silinir.

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə kassada olan nağd pul, bank hesablarındakı tələb ediləndə və ilkin ödəmə müddəti üç ay və ya az olan sair qısamüddətli və yüksək likvidli investisiyalar daxildir.

Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri

Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri nağd pul və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərindən ayrıca göstərilir. Məhdudiyət qoyulmuş qalıqlar pul vəsaitlərinin hərəkəti hesabatının tərtib edilməsi məqsədilə pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə aid edilir.

Ticarət kreditor borcları

Ticarət kreditor borcları qarşı tərəfin müqavilə üzrə öz öhdəliklərini yerinə yetirməsi zamanı qeydə alınır. Ticarət kreditor borcları ilkin olaraq ədalətli dəyerdə uçota alınır və sonradan effektiv faiz metoduna əsasən amortizasiya olunmuş dəyerdə ölçülür.

Borc öhdəlikləri

Borc öhdəlikləri əvvəlcə borc öhdəlikləri ilə bağlı emissiya xərcləri çıxılmaqla, əldə edilmiş daxilolmaların ədalətli dəyərində qeydə alınır. Borc öhdəlikləri effektiv faiz metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyerdə uçota alınır.

Əmlak, tikili və avadanlıqların tikintisini maliyyələşdirmək üçün alınmış borc öhdəlikləri üzrə faiz xərcləri aktiv istifadəyə yararlı vəziyyətə gətirmək üçün onun tikintisinin tamamlanması və ya hazırlanması üçün tələb olunan dövr ərzində kapitallaşdırılır. Borc öhdəlikləri üzrə sair xərclər mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir.

Əmlak, tikili və avadanlıqlar

Qrup əmlak, tikili və avadanlıqlarının MHBS-yə keçid tarixində (1 yanvar 2007-ci il) ədalətli dəyərle ölçülməsi və həmin tarixdə ədalətli dəyərin şərti hesablanmış maya dəyəri kimi istifadə edilməsi üsulunu seçmişdir. Ədalətli dəyər, bazar məlumatlarına əsasən və köhnəlmə hesablanmış əvəzləşdirmə dəyəri üsulundan istifadə etməklə müəyyən edilir. MHBS-yə keçid prosesindən sonra əmlak, tikili və avadanlıqlar yıqılmış köhnəlmə və lazım olduqda, dəyersizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla, aşağıda göstərilən dəyerdə uçota alınır.

1 yanvar 2007-ci il tarixindən sonra alınmış aktivin ilkin dəyəri onun alış dəyəri və ya tikinti xərcləri, bu aktivin istismara verilməsi ilə birbaşa bağlı olan xərclər, onun silinməsi öhdəliyi (əgər varsa) üzrə ilkin təxminlər və kvalifikasiya olunan aktivlər və borc öhdəlikləri üzrə xərclərdən ibarətdir. Maliyyə lizinqi müqaviləsinə əsasən əldə edilmiş aktivlər də əmlak, tikili və avadanlıqlara daxildir. Əmlak, tikili və avadanlıqların alınması ilə əvəzləşdirilə bilməyən əlavə dəyər vergisi Qrup tərəfindən kapitallaşdırılır. Əməliyyat fəaliyyətinə aid olan əvəzləşdirilə bilməyən əlavə dəyər vergisi mənfəətə və ya zərəre aid edilir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Kəşfiyyat və qiymətləndirmə xərcləri

Mülkiyyətin lizinə götürülməsi xərcləri ehtiyatların dəyəri müəyyən edilənədək kapitallaşdırılır. İqtisadi cəhətdən səmərəli kəşfiyyat edilmədikdə, bu məsrəflər xərc hesabına yazılır.

Əmlak, tikili və avadanlıqlar və ya qeyri-maddi aktivlər üzrə kapitallaşdırma xərclərinə uyğun şəkildə aparılır.

Qrup kəşfiyyat və qiymətləndirmə fəaliyyətini həmin resursların istehsalının iqtisadi cəhətdən əsaslandırılması müəyyən edilənə qədər, kəşfiyyat və qiymətləndirmə xərclərini kapitallaşdırmaqla uçota alır. İqtisadi cəhətdən əsaslandırılmayan resurslar ilə bağlı kəşfiyyat və qiymətləndirmə xərcləri konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabatda əməliyyat xərclərinə əlavə edilir.

Maddi və qeyri-maddi aktivlərin işlənilib təkmilləşdirilməsi

Platformalar, boru kəmərləri kimi infrastruktur qurğuların tikilməsi, quraşdırılması və ya tamamlanması və kommersiya cəhətdən təsdiqlənmiş quyuların qazılması üzrə xərclər onların xarakterinə uyğun olaraq maddi və qeyri-maddi aktivlər kimi kapitallaşdırılır. Konkret yataqda işlənmə tamamlandıqdan sonra o, istehsal aktivlərinə (neft və qaz əmlakına) köçürülür.

Neft və qaz hasilatı qurğuları üzrə təxmin edilən sökülmə xərclərinin cari dəyəri (ləğvetmə və ərazinin bərpası xərcləri daxil olmaqla) öhdəlik yarandıqda uçota alınır və istehsalın həcmindən asılı olaraq amortizasiya metodundan istifadə etməklə balans dəyərində daxil edilir.

Bütün kiçik həcmli təmir və istismar xərcləri çəkildiyi zaman xərcə silinir. Əmlak, tikili və avadanlıqların əsas hissələrinin və ya komponentlərinin dəyişdirilməsi xərcləri kapitallaşdırılır və əvəz edilmiş hissələr istismardan çıxarılır.

Hər bir hesabat tarixində rəhbərlik əmlak, tikili və avadanlıqlar üzrə dəyərsizləşmə əlamətlərinin mövcud olub-olmadığını qiymətləndirir. Əgər bu cür əlamətlər mövcud olarsa, rəhbərlik bərpa dəyərini təxmin edir. Aktivin bərpa dəyəri, aktivin və ya pul vəsaitlərini yaradan biznes vahidlərinin satış xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyəri və istifadə dəyərindən daha yüksək olan dəyəridir. Aktivin balans dəyəri onun bərpa dəyərinə qədər azaldılır və dəyərsizləşmə üzrə hər hansı zərər mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabatda qeydə alınır. Dəyərsizləşmə üzrə zərərin daha olmamasına və ya azala biləcəyinə dair əlamətlər olduqda, aktiv və ya PVYV (Pul Vəsaitlərini Yaradan Vahid) üzrə əvvəlki illərdə qeydə alınmış dəyərsizləşmə zərəri ləğv edilir.

Satışından yaranan gəlir və zərər alınmış vəsaitlərin məbləği ilə balans dəyəri arasındakı fərq kimi müəyyən edilir və mənfəət və ya zərəre daxil edilir.

Köhnəlmə

Neft və təbii qaz əmlakı ilə bağlı əmlak, tikili və avadanlıqlar üzrə köhnəlmə istehsal həcmindən asılı olaraq köhnəlmə metoduna əsasən hesablanır.

Neft və qaz aktivləri üçün köhnəlmə təsdiqlənib işlənmiş ehtiyatlar və ya uyğun olduqda cəmi təsdiqlənmiş ehtiyatlar üzrə hər bir yataq üçün hesablanır. Birgə istifadə olunan neft-qaz əmlakı və avadanlıqlarına (məsələn daxili təchizat sistemləri, emal qurğuları və s.) cəmi təsdiqlənmiş ehtiyatlar üzrə köhnəlmə hesablanır.

Torpaq üçün köhnəlmə hesablanır. Neft-qaz əmlakı və avadanlığından başqa əmlak, tikili və avadanlıqlar onların təxmin edilən faydalı istifadə müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən köhnəlmə hesablanır. Tikilməkdə olan aktivlər üçün köhnəlmə hesablanır.

Qrupun əmlak, tikili və avadanlıqlarının (neft-qaz əmlakından başqa) təxmin edilən faydalı istifadə müddəti aşağıda göstərilir:

Binalar və tikililər	12-40 il
Maşın və avadanlıqlar	3-50 il
Gəmilər	25 il

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Köhnəlmə (davamı)

Əmlak, tikili və avadanlıqların faydalı istifadə müddəti hər il nəzərdən keçirilir və lazım olduqda onların faydalı istifadə müddətindəki dəyişikliklər sonrakı dövrdən etibarən uçota alınır.

Aktivin artıq köhnəldiyi və istismar müddəti başa çatdığı halda, satış üzrə təxmin edilən xərclər çıxılmaqla, Qrupun həmin aktivin satışı nəticəsində əldə edəcəyi təxmin edilən məbləğ aktivin qalıq dəyəridir. Əgər Qrup aktivlərini fiziki istismar müddətinin sonuna qədər istifadə edəcəyini gözləyərsə və əlavə qalıq dəyərinin mövcud olmadığı nəzərdə tutulursa, aktivin qalıq dəyəri sifirə bərabər olur. Aktivlərin qalıq dəyəri lazım olduqda hər bir hesabat tarixində nəzərdən keçirilir və dəqiqləşdirilir.

Əməliyyat lizinqləri

Qrup lizinq alan qismində çıxış etdikdə və lizinq obyektlərinin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar risk və faydalar lizinq verən tərəfindən Qrupa ötürülmədikdə, əməliyyat lizinqi müqavilələri üzrə cəmi ödənişlər lizinqin müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən mənfəət və ya zərərdə qeydə alınır.

Lizinqin müddəti lizinq alan tərəfindən əmlakın lizinqə götürülməsi üçün əlavə şərtlərlə birlikdə müqavilənin imzalanması ləğv oluna bilməyən dövrüdür. Lizinq müddəti ləğv edilə bilməyən ehtiva müddətidir ki, lizinq alan aktiv həmin müddətə lizinqə götürmək müqaviləsini imzalamış və hər hansı əlavə müddətləri də nəzərə almaqla lizinq alan əlavə ödənişlər etməklə və ya əlavə ödənişlər etmədən lizinq müddətinin əvvəlində bu hüququn istifadə edilməsinə kifayət qədər əmin olduğu halda, əmlakın lizinq müddətini artırmaq hüququna malikdir.

Əmlak, əməliyyat lizinqinin şərtlərinə əsasən lizinqə verildikdə lizinq ödənişləri üzrə debitor borcları lizinqin ümumi müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metodundan istifadə etməklə lizinq gəliri kimi uçota alınır.

Qudvil

Qudvil ilkin olaraq məcmu ödənişin və qeyri-nəzarət paylarının müəyyən edilə bilən xalis aktivlər və güman olunan öhdəliklərdən artıq hissə olan dəyəri kimi hesablanır. Əgər bu məbləğ əldə edilmiş törəmə müəssisənin xalis aktivlərinin ədalətli dəyərindən azdırsa, bu fərq gəlir və ya zərər kimi qeydə alınır.

İlkin tanınmadan sonra qudvil maya dəyərindən hər hansı qalıq dəyərsizləşmə zərərinə çıxmaqla ölçülür. Dəyərsizləşmə testi üçün müəssisələrin birləşməsindən yaranan qudvil, yaranma tarixindən başlayaraq Qrupun birləşmədən fayda götürə biləcək hər bir PVYV-nə alınan müəssisənin sair aktiv və ya öhdəliklər bu vahidlərə ayırmasından asılı olmayaraq paylanır. Qudvil PVYV-in bir hissəsi olduğu və vahid nəzdində fəaliyyətin bir hissəsi ləğv olduğu təqdirdə həmin fəaliyyətə aid edilən qudvil onun ləğv olunmasından yaranan gəlir və zərərin müəyyən edilməsi üçün ləğv olunan fəaliyyətin balans dəyərinə daxil olunur. Bu cür hallarda silinən qudvil ləğv olunan fəaliyyətin müvafiq dəyəri və qalan PVYV-in dəyəri əsasında ölçülür.

Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlər yığılmış amortizasiyanı və dəyərsizləşmə zərərinə çıxmaqla, maya dəyərində qeydə alınır. Qeyri-maddi aktivlərə hüquqlar və proqram təminatı, patentlər, lisenziyalar, müştəri ilə münasibətlər, ticarət adı, sudan istifadə hüquqları və işlənmə layihələri daxildir.

Qeyri-maddi aktivlərin faydalı istifadə müddəti məhdud və ya qeyri-müəyyən olaraq qiymətləndirilir. Məhdud faydalı istifadə müddətinə malik olan qeyri-maddi aktivlər onların faydalı iqtisadi müddəti ərzində bərabər hissələrlə amortizasiya edilir və dəyərsizləşmə bilməsinə dair əlamət mövcud olduqda dəyərsizləşmə üzrə qiymətləndirilir. Məhdud faydalı istifadə müddətinə malik olan qeyri-maddi aktivlər üzrə amortizasiya dövrü və amortizasiya metodu ən azı hər bir hesabat dövrünün sonunda nəzərdən keçirilir. Gözlənilən faydalı istifadə müddəti və ya aktiv üzrə daxil olacaq gələcək iqtisadi səmərənin gözlənilən istifadə modelində baş verən dəyişikliklər müvafiq olaraq amortizasiya dövrünü və ya metodunu dəyişdirməklə uçot təxminlərində dəyişikliklər kimi qeydə alınır. Məhdud faydalı istifadə müddətinə malik olan qeyri-maddi aktivlər üzrə amortizasiya xərcləri mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabatda qeyri-maddi aktivlərin funksiyasına uyğun olaraq xərc kateqoriyasında tanınır.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Qeyri-maddi aktivlər (davamı)

Qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddətinə malik olan qeyri-maddi aktivlər amortizasiya edilmir, lakin fərdi qaydada və ya pul vəsaitlərini yaradan biznes vahidləri səviyyəsində hər il dəyərsizləşmə üzrə yoxlanılır. Qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddətinin qiymətləndirilməsi qeyri-müəyyən istifadə müddətinin uyğun olmaqla davam edə biləcəyini müəyyən etmək üçün hər il nəzərdən keçirilir. İstifadə müddəti uyğun olmadıqda, istifadə müddəti sonrakı dövrdən etibarən qeyri-müəyyən müddətdən məhdud müddətə dəyişdirilir.

(a) Hüquqlar və proqram təminatı

Proqram təminatı yığılmış amortizasiyanı çıxmaqla, maya dəyərində qeydə alınır. Amortizasiya, bu cür aktivlərin təxmin edilən faydalı istifadə müddətləri ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən hesablanır. Torpaq üzərində mülkiyyət hüquqlarına su bəndlərindən, fabriklər ərazisindən, liman ərazisindən, sahənin işlənməsi, sahə və su ötürmə xəttindən istifadə hüquqları daxildir. Petkim Petrokimya Holding A.Ş. ("Petkim") şirkətinin alışı zamanı (Qeyd 17) əldə edilmiş torpaq və əmlak üzərində mülkiyyət hüquqları əvvəlcə 30 may 2008-ci il tarixinə MHBS 3-ə əsasən ədalətli dəyerdə uçota alınmış, və qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddətinə malik olduğu üçün amortizasiya olunmayan su ötürmə xətti istisna olmaqla, alış tarixindən başlayaraq qeyri-maddi aktivlərin qalan faydalı istifadə müddətləri ərzində amortizasiya edilmişdir.

(b) Müştəri ilə münasibətlər

Petkim şirkətinin xalis aktivlərinin bir hissəsi kimi əldə edilmiş müştəri ilə münasibətlər əvvəlcə 30 may 2008-ci il tarixinə MHBS 3-ə əsasən ədalətli dəyerdə uçota alınmış və alış tarixindən başlayaraq onların 22 illik faydalı istifadə müddətləri ərzində amortizasiya edilmişdir (Qeyd 17).

SOCAR Switzerland şirkətinin xalis aktivlərinin bir hissəsi olaraq alınmış Müştəri ilə münasibətlər əvvəlcə 30 iyun 2012-ci il tarixinə MHBS 3-ə əsasən ədalətli dəyerdə uçota alınmışdır və əldə etmə tarixindən başlayaraq qalan istifadə müddəti üzrə amortizasiya hesablanmışdır. Pərakəndə kartların yekun müştərilərinin hesablanmış istifadə müddəti 18 ildir, pərakəndə paylama şəbəkəsi və yanacaq üzrə müştərilərin istifadə müddəti isə 30 ildir.

(c) Petkim ticarət adı

Petkim şirkətinin alışı zamanı əldə edilmiş Petkim ticarət adı əvvəlcə 30 may 2008-ci il tarixinə MHBS 3-ə əsasən ədalətli dəyerdə uçota alınmışdır. Petkim ticarət adı qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddətinə malik olduğu üçün amortizasiya edilmir (Qeyd 17).

(d) Sudan istifadə hüquqları

Petkim şirkətinin alışı zamanı əldə edilmiş sudan istifadə hüquqları əvvəlcə 30 may 2008-ci il tarixinə MHBS 3-ə əsasən ədalətli dəyerdə uçota alınmış və alış tarixindən başlayaraq onların 47 illik faydalı istifadə müddəti ərzində amortizasiya edilmişdir (Qeyd 17).

(e) İnkişaf layihələri

Petkim şirkətinin alışı zamanı əldə edilmiş inkişaf layihələri (yeni və ya təkmilləşdirilmiş məhsulların layihələşdirilməsi və sınaqdan keçirilməsi) əvvəlcə 30 may 2008-ci il tarixinə MHBS 3-ə əsasən ədalətli dəyerdə uçota alınmış və alış tarixindən başlayaraq onların 5 illik faydalı istifadə müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən amortizasiya edilmişdir. İnkişaf layihələri ilə bağlı çəkilmiş xərclər (yeni və ya təkmilləşdirilmiş məhsulların tərtibatı və sınaqdan keçirilməsinə aid olan) layihənin texniki-iqtisadi əsaslandırılmasını nəzərə alaraq gerçəkləşəcəyi ehtimal edildikdə və yalnız xərclər etibarlı şəkildə qiymətləndirilə bildikdə, qeyri-maddi aktivlər kimi uçota alınır. Tədqiqat və işlənmə fəaliyyəti ilə bağlı sair xərclər yarandığı dövrdə xərc kimi uçota alınır. Qeyri-maddi aktivlər dəyərsizləşdikdə, onların balans dəyəri bərpa dəyərinə azaldılır. Qeyri-müəyyən istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlər amortizasiyaya silinmir, lakin hər il dəyərsizləşmə baxımından yoxlanılır.

Aktivlərin qalıq dəyəri və faydalı istifadə müddətləri hər bir hesabat tarixində nəzərdən keçirilir və lazım olduqda onlara düzəlişlər edilir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Mənfəət vergisi

Konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatlarında mənfəət vergisi hesabat tarixinə qüvvədə olan və ya qüvvəyə minmiş müvafiq qanunvericiliyə uyğun olaraq hesablanmışdır. Mənfəət vergisi xərci cari və təxirə salınmış mənfəət vergisindən ibarətdir və bu və ya sair dövrdə vergi təsiri sair məcmu gəlirlərdə və ya bilavasitə kapitalda uçota alınan əməliyyatlar istisna olmaqla, mənfəət və ya zərər kimi əks etdirilir.

Cari mənfəət vergisi, cari və əvvəlki dövrlər üzrə vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər ilə bağlı vergi orqanlarına ödəniləcək və ya onlardan geri alınacaq məbləği təşkil edir. Mənfəət vergisindən başqa sair vergilər əməliyyat xərcləri kimi qeydə alınır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlik metodundan istifadə etməklə, aktiv və öhdəliklərin vergi bazası və konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında onların balans dəyəri arasında yaranan müvəqqəti fərqlər üçün tam hesablanır. Təxirə salınmış vergi aktiv, qüvvədə olan və ya hesabat tarixinə qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrinə (və qanunvericiliyə) əsasən hesablanır və müvafiq təxirə salınmış vergi aktivinin realizasiya ediləcəyi və ya təxirə salınmış vergi öhdəliyinin yerinə yetiriləcəyi halda tətbiq edilməsi gözlənilir.

Təxirə salınmış vergi aktiv və öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi cari vergi aktivləri və cari vergi öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hüquq olduqda, eləcə də qalıqları xalis şəkildə əvəzləşdirmək niyyəti mövcud olduğu halda təxirə salınmış vergi aktiv və öhdəlikləri eyni vergi orqanı tərəfindən vergiyə cəlb edilən müəssisə və ya vergiyə cəlb edilən ayrı-ayrı müəssisələrə tətbiq edilmiş vergilərə aid olduqda həyata keçirilə bilər.

Təxirə salınmış vergi aktivləri müvəqqəti fərqlərin istifadə olunma bilməsi üçün vergiyə cəlb edilən mənfəətin əldə edilməsi ehtimalının mövcud olacağı zaman hesablanır. Təxirə salınmış mənfəət vergisi, Qrupun müvəqqəti fərqlərin bərpası dövrünə nəzarət etməsi və müvəqqəti fərqlərin yaxın gələcəkdə bərpa edilməməsi ehtimal olunan hallar istisna olmaqla, törəmə, birgə və asılı müəssisələrə investisiyaların qoyulmasından yaranan müvəqqəti fərqlər üçün hesablanır.

Mənfəət və ya zərəre daxil olmayan əməliyyatlara aid təxirə salınmış vergi ya sair məcmu gəlirdə, ya da birbaşa kapitalda tanınır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi, aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər üçün ehtiyatın, eləcə də əmlak, tikili və avadanlıqların ilkin dəyəri üzrə müvafiq düzəlişlərin uçota alınması və sonrakı dövrdə qiymətləndirilməsindən yaranan müvəqqəti fərqlər üçün tam şəkildə hesablanır.

Mal-material ehtiyatları

Mal-material ehtiyatları maya dəyəri və xalis satış dəyəri arasında ən aşağı olan dəyerdə qeydə alınır. Maya dəyəri orta çəki metodu ilə müəyyən edilir. Maya dəyərində birbaşa alış xərcləri, hasilat xərcləri, nəqliyyat və istehsal xərcləri (normal iş həcminə əsasən) daxildir.

Dövlət qrantları

Dövlət qrantları onların Qrup tərəfindən alınması və Qrupun bu qrantlarla bağlı bütün şərtləri yerinə yetirəcəyi təqdirdə əsaslı əminlik yarandıqda ədalətli dəyərlə uçota alınır. Əmlak, tikili və avadanlıqların alınması ilə bağlı alınmış Dövlət qrantlar uzunmüddətli öhdəliklərdə təxirə salınmış gəlir kimi uçota alınır və müvafiq aktivlərin gözlənilən faydalı istifadə müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən mənfəət və ya zərərdə gəlirə aid edilir.

Qrant xərc aid olduğu təqdirdə, kompensasiyası nəzərdə tutulan aidiyyəti xərclər məsrəflərə silindiyi dövrlər üzrə sistemətik şəkildə gəlir kimi tanınır.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər

Grup qurğu və ya avadanlığın bir hissəsinin sökülməsi və ya ləğv edilməsi və onların yerləşdiyi ərazini bərpa etməsi üzrə öhdəliyə malik olduqda və həmin öhdəliklə bağlı əsaslı təxminlər irəli sürüldükdə aktivlərin silinməsi ilə bağlı xərclər üzrə öhdəliklər uçota alınır. Neft və təbii qazın hasilatı və ya nəqli üçün nəzərdə tutulan qurğular kimi yeni qurğularla bağlı öhdəliklər tikinti və ya quraşdırılma zamanı uçota alınır. Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəlik qanunvericilikdə baş vermiş dəyişiklik ilə əlaqədar olaraq qurğunun istismar dövrü ərzində yarana bilər. Uçota alınmış məbləğ yerli şərait və tələblərə uyğun olaraq müəyyən edilmiş gözlənilən gələcək xərclərin cari dəyərini əks etdirir.

Bundan əlavə, əmlak, tikili və avadanlıqların maya dəyərində aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər üçün təxmin edilən öhdəliklərin məbləği həcmində düzəliş aparılır.

Gələcək xərclərin məbləği və müddəti ilə bağlı təxminlərdəki dəyişikliklərə görə öhdəliyin cari dəyərində baş vermiş hər hansı dəyişiklik ehtiyat və əmlak, tikili və avadanlıqlar üzrə kapitalaşdırılmış müvafiq xərclərə düzəliş kimi göstərilir. Tamamilə köhnəlmiş qurğu və ya avadanlığın sökülməsi və ya ləğv edilməsi üçün gələcək xərclərin məbləği və müddəti ilə bağlı təxminlərdəki dəyişikliklər mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabatda uçota alınır. Diskontlaşdırılmış dəyərə düzəliş nəticəsində öhdəliyin cari dəyərində baş vermiş dəyişikliklər mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabatda maliyyə xərcləri kimi göstərilir.

Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlar

Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlara qeyri-müəyyən müddət və ya məbləğə malik olan öhdəliklər daxildir. Grup keçmiş hadisələr nəticəsində hüquqi və ya işgüzar praktikadan irəli gələn öhdəliklərə malik olduqda, həmin öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün Qrupdan iqtisadi resursların sərf olunmasının ehtimalı böyük olduqda və öhdəliklərin məbləği kifayət qədər dəqiq ölçülə bildikdə ehtiyatlar uçota alınır. Ehtiyatlar gələcək əməliyyat zərərləri üçün uçota alınır.

Bir sıra analogi öhdəliklər mövcud olduqda, həmin öhdəliklərin yerinə yetirilməsi məqsədilə resursların sərf olunması ehtimalı ümumilikdə bütün öhdəliklər üçün müəyyən edilir. Ehtiyat, hətta öhdəlik ilə eyni sinfə daxil olan hər-hansı bir ayrıca maddə üzrə resursların sərf olunması ehtimalı az olduqda belə qeydə alınır.

Ehtiyatlar vergidən əvvəl faiz dərəcəsindən istifadə etməklə, öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün zəruri olan xərclərin cari dəyəri ilə qiymətləndirilir. Vergidən əvvəl faiz dərəcəsi pul vəsaitlərinin vaxt dəyəri üzrə cari bazar qiymətlərini və öhdəliklərə xas olan riskləri əks etdirir. Vaxtın keçməsinə görə ehtiyatlardakı artım faiz xərcləri kimi uçota alınır.

Dövlətə ayırmalar

Dövlətə ayırmalar Dövlətin xüsusi qərarlarına uyğun olaraq dövlət büdcəsinə, ayrı-ayrı dövlət agentliklərinə və Dövlətin həyata keçirdiyi layihələrə Qrup tərəfindən pul şəklində qoyuluşları və ya maliyyələşdirməni əks etdirir.

Bu cür ayırmalar kapitalın azalması kimi uçota alınır. Pul şəklində olmayan ayırmalar köçürülmüş aktivlərin balans dəyərində qeydə alınır.

Dövlətin ayırmaları pul qoyuluşları, sair dövlət müəssisələrinin köçürülməsi və ya Dövlətin sair müəssisələrdəki payının bütövlüklə və ya qismən köçürülməsi formasında həyata keçirilir. Qrupa dövlət müəssisələrinin köçürülməsi keçirilən müəssisənin ədalətli dəyəri olan məbləğdə kapital hesabı vasitəsilə qoyuluş kimi tanınır (Dövlət sair müəssisələrdəki payını köçürdüyü halda – müvafiq müəssisənin ədalətli dəyərində köçürülmüş pay).

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Əlavə Dəyər Vergisi

Vergi orqanları satış və alış əməliyyatları üzrə əlavə dəyər vergisinin ("ƏDV") xalis ödənilməsinə icazə verir.

ƏDV üzrə kreditor borcu

ƏDV üzrə kreditor borcu hesabat tarixində əvəzləşdirilmiş alışlar üzrə ƏDV-ni çıxmaqla, müştərilərə satışların tanınması zamanı vergi orqanlarına ödənilməli olan satış üzrə ƏDV məbləğidir. Hesabat tarixində əvəzləşdirilməmiş satışlar üzrə ƏDV (əvəzləşdirilən ƏDV) həmçinin ƏDV üzrə kreditor borcuna daxildir. Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat yaradıldıqda, dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat lazım olduqda ƏDV daxil olmaqla, debitor borcunun ümumi məbləğində qeydə alınır. ƏDV üzrə müvafiq təxirə salınmış öhdəlik vergi məqsədləri üçün debitor borcu silinənə qədər saxlanılır.

Büdcədən tələb edilə bilən ƏDV

Büdcədən tələb edilə bilən ƏDV hesabat tarixində əvəzləşdirilməmiş alışlara aiddir. Büdcədən tələb edilə bilən ƏDV alışlar üçün ödəniş aparıldıqda satışlar üzrə ƏDV ilə əvəzləşdirilə bilər.

AÇG, Şah Dəniz və Abşeron HPBS-lərin müddəalarına uyğun olaraq Azərbaycan (AÇG) Limited (AzAÇG), Azərbaycan (Şah Dəniz) Limited (AzŞD) və SOCAR Abşeron MMC vergi orqanlarının verdiyi və müvafiq olaraq 19 sentyabr 2019-cu il, 3 iyun 2026-cı il və 22 may 2034-cü il tarixlərində qüvvədə olan ƏDV şəhadətnamələrinə uyğun olaraq müvafiq HPBS əsasında Azərbaycan Respublikasında podratçı tərəfə sifir faiz ƏDV tətbiq edilir.

Gəlirlərin uçotu

Gəlirlər, Qrupun adi fəaliyyət gedişində satılmış mallar və ya göstərilmiş xidmətlərə görə alınmış və ya alınacaq məbləğin ədalətli dəyərini əks etdirir. Gəlirlər, Qrup daxilində satışlar silinməklə ƏDV, mənfəət, güzəşt və satışdan tutulan sair vergilər (əgər mövcuddursa) çıxılmaqla göstərilir.

Xam neftin satışından yaranan gəlirlər adətən neftin tankerə və ya sair nəqliyyat vasitələrinə yükləndiyi zaman xam neft üzrə mülkiyyət hüququ ilə bağlı risk və faydaların ötürüldüyü anda qeydə alınır. Neft məhsullarının satışından yaranan gəlirlər adətən məhsulların yükləndiyi zaman məhsul üzrə mülkiyyət hüququ ilə bağlı risk və faydaların ötürüldüyü anda qeydə alınır. Təbii qazın satışından yaranan gəlirlər qaz sayğaclarındakı göstəricilərə (hər ay nəzarət edilir) və sonuncu göstəricidən hesabat dövrünün sonuna qədər istehlakçıların proqnozlaşdırılan qaz sərfiyyatına əsasən hesablanır. Təbii qazın qiyməti və qazın nəqli tarifləri Azərbaycan Respublikasının Tarif Şurası tərəfindən müəyyən edilir.

Sair malların satışından yaranan gəlirlər, mallar üzrə mülkiyyət hüququ ilə bağlı risk və faydaların ötürüldüyü anda qeydə alınır.

Xidmətlərin realizasiyası müqavilə üzrə göstəriləcək ümumi xidmətlərə proporsional olaraq faktiki göstərilmiş xidmətlərə əsasən qiymətləndirilən konkret əməliyyatın tamamlanma mərhələsinə istinadən həmin xidmətlərin göstərildiyi uçot dövründə qeydə alınır.

Faiz gəlirləri effektiv faiz metodundan istifadə etməklə maliyyələşdirmə vaxtına proporsional şəkildə gəlirə daxil edilir.

Xam neftin overlifti/anderlifti

Xam neftin overlifti və ya anderlifti birgə fəaliyyətdəki tərəfdaşın əldə etdiyi neftin həcmi ilə onun hasilatdakı iştirak payı arasındakı fərqdən yaranır. Anderlift, satış kimi xam neftin yüklənmə məntəqəsində anderlifter tərəfindən overlifterə satışı zamanı uçota alınır. Overlift, alış kimi xam neftin overlifter tərəfindən anderlifterdən alınması zamanı uçota alınır. Anderliftin həcmi Qrupun maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında aktiv kimi, overliftin həcmi isə öhdəlik kimi göstərilir. Overlift öhdəliyi və ya anderlift aktivinin ilkin uçotu yüklənmə tarixinə xam neftin bazar qiyməti ilə aparılır. Overlift/anderlift öhdəlikləri və aktivlərinin hesabat tarixindən sonrakı dövrdə uçotu müvafiq əməliyyat sazişlərində nəzərdə tutulan şərtlərdən asılıdır.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Xam neftin overlifti/anderlifti (davamı)

Bu cür şərtlər tərəflər arasında overlift/anderlift qalıqlarının nağd pulla hesablaşmasına imkan yaradarsa, həmin qalıqlar ilkin uçotdan sonrakı hesabat tarixlərinə ədalətli dəyerdə yenidən qiymətləndirilir. Xam neftin təhvilə nəticəsində yaranmış overlift/anderlift qalıqları ilkin uçotdan sonrakı hesabat tarixlərinə balans dəyəri və ədalətli dəyerdən ən aşağı olanı ilə qeydə alınır.

İşçilərə ödənişlər

Əmək haqları, Azərbaycan Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ödənişlər, məzuniyyət və bülətenlər üzrə illik ödənişlər, mükafatlar və pul şəklində olmayan imtiyazlar (məsələn səhiyyə xidmətləri və uşaq bağçaları) Qrupun işçiləri tərəfindən müvafiq xidmətlərin göstərildiyi ildə hesablanır.

Seqmentlər üzrə məlumat

Əməliyyat seqmentləri haqqında məlumat daxili hesabat qaydalarına əsasən əməliyyat məsələləri ilə bağlı Qrupun əsas qərar qəbul edən şəxsinə təqdim edildiyi formatda göstərilir. Gəlirləri, maliyyə nəticələri və ya aktivləri bütün seqmentlərin on faizini və ya artıq hissəsini təşkil edən seqmentlər ayrıca açıqlanır.

Əlaqəli tərəflər

Əlaqəli tərəflər haqqında məlumat BMUS 24-ə "Əlaqəli tərəflər barədə açıqlamalar" uyğun olaraq açıqlanır.

Dövlətin iqtisadi və sosial siyasəti Qrupun maliyyə vəziyyətinə, əməliyyat nəticələrinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsir edir. Dövlət tərəfindən Qrupun üzərinə Azərbaycan Respublikasındakı müştərilərə dövlətin nəzarət etdiyi qiymətlərlə davamlı olaraq neft və qaz təchiz etmək öhdəliyi qoyulmuşdur. Dövlətlə əməliyyatlara Qeyd 22-də göstərilən vergilər daxildir.

Əlaqəli tərəflər öz aralarında əlaqəli olmayan tərəflərin apara bilmədiyi əməliyyatları həyata keçirə bilər. Bununla yanaşı, əlaqəli tərəflər arasında aparılan əməliyyatların şərtləri, müddətləri və məbləğləri əlaqəli olmayan tərəflər arasında aparılan əməliyyatlarla eyni olmaya bilər.

Əlaqəli tərəflərlə aparılan əməliyyatların xarakterinə görə onlar kommersion cəhətdən müstəqil tərəflər arasında həyata keçirilən əməliyyatların şərtlərinə uyğun hesab edilə bilməz.

Maraqların ötürülməsi haqqında müqavilələr

Qrupun maliyyələşdirilən tərəf kimi iştirak etdiyi maraqların ötürülməsi haqqında müqavilə maliyyələşdirən tərəfin hər iki tərəfin iştirak payı olduğu layihədə maliyyələşdirilən tərəfin hasılatdan əvvəlki xərclərinin bir hissəsini və ya hamısını ödəmək üçün razılaştığı müqavilədir. Layihə uğursuz olduqda, maliyyələşdirən tərəfin maliyyələşdirilən tərəfin adından çəkdiyi xərclər ona ödənilir. Layihə uğurlu olarsa, maliyyələşdirən tərəfin çəkdiyi xərclər maliyyələşdirilən tərəfə aid olan hasılatdakı pay üzrə daxilolmalardan nağd pul şəklində və ya maliyyələşdirilən xərclər tam bərpa edilənə qədər hasılatdan qeyri-proporsional yüksək pay əldə etməklə ödənilir.

Maraqların ötürülməsi haqqında müqavilələrin şərtlərindən asılı olaraq, Qrup həmin müqavilələri maliyyələşdirmə müqaviləsi və ya alqı-satqı müqaviləsi kimi tanıyır.

Maliyyələşdirmə müqavilələrində maliyyələşdirən tərəfin maliyyələşdirilən tərəfi maliyyə vəsaiti ilə təmin etməsi və təmin edilmiş vəsaitlər üzrə borcverəndən faiz alması ehtimal edilir. Bu halda əlavə hasılat hüququ müqaviləni dəstəkləyən təminat kimi çıxış edir.

Alqı-satqı müqaviləsində maliyyələşdirilən tərəf effektiv olaraq layihədəki payını tam və ya qismən maliyyələşdirən tərəfə satır. Layihə uğurlu olduğu təqdirdə, maliyyələşdirən tərəfin daxilolmalardakı payının artması müqabilində layihəni maliyyələşdirməsi tələb olunur və maliyyələşdirilən tərəfin daxilolmalardakı payı azalır. Qrupun hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında tanınmış alqı/satqı tipli razılaşması yoxdur.

Layihələrin kəşfiyyat mərhələsində layihələrin nəticələri və maliyyələşdirən tərəfin maliyyələşdirilən tərəfin adından çəkilmiş xərcləri qaytarması ehtimalı qeyri-müəyyən olduqda, Qrup maraqların ötürülməsi ilə bağlı əməliyyatları və qalıqları konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında qeydə almır.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Biznes olmayan törəmə müəssisənin alınması

Qrup biznes olmayan müəssisə əldə etdikdə, əldə etmə dəyərini əldə olunan müəssisənin fərdi müəyyən edilə bilən aktiv və öhdəlikləri arasında aşağıdakı kimi bölüşdürür:

- ▶ İlk olaraq maya dəyərindən fərqli olan məbləğdə qiymətləndirilmiş fərdi müəyyən edilə bilən aktiv və öhdəliklər üçün müəssisə ilkin olaraq həmin aktiv və ya öhdəliyi tətbiq olunan MHBS standartında qeyd olunan məbləğ ilə qiymətləndirir;
- ▶ Müəssisə ilkin olaraq maya dəyərindən fərqli olan məbləğ ilə qiymətləndirilmiş müəyyən edilə bilən aktiv və öhdəliklərə aid edilən məbləğləri əldə olunan müəssisənin əməliyyat qiymətindən çıxır və sonra qalıq əməliyyat qiymətini qalan müəyyən edilə bilən aktiv və öhdəliklərə onların əldə olunma tarixinə olan müvafiq ədalətli dəyərlərinə əsaslanaraq aid edilir.

Biznes olmayan törəmə müəssisənin tədricən alınması

Əvvəllər asılı və birgə müəssisələrə ("investisiya obyektı") investisiya kimi uçota alınmış törəmə müəssisənin tədricən alınması kapital metodu əsasında balans dəyəri olan məbləğlə (bu məbləğ investisiya obyektində ilkin dəyərə aiddir) tanınır və həmin məbləğə investisiya obyektı üzərində nəzarət əldə etmək üçün Qrupun əlavə investisiyalarının dəyəri ("fərz edilən" ilkin dəyər) əlavə edilir. Investisiya obyektı üzərində nəzarətin əldə olunmasından sonra, o, Qrupun törəmə müəssisəsi olur və fərz edilən ilkin dəyər biznes olmayan müəssisənin əldə olunması üçün tətbiq edilən eyni yanaşmanı istifadə etməklə törəmə müəssisənin fərdi müəyyən edilə bilən aktiv və öhdəliklərinə aid edilir.

Satış və ya əsas şirkətin kapital sahiblərinə paylanması üçün saxlanılan uzunmüddətli aktivlər və dayandırılmış əməliyyatlar

Uzunmüddətli aktivlərin və satılıq əməliyyat qruplarının balans dəyəri istifadənin davam etdirilməsi deyil satış əməliyyatı nəticəsində bərpa olunacaqsa, Şirkət onları satış və ya əsas şirkətin kapital sahiblərinə paylanması üçün saxlanılan aktivlər kimi təsnif edir. Satış və ya paylanma üçün saxlanılan bu cür uzunmüddətli aktivlər və satılıq əməliyyat qrupları onların balans dəyəri və ya satış xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyəri ilə (hansı daha az olarsa) ölçülür.

Paylanma üçün saxlanılan aktivlər kimi təsnif etmə meyarı yalnız paylanma ehtimalı yüksək olanda və aktiv və ya satılıq əməliyyat qrupu cari vəziyyətində dərhal paylanmaq üçün hazır olanda yerinə yetirilmiş hesab olunur. Paylanma başa çatdırmaq üçün görülmüş tədbirlər onu göstərməlidir ki, paylanmaya əhəmiyyətli dəyişikliklərin edilməsi və ya həmin paylanma haqqında qərarın ləğv edilməsi ehtimalı yoxdur. Rəhbərlik təsnifat tarixindən bir il ərzində gözlənilən paylanmanı həyata keçirmək öhdəliyini daşıyır.

Əmlak, tikili və avadanlıqlar və qeyri-maddi aktivlər satış və ya paylanma üçün saxlanılan aktivlər kimi təsnif edilərsə, onlarla əlaqəli köhnəlmə və ya amortizasiya hesablanmır. Satış və ya paylanma üçün saxlanılan aktivlər və öhdəliklər kimi təsnif edilmiş maddələr maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ayrıca olaraq cari maddələr kimi əks etdirilir.

Satılıq əməliyyat qrupu aşağıdakı hallarda dayandırılmış əməliyyatlar kateqoriyasına aid edilir:

- ▶ Ayrıca əsas fəaliyyət növü və ya əməliyyatların coğrafi ərazisidir;
- ▶ Ayrıca əsas fəaliyyət növü və ya əməliyyatların coğrafi ərazisini silmək üçün vahid əlaqələndirilmiş planın bir hissəsidir; və ya
- ▶ Yalnız yenidən satmaq məqsədilə əldə edilmiş törəmə müəssisədir.

Dayandırılmış əməliyyatlar davam edən əməliyyatların nəticələrindən çıxarılır və mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda dayandırılmış əməliyyatlardan vergidən sonra əldə edilmiş mənfəət və ya zərər kimi vahid məbləğ formasında təqdim edilir. Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına bütün qeydlərə davam edən əməliyyatlardan məbləğlər daxildir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Yenidən təsnifləşdirmələr

Cari ilin təqdimatına uyğunlaşma məqsədilə keçən ilin konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatına, müvafiq qeydlərə və əməliyyat fəaliyyəti çərçivəsində müvafiq pul vəsaitlərinin hərəkətinə aşağıdakı yenidən təsnifləşdirmələr edilmişdir.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat

	Bəyan edilmiş	Yenidən təsnifləşdirmə	Yenidən təsnifləşdirilmiş
Ticarət və sair kreditor borcları	9,662	30	9,692
Öhdəliklər və məsrəflər üzrə sair ehtiyatlar (cari)	74	(29)	45
Öhdəliklər və məsrəflər üzrə sair ehtiyatlar (uzunmüddətli)	149	(1)	148

Yenidən təsnifləşdirilmiş məbləğlər 31 dekabr 2016-cı il tarixinə öhdəliklər və xərclər üçün sair ehtiyatlara daxil edilmiş, istifadə edilməmiş məzuniyyətlər üzrə ehtiyat qalıqlarını təşkil edir.

3. Əhəmiyyətli uçot təxminləri və mülahizələri

Qrup hesabatlarında əks etdirilən aktiv və öhdəliklərin məbləğlərinə təsir göstərən təxminlər və fərziyyələr irəli sürür. Həmin təxminlər və fərziyyələr müntəzəm olaraq rəhbərliyin təcrübəsinə və sair amillərə, həmçinin rəhbərliyin fikrincə mövcud şəraitə uyğun olaraq əsaslandırılmış gələcək hadisələr üzrə təxminlərə əsasən təhlil edilir. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı rəhbərlik həmçinin peşəkar mülahizələr irəli sürür. Konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar mülahizələr və hesabat tarixinə aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan təxminlərə aşağıdakılar daxildir:

Neft və qaz ehtiyatlarının qiymətləndirilməsi

Neft və qaz ehtiyatları Qrupun investisiya sahəsində qərar qəbul edilməsi prosesində əsas elementlərdir. Onlar həmçinin dəyərsizləşmə üzrə yoxlanmanın mühüm elementləridir. Təsdiqlənmiş neft və qaz ehtiyatlarında, xüsusilə də təsdiqlənib işlənmiş ehtiyatlarda baş vermiş dəyişikliklər mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabatda əks olunan istehsal həcmindən asılı olaraq amortizasiya xərclərinə təsir göstərir.

Təsdiqlənmiş neft və qaz ehtiyatları mövcud iqtisadi və əməliyyat şəraitində (yeni qiymətləndirmə tarixinə qiymətlər və xərclər) geoloji və mühəndislik məlumatlarının gələcək illərdə məlum yataqlardan məsrəflərin ödənilməsinə kifayət qədər əminliklə göstərdiyi xam neft və təbii qazın qiymətləndirilmiş miqdarıdır. Təsdiqlənib işlənmiş ehtiyatlar dedikdə mövcud quyularda mövcud avadanlıqlar və onların istismar üsulları vasitəsi ilə bərpa edilməsi gözlənilən ehtiyatlar başa düşülür. Neft və qaz ehtiyatlarının ilkin qiymətləndirmələri mahiyyət etibarilə qeyri-müəyyəndir, mülahizələrin tətbiq edilməsini tələb edir və gələcəkdə yenidən baxılmalıdır.

Müvafiq olaraq, təsdiqlənib işlənmiş və ya təsdiqlənmiş ehtiyatlara əsaslanan maliyyə və uçot ölçüləri də (tükənmə və amortizasiya xərcləri və aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər üçün ehtiyatlar) dəyişə bilər. Təsdiqlənmiş ehtiyatlar rezervuarlara və quyulara dair mövcud məlumatlara istinadən qiymətləndirilir. Yeni məlumatlara (misal üçün, məhsulun qiymətləri, müqavilə şərtləri və ya işlənmə planları daxil olmaqla, qazma və hasilatla bağlı fəaliyyət və ya iqtisadi amillərdə dəyişikliklər) əsasən təsdiqlənmiş ehtiyatlarla bağlı bütün qiymətləndirmələrə (artırılması və ya azaldılması istiqamətində) yenidən baxılmalıdır. İşlənmə planları haqqında yeni məlumatların əldə edilməsi nəticəsində karbohidrogen ehtiyatlarının texniki istismar müddətində baş verən dəyişikliklər illik yenidən qiymətləndirmələrin aparılmasının əsas səbəbidir. İşlənmə və hasilat fəaliyyəti haqqında yeni məlumatların əldə edilməsi nəticəsində karbohidrogen ehtiyatlarının texniki istismar müddətində baş verən dəyişikliklər illik yenidən qiymətləndirmələrin aparılmasının əsas səbəbidir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

3. Əhəmiyyətli uçot təxminləri və mülahizələri (davamı)

Neft və qaz ehtiyatlarının qiymətləndirilməsi (davamı)

Ümumiyyətlə, işlənmemiş və ya qismən işlənmiş yataqlarla bağlı ehtiyatlar üzrə qiymətləndirmələr, işlənmemiş və ya tükənən yataqlara nisbətən, gələcək istismar müddəti ərzində daha böyük qeyri-müəyyənliyə məruz qalır. Yataqda hasilat işləri başlandıqda, əlavə quyuların qazılmasına və ya hasilat şəraitində olan rezervuarın uzunmüddətli fəaliyyətinə dair əlavə məlumatlar əldə etdikdən sonra, təsdiqlənmiş ehtiyatların miqdarına gələcəkdə yenidən baxılmalıdır. Bu yataqlar işləndikcə, yeni məlumatlar dəyişikliklərə gətirib çıxara bilər.

1 yanvar 2018-ci il tarixinə SOCAR-ın təsdiqlənmiş ehtiyatları Neft Ehtiyatlarının İdarə Edilməsi Sisteminin qaydalarına uyğun olaraq müstəqil rezervuar mühəndisləri tərəfindən hazırlanmış hesabatlarla əsaslanır. Müəyyən aktivlər üçün təsdiq edilmiş ehtiyat daxili mühəndislərin qiymətləndirməsinə əsaslanır.

Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər

Bundan sonra Qeyd 23-də müzakirə edildiyi kimi, rəhbərlik neft və qaz hasilatı obyektlərinin, kəmərlərin və köməkçi avadanlıqların istismardan çıxarılması və bu aktivlərin gələcək dəyəri və faydalı istifadə müddətinə dair təxminlərə əsasən ətraf mühitin bərpası məqsədilə gələcək xərclər üçün ehtiyatlar yaradır. Gələcək aktivlərin dəyərsizləşməsi üzrə öhdəliklərin müəyyənləşdirilməsi mürəkkəb məsələdir və rəhbərlikdən uzaq gələcəkdə baş verəcək öhdəliklərin silinməsinə dair təxminlərin və mülahizələrin yaradılmasını tələb edir. Mövcud öhdəliklərin ölçüsündə baş verən dəyişikliklər təxmin edilmiş vaxt, gələcək xərclər və ya qiymətləndirmədə istifadə edilmiş diskont dərəcələrində baş verən dəyişikliklər nəticəsində yarana bilər.

Qrup, aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklərini Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Şərhi Komitəsi (BMHŞK) 1, "İstismardan Çıxarılma, Bərpa üzrə Mövcud və Oxşar Öhdəliklərdə Dəyişikliklər" haqqında qaydalara uyğun olaraq qiymətləndirir. Ehtiyat kimi uçota alınmış məbləğ mövcud öhdəliyin hesabat tarixinə qüvvədə olan qanunvericiliyə və qaydalara uyğun olaraq yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan məsrəflər üzrə ən dəqiq təxminləri əks etdirir və həmçinin qanunvericilik, qaydalar və onlara dair müvafiq şərhlərin dəyişdirilməsi və yenidən işlənməsi ilə əlaqədar olaraq dəyişə bilər. Hökumət orqanları ətraf mühitlə bağlı qanunvericiliyi və onun tətbiqini davamlı olaraq nəzərdən keçirir. Bu səbəbdən Qrupun aktivlərin ləğv olunması üzrə əsas öhdəlikləri uçota alınmış məbləğlərdən fərqli ola bilər. Bu ehtiyatlar subyektiv xarakter daşdığına görə belə xərclərin məbləği və yaranma müddəti ilə bağlı qeyri-müəyyənlik mövcuddur. Neft və qaz hasilatı obyektlərinin istismardan çıxarılması, o cümlədən ləğv etmə və sahənin bərpası xərcləri ilə bağlı təxmin edilmiş öhdəlik 31 dekabr 2017-ci il tarixinə 1,067 AZN (2016-cı il: 968 AZN) təşkil etmişdir. Bu şərtlərdən hər hansı birinin dəyişməsi Qrupun ayırdığı ehtiyatlar üzrə düzəlişlərin aparılmasına gətirib çıxara bilər.

ləğv etmə və sahənin bərpa xərclərini diskontlaşdırmaq üçün istifadə edilən diskont dərəcələrini pul vəsaitlərinin vaxt dəyəri üzrə cari bazar qiymətlərini və lazım gəldikdə müvafiq öhdəliyə xas olan riskləri əks etdirən vergidən əvvəl faiz dərəcəsi kimi müəyyən edir. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə istifadə edilmiş diskont dərəcəsi 5.66 faiz dərəcəsinə 8.02 faiz dərəcəsinədək (2016-cı il: 5.59-8.24 faiz) civarında olmuşdur. Rəhbərlik hesab edir ki, bu diskont dərəcəsi hesabat tarixinə Azərbaycanda neft və qazın kəşfiyyatı, qiymətləndirilməsi, işlənməsi və paylanması sahəsinə aid olan bütün risk və qeyri-müəyyənlikləri müvafiq olaraq əks etdirir.

Hesablama zamanı istifadə edilmiş təxmin edilən diskont dərəcəsi rəhbərliyin təxminlərindən 1 faiz çox / az olsaydı, ehtiyatın balans dəyəri, müvafiq olaraq, 209 AZN az / 300 AZN çox olardı.

Ətraf mühitin qorunması ilə bağlı öhdəliklər

Qeyd 24-də göstərdiyi kimi, Qrup yaranmasından əvvəlki dövrlərdə göstərdiyi fəaliyyət və irsi olaraq həyata keçirdiyi əməliyyatlar nəticəsində əsasən Abşeron yarımadası ərazisində ətraf mühitə dəymiş zərərin ödənilməsi üçün təxmin edilən xərclər üçün ehtiyat ayırır.

Ehtiyat kimi uçota alınmış məbləğ mövcud öhdəliyin hesabat tarixinə qüvvədə olan qanunvericiliyə və qaydalara uyğun olaraq yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan məsrəflər üzrə ən dəqiq təxminləri əks etdirir və həmçinin qanunvericilik, qaydalar və onlara dair müvafiq şərhlərin dəyişdirilməsi və yenidən işlənməsi ilə əlaqədar olaraq dəyişə bilər. Hökumət orqanları ətraf mühitlə bağlı qanunvericiliyi və onun tətbiqini davamlı olaraq nəzərdən keçirir. Bu səbəbdən Qrupun ətraf mühitin bərpası üzrə əsas öhdəlikləri uçota alınmış məbləğlərdən fərqli ola bilər. Bu ehtiyatların subyektiv xarakter daşdığına görə belə xərclərin məbləği və yaranma müddəti ilə bağlı qeyri-müəyyənlik mövcuddur. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə ətraf mühitin bərpası ilə bağlı təxmin edilmiş öhdəlik 58 AZN (2016-cı il: 76 AZN) təşkil etmişdir. Bu şərtlərdən hər hansı birinin dəyişməsi Qrupun ayırdığı ehtiyatlar üzrə düzəlişlərin aparılmasına gətirib çıxara bilər.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

3. Əhəmiyyətli uçot təxminləri və mülahizələri (davamı)

Ətraf mühitin qorunması ilə bağlı öhdəliklər (davamı)

Rəhbərlik ətraf mühitin bərpası xərclərini diskontlaşdırmaq üçün istifadə edilən diskont dərəcələrini pul vəsaitlərinin vaxt dəyəri üzrə cari bazar qiymətlərini və lazım gəldikdə hesabat tarixinə müvafiq öhdəliyə xas olan riskləri əks etdirən vergidən əvvəl faiz dərəcəsi kimi müəyyən edir. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə istifadə edilmiş diskont dərəcəsi 8.27 faiz (2016-cı il: 8.73 faiz) təşkil etmişdir. Rəhbərlik hesab edir ki, bu diskont dərəcələri Azərbaycan Respublikasında neft və qazın kəşfiyyatı, qiymətləndirilməsi, işlənməsi və paylanması sahəsinə aid olan bütün risk və qeyri-müəyyənlikləri müvafiq olaraq əks etdirir. Bu şərtlərdən hər hansı birində baş verən dəyişiklik Qrup tərəfindən uçota alınan ehtiyatlarda düzəlişlərin aparılması ilə nəticələnə bilər. Hesablama zamanı istifadə edilmiş təxmin edilən diskont dərəcəsi rəhbərliyin təxminlərindən 1 faiz çox / az olsaydı, ehtiyatın balans dəyəri müvafiq olaraq, 0.2 AZN az / 0.2 AZN çox olardı.

Əmlak, tikili və avadanlıqlar və qeyri-maddi aktivlərin faydalı istifadə müddəti

Rəhbərlik, əmlak, tikili və avadanlıqlarını və qeyri-maddi aktivlərin təxmin edilən faydalı istifadə müddətini və müvafiq amortizasiya xərclərini müəyyən edir. Bu təxminlər, Qrupun həmin aktivlər üzrə iqtisadi səmərə əldə etməyi planlaşdırdığı dövrə əsaslanır. Faydalı istifadə müddəti əvvəlki illərdə təxmin edilmiş faydalı müddətdən aşağı olanda rəhbərlik amortizasiya xərcini artırır və ya ləğv edilmiş və ya satılmış texniki cəhətdən köhnəlmiş aktivləri balansdan silir. Faydalı istifadə müddətinə ən azı hər maliyyə ilinin sonunda yenidən baxılır. Yuxarıda qeyd olunan şərtlərin və ya təxminlərin hər hansı birində dəyişiklik olarsa, bu, gələcəkdə amortizasiya dərəcələri üzrə düzəlişlərin aparılmasına gətirib çıxara bilər.

Təxirə salınmış vergi aktivlərinin uçotu

Təxirə salınmış xalis vergi aktivləri vergiyə cəlb olunan gəlirdən gələcək çıxılmalar vasitəsilə əldə olunan mənfəət vergisi məbləğlərindən ibarətdir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda qeydə alınır. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri realizasiya oluna biləcəyi məbləğdə uçota alınır. Vergiyə cəlb olunan gələcək mənfəət və gələcəkdə yaranması ehtimal edilən vergi faydasının məbləğini ehtimal edərkən Rəhbərlik son üç ilin vergiyə cəlb olunan mənfəətindən və mövcud şəraitdə məqbul hesab edilən gələcək gəlirlər üzrə təxminlərdən istifadə edir.

Qeyri-maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi

Bərpa edilə bilinməyən aktivlərin balans dəyərini əks etdirən hadisələr və ya şəraitlərə əsasən rəhbərlik hər bir hesabat tarixində bütün qeyri-maliyyə aktivlərinin mümkün dəyərsizləşməsi üzrə hər hansı göstəricilərin olub-olmamasını müəyyən edir. Bu cür göstəricilərə aşağıdakılar daxildir: Qrupun biznes planlarında baş verən dəyişikliklər, qeyri-rentabelli fəaliyyətə gətirib çıxaran əmtəə qiymətlərində dəyişikliklər, məhsul qarışıqlarında olan dəyişikliklər və neft və qaz əmlakına gəldikdə isə – təxmin edilmiş təsdiqlənmiş ehtiyatların əhəmiyyətli dərəcədə azalması. Qudvil və sair qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddətinə malik olan qeyri-maddi aktivlər hər il və sair vaxtlarda dəyərsizləşmə göstəriciləri olduğu zaman dəyərsizləşmə üzrə yoxlanılır. Sair qeyri-maliyyə aktivləri bərpa edilə bilməyən balans dəyərinə dair göstəricilərin mövcud olduğu zaman dəyərsizləşmə üzrə yoxlanılır.

İstifadə dəyəri hesablanarkən rəhbərlik aktivlər və yaxud PVYV üzrə gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətini təxmin edir və onların cari dəyərini hesablamaq üçün uyğun diskont dərəcəsini seçir. 2017-ci ildə bəzi PVYV-in gözləniləndən zəif nəticə göstərməsinə görə Qrup həmin PVYV-in bərpa dəyərlərini təhlil etmişdir və nəticədə 468 AZN (2016-cı il: 322 AZN) məbləğində dəyərsizləşmə xərci yaranmışdır. Bu aktivlər Qrupun neft və qaz, tikinti və emal seqmentlərində istifadə edilir. Potensial olaraq dəyərsizləşmiş aktivin balans dəyərini hesablanması üçün dəyərsizləşmənin tələb olunduğunu müəyyən edərkən aktivin balans dəyəri onun bərpa dəyəri ilə müqayisə edilir.

Aktivin bərpa dəyəri onun satışı üzrə məsrəflər çıxılmaqla, ədalətli dəyəri və istifadə dəyərindən daha yüksək olan dəyəridir. Qrupun fəaliyyətinin xarakterini nəzərə alaraq, potensial alıcılar ilə danışıqlar aparılmayana qədər aktivin ədalətli dəyəri haqqında məlumat əldə etmək adətən çətindir.

Müvafiq olaraq, başqa cür qeyd olunmadığı halda aşağıda göstərilən dəyərsizləşmə üzrə xərclərin müəyyən edilməsində istifadə edilən bərpa dəyəri istifadə dəyərindədir. Qrup adətən istifadə dəyərini rəhbərliyin təsdiq etdiyi maliyyə büdcəsindəki diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti modelindən istifadə edərək təxmin edir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

3. Əhəmiyyətli uçot təxminləri və mülahizələri (davamı)

İstifadə dəyərinin hesablanması istifadə edilən əsas fərziyyələr

Əmlak, tikili və avadanlıqlar üçün istifadə dəyərinin hesablanması aşağıdakı fərziyyələrə görə çox həssasdır:

Hasilatın həcmi

SOCAR-ın istismar etdiyi yataqlardakı hasilatın təxmin edilən həcmi yataqlar ilə bağlı ətraflı məlumatlara əsaslanır və uzunmüddətli planlaşdırma prosesinin bir hissəsi kimi rəhbərlik tərəfindən təsdiqlənmiş yataqlar üzrə inkişaf planlarını nəzərə alır. Təxminlərə görə ümumi hasilat növbəti 20 il üçün 10 faiz azalsaydı, bu 418 AZN əlavə dəyərsizləşmə xərcinin yaranması ilə nəticələnərdi.

Əməliyyat xərcləri

Əməliyyat xərcləri keçən ilin faktiki rəqəmlərinə əsaslanır. Bunlar büdcə dövrü ərzində gözlənilən inflyasiya dərəcəsini nəzərə almaqla artır.

Ümumi marja

Ümumi marja əvvəlki ilin faktiki rəqəmlərinə əsaslanır. Bu marjalar proqnozlaşdırılan inflyasiya dərəcəsinə uyğun olaraq büdcə dövrü ərzində artırılır.

Kapital məsrəfləri

Təxmin edilən hasilatın həcmi təmin etmək üçün zəruri olan kapital məsrəfləri müəyyən neft yatağı üzrə uzunmüddətli inkişaf planlarına əsaslanır.

Xam neftin qiyməti

Proqnozlaşdırılan istehlak qiymətləri ictimaiyyətə açıq olur.

Təbii qazın qiyməti

Təbii qazın qiymətləri uzunmüddətli satışlar haqqında müqavilələrin şərtləri əsasında hesablanır, yaxud sabitdir, ya da xam neftin qiyməti və digər ilkin məlumatlardan asılı olur.

Diskont dərəcəsi

Pul vəsaitlərinin hərəkəti proqnozlarına tətbiq edilən vergidən əvvəl diskont dərəcəsi müxtəlif PVYV-lər üçün 16.92-18.77 faiz (2016-cı il: 13.01-19.29 faiz) civarında olmuşdur. Diskont dərəcəsinin hesablanması Qrup ilə bağlı spesifik vəziyyətlərə və əməliyyat seqmentlərinə əsaslanır və kapitalın orta çəkili dəyərindən ("KOÇD") irəli gəlir. KOÇD hesablanarkən kapitalın dəyəri oxşar qrup məlumatlarından istifadə etməklə təxmin edilir və borcun dəyəri Qrupun xidmət etməli olduğu faiz hesablanan borc öhdəliklərinə əsaslanır. Xüsusi risklər ayrı-ayrı beta amillərini, bazar riskini və Qrupun həcmi tətbiq etməklə nəzərə alınır. Beta amilləri ictimaiyyətə açıq olan bazar məlumatlarına əsasən hər il qiymətləndirilir. Hesablamada istifadə edilən təxmin edilmiş KOÇD rəhbərliyin təxminindən 1 faiz yuxarı olsaydı, əlavə dəyərsizləşmə zərəri tanınmazdı.

İnflyasiya dərəcələri ilə bağlı təxminlər

İnflyasiya dərəcələri kimi "Oxford Economics and Economic Intelligence Unit" proqnozları istifadə edilmişdir.

Aksiz vergiləri, yol vergiləri və ixrac rüsumları

Neft-qaz və neft məhsulları üzrə aksiz vergiləri, yol vergiləri və ixrac rüsumları neft və qaz əmlakı və avadanlıqları üçün vacib amildir və qüvvəyə minmiş vergi və rüsum dərəcələri əsasında proqnozlaşdırılır.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

3. Əhəmiyyətli uçot təxminləri və mülahizələri (davamı)

Ticarət debitor borclarının dəyersizləşməsi üzrə ehtiyatlar

Ticarət debitor borclarının dəyersizləşməsi üzrə ehtiyatlar müştərilərin debitor borclarının yığılması ehtimalının rəhbərlik tərəfindən qiymətləndirilməsinə əsaslanır. Müştərinin əhəmiyyətli maliyyə çətinlikləri, onun müflisləşmə və ya maliyyə strukturunun yenidən təşkilinə məruz qalması ehtimalı və defolt və ya ödənişlərin gecikdirilməsi debitor borclarının potensial olaraq dəyersizləşmiş olmasını əks etdirən göstəricilər hesab edilir. Əgər əsas müştərinin ödəniş qabiliyyətində pisləşmə baş verərsə və ya bu faktiki defolt təxminlərindən yuxarı olarsa, faktiki nəticələr bu təxminlərdən fərqlənə bilər.

Debitor borcları üzrə əlavə pul vəsaitlərinin bərpası gözlənilmədikdə, debitor borcları müvafiq ehtiyatlara silinir.

Dəyersizləşmə üzrə zərərlərə qarşı qiymətləndirilən ticarət debitor borcları üzrə pul vəsaitlərinin gələcək hərəkəti həmin aktivlərin müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətinə, rəhbərliyin keçmişdə baş vermiş zərər halları nəticəsində vaxtı keçəcək məbləğlərin həcmi ilə münasibətdə təcrübəsinə və vaxtı keçmiş məbləğlərin geri ödənilməsinə əsasən təxmin edilir. Keçmiş dövrlərə təsir göstərməyən cari şəraitin təsirini əks etdirmək və cari dövrdə mövcud olmayan keçmiş şəraitin təsirini aradan qaldırmaq məqsədilə əvvəlki təcrübə müşahidə edilə bilən cari məlumatlara əsasən tənzimlənir.

Əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ehtiyat

Daha sonra 24 sayılı Qeyddə müzakirə edildiyi kimi, Qrup Azərbaycanın əmək məcəlləsinə uyğun olaraq iş yerində xəsarət almış işçilərə kompensasiya ödənilməsinə görə məsuliyyət daşıyır və uyğun olaraq özündə ehtiyat yaradır. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə əmək qabiliyyətinin itirilməsi bağlı ödənişlər üzrə qiymətləndirilmiş öhdəlik 106 AZN (2016-cı il: 117 AZN) təşkil edir.

Rəhbərlik əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ehtiyatın diskontlaşdırılması üçün istifadə edilən diskont dərəcəsinə pulların vaxt dəyərinin cari bazar qiymətləndirmələrini və müvafiq hallarda hesabat tarixinə öhdəliyə xas olan riskləri əks etdirən vergidən əvvəlki dərəcə kimi müəyyən edir. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə istifadə edilən diskont dərəcəsi 7.94 faiz (2016-cı il: 8.13 faiz) olmuşdur. Bundan əlavə, xəsarət almış işçilər üçün ömürlük müavinətlərin hesablanması üçün Qrup ömürüzunluğunu kişi və qadınlar üçün, müvafiq olaraq, 71 və 76 yaş müəyyən etmişdir. Bu şəraitlərin hər hansı birində dəyişikliklər Qrupun qeydə aldığı ehtiyatlarda düzəlişlərin edilməsi ilə nəticələnə bilər.

Hesablamada istifadə edilən diskont dərəcəsi rəhbərliyin təxminlərindən 1% çox / az olsa, ehtiyatın balans dəyəri, müvafiq olaraq, 6 AZN az / 7 AZN çox olardı.

4. Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərtlərin tətbiqi

1 yanvar 2017-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra qüvvəyə minən MHBS-yə aşağıdakı düzəlişlər istisna olmaqla qəbul edilmiş mühasibat uçotu qaydaları keçən maliyyə ilinin uçot qaydalarına uyğundur:

7 sayılı "Məlumatların açıqlanması təşəbbüsü" adlı BMUS-a düzəlişlər

7 sayılı "Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat" adlı BMUS-a düzəlişlər BMUSK-nın "Məlumatların açıqlanması təşəbbüsü"nın bir hissəsidir. Düzəlişlər tələb edir ki, müəssisə maliyyə hesabatlarının istifadəçilərinə maliyyə fəaliyyətindən irəli gələn öhdəliklərdə dəyişiklikləri (o cümlədən pul vəsaitlərinin hərəkətindən irəli gələn və qeyri-nağd dəyişiklikləri) qiymətləndirmək imkanını verən açıqlamaları təqdim etsin. Qrup cari dövr üçün məlumatı Qeyd 38-də təqdim etmişdir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

4. Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi (davamı)

12 sayılı "Realizasiya edilməmiş zərərər üçün təxirə salınmış vergi aktivlərinin tanınması" adlı BMUS-a düzəlişlər

Düzəlişlər izah edir ki, müəssisə realizasiya edilməmiş zərərər əlaqəli çıxıla bilən müvəqqəti fərqlərin qaytarılması üçün çıxılmalar edə bildiyi vergiyə cəlb edilən mənfəətin mənbələrinin vergi qanunu ilə məhdudlaşdırılıb-məhdudlaşdırılmadığını nəzərdən keçirməlidir. Bundan əlavə düzəlişlər müəssisə tərəfindən gələcək vergiyə cəlb edilən mənfəətin necə müəyyən ediləcəyinə dair göstərişlər verir və hansı hallarda vergiyə cəlb edilən mənfəətə aktivlərin balans dəyərindən artıq olan bərpa məbləğinin daxil edilməsini izah edir.

Qrup düzəlişləri retrospektiv qaydada tətbiq etmişdir. Buna baxmayaraq, Qrupun düzəlişlər çərçivəsində olan gəlirdən çıxılan müvəqqəti fərqlərin və ya aktivlərin olmaması səbəbindən onların tətbiqi Qrupun maliyyə vəziyyəti və nəticələrinə heç bir təsir göstərməmişdir.

2014-2016-cı illərdə illik təkmilləşdirmələr

Bu təkmilləşdirmələrə aşağıdakılar daxildir:

1 sayılı MHBS "Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarının ilk dəfə tətbiqi – İlk dəfə tətbiq edənler üçün qısamüddətli azad etmələrin silinməsi"

1 sayılı MHBS-də nəzərdə tutulmuş qısamüddətli azad etmələr ləğv edilmişdir, çünki onlar artıq nəzərdə tutulan məqsədlərə xidmət edir. Düzəliş 1 yanvar 2018-ci ildən qüvvəyə minir. Bu düzəliş Qrupa tətbiq edilmir.

28 sayılı BMUS "Asılı və birgə müəssisələrə investisiyalar – Mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda ədalətli dəyərlə əks etdirilən investisiya obyektlərinin ölçülməsinin hər bir investisiya üzrə xüsusi seçim olduğunun izahı"

Düzəlişlər izah edir ki:

- ▶ Riskli kapital obyektı olan müəssisə və ya digər uyğun müəssisə ilkin tanınmada hər bir investisiya üçün xüsusi olaraq asılı və birgə müəssisələrə investisiyalarını mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda ədalətli dəyərlə ölçməyi seçə bilər.
- ▶ Özü investisiya müəssisəsi olmayan bir müəssisənin investisiya müəssisəsi olan asılı və ya birgə müəssisədə payı varsa, müəssisə, kapital metodunu tətbiq etdiyi zaman həmin investisiya müəssisəsi olan asılı və ya birgə müəssisə tərəfindən investisiya müəssisəsi olan asılı və ya birgə müəssisənin törəmə müəssisələrdə paylarına tətbiq etdiyi ədalətli dəyər ölçmələrini saxlamağı seçə bilər. Bu seçim ayrıca olaraq hər bir investisiya müəssisəsi olan asılı və ya birgə müəssisə üçün aşağıdakı tarixlərdən daha gec olan tarixdə edilir: (a) investisiya müəssisəsi olan asılı və ya birgə müəssisənin ilkin olaraq tanındığı tarixdə; (b) asılı və ya birgə müəssisə investisiya müəssisəsinə çevrildiyi tarixdə; və (c) investisiya müəssisəsi olan asılı və ya birgə müəssisə əvvəl əsas şirkət olduğu tarixdə.

Düzəlişlər retrospektiv qaydada tətbiq edilir və 1 yanvar 2018-ci ildən qüvvəyə minir. Erkən tətbiqə yol verilir. Müəssisə bu düzəlişləri daha erkən dövrə tətbiq edərsə, bu fakt açıqlanmalıdır. Bu düzəlişlər Qrupa tətbiq edilmir.

22 sayılı BMHŞK şərh "Valyuta əməliyyatları və avans ödənişləri"

Bu Şərh izah edir ki, avans məbləğinə aid olan əlaqəli aktivin, xərcin və ya gəlirin (və ya bunların bir hissəsinin) ilkin tanınmasında istifadə ediləcək spot valyuta məzənnəsinin müəyyənləşdirilməsində əməliyyat tarixi olaraq müəssisə tərəfindən avans ödənişindən irəli gələn qeyri-monetar aktiv və ya qeyri-monetar öhdəlik ilkin olaraq tanındığı tarix hesab edilir. Bir çox avans ödəniş və ya daxilolma olduqda, müəssisə hər bir avans ödəniş və ya daxilolma üçün əməliyyat tarixini müəyyən etməlidir.

Düzəlişlər, avans məbləğinə aid olan əlaqəli aktivin, xərcin və ya gəlirin (və ya bunların bir hissəsinin) ilkin tanınmasında istifadə ediləcək və ya başlayandan sonra və ya müəssisə şərh ilk dəfə tətbiq etdiyi hesabat dövrünün maliyyə hesabatlarında müqayisəli məlumat kimi təqdim edilmiş əvvəlki hesabat dövrü başlayanda və ya başlayandan sonra ilkin olaraq tanınmış bütün əhatə olunan aktivlərə, xərclərə və gəlirə perspektiv şəkildə tətbiq edilə bilər və 2018-ci il 1 yanvar tarixindən qüvvəyə minir. Qrup düzəlişləri onları qüvvəyə minən tarixində qəbul etmək niyyətindədir və şərhin qəbul edilməsinin təsirinin əhəmiyyətli olmasını gözləyir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

4. Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi (davamı)

2014-2016-cı illərdə illik təkmilləşdirmələr (davamı)

23 sayılı BMHŞK şərh – Mənfəət vergisinin uçotuna dair qeyri-müəyyənlik

2017-ci ilin iyun ayında buraxılmış bu şərh mənfəət vergisinin uçot qaydası qeyri-müəyyən olan hallarda 12 sayılı BMUS-un tanıma və ölçmə tələblərinin necə tətbiq edilməli olduğunu izah edir. Belə halda müəssisə cari və ya təxirə salınmış vergi aktivi və ya öhdəliyini 12 sayılı BMUS-un tələblərini həmin Şərh tətbiq etməklə müəyyən edilmiş vergiyə cəlb olunan mənfəət (vergi zərəri), istifadə edilməmiş vergi zərərləri, istifadə edilməmiş vergi kreditləri və vergi dərəcələri əsasında tanımalı və ölçməlidir. Bu şərh 1 yanvar 2019-cu il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrlərinə tətbiq edilir.

12 sayılı MHBS və 28 sayılı BMUS-a düzəlişlər “İnvestisiya müəssisələri: Konsolidasiya istisnasının tətbiqi”

Düzəlişlər 10 sayılı “Konsolidasiya edilmiş Maliyyə Hesabatları” adlı MHBS əsasında investisiya müəssisələrinə aid olan istisna tətbiq ediləndə yaranan məsələləri həll edir. 10 sayılı MHBS-yə düzəlişlərdə izah edilir ki, konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi tələbindən istisna investisiya müəssisəsinin törəmə müəssisəsi olan ana şirkətə, investisiya müəssisəsi bütün törəmə müəssisələrini ədalətli dəyərle ölçdüğü hallarla, tətbiq edilir. Bundan əlavə, 10 sayılı MHBS-yə düzəlişlər izah edir ki, investisiya müəssisəsinin yalnız investisiya müəssisəsi olmayan törəmə müəssisələri və investisiya müəssisəsinə dəstək xidmətlərini göstərən törəmə müəssisə konsolidasiya edilir. İnvestisiya müəssisəsinin bütün digər törəmə müəssisələri ədalətli dəyərle ölçülür. 28 sayılı “Asılı müəssisələrə və birgə müəssisələrə investisiyalar” adlı BMUS-a düzəlişlər imkan verir ki, investor, kapital metodunu tətbiq edərkən, investisiya müəssisəsinin asılı müəssisə və ya birgə müəssisəsi tərəfindən törəmə müəssisələrdəki paylara tətbiq edilən ədalətli dəyərə ölçülməni saxlasın. Bu düzəlişlər retrospektiv qaydada tətbiq edilir və Qrupa təsir göstərmir, çünki Qrup konsolidasiya istisnasını tətbiq etmir.

Buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş yeni standartlar

Qrupun maliyyə hesabatlarının buraxılma tarixinə qədər buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standartlar və şərhlər aşağıda göstərilir. Qrup bu standartlar qüvvəyə mindikdə onları tətbiq etmək niyyətindədir.

9 sayılı MHBS “Maliyyə alətləri”

2014-cü ilin iyul ayında BMUSK “Maliyyə alətləri” adlı 9 sayılı MHBS-nin yekun versiyasını buraxmışdır. Bu versiya 39 sayılı “Maliyyə alətləri: Tanıma və Ölçmə” adlı BMUS-u və 9 sayılı MHBS-nin bütün əvvəlki versiyalarını əvəz edir. 9 sayılı MHBS maliyyə alətləri layihəsinin uçotunun hər üç aspekti: təsnifləşdirmə və ölçmə, dəyərsizləşmə və hedcinq uçotunu özündə ehtiva edir. 9 sayılı MHBS 1 yanvar 2018-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. Erkən tətbiqə icazə verilir.

Hedcinq uçotu istisna olmaqla, retrospektiv tətbiq tələb edilir, lakin müqayisəli məlumatın təqdim edilməsi məcburi deyil. Hedcinq uçotu üçün tələblər bir qayda olaraq gələcək dövrlərə aiddir, lakin müəyyən məhdud istisnalar da vardır.

Qrup tələb edilən qüvvəyə minmə tarixində yeni standartı qəbul etməyi planlaşdırır və müqayisəli məlumatı yenidən təqdim etməyəcək. 2017-ci il ərzində, Qrup 9 sayılı MHBS-nin hər üç aspektinin təsirini qiymətləndirmişdir. Bu qiymətləndirmə hazırda mövcud olan məlumatlara əsaslanır və Qrup 2018-ci ildə 9 sayılı MHBS-ni qəbul edəndə Qrupa məlum olacaq əsaslı və məntiqi məlumatlardan irəli gələrək dəyişikliklərə məruz qala bilər. Ümumiyyətlə, Qrup 9 sayılı MHBS-nin dəyərsizləşmə ilə bağlı tələblərinin təsiri istisna olmaqla, maliyyə vəziyyəti və kapital haqqında hesabatına hər hansı əhəmiyyətli təsirin göstərilməyəcəyini gözləyir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

4. Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi (davamı)

Buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş yeni standartlar (davamı)

(a) Təsnifləşdirmə və ölçmə

Qrup tərəfindən 9 sayılı MHBS-nin təsnifləşdirmə və ölçməyə dair tələblərinin tətbiq edildiyi təqdirdə balans hesabatına əhəmiyyətli təsir gözlənilmir. Qrup hal-hazırda ədalətli dəyerdə ölçülən bütün maliyyə aktivlərinin ədalətli dəyerdə ölçülməsini davam etdirməyi nəzərdə tutur. Hazırda gəlir və zərərləri digər məcmu gəlir haqqında hesabatda göstərilən satış üçün mövcud olan aktivlər kimi təqdim edilən kvotasiya edilmiş iştirak payları bunun əvəzinə mənfəət və zərərdə ədalətli dəyərlə ölçüləcək, bu da qeydə alınmış mənfəət və ya zərərin dəyişənliyini artıracaq. Hazırda yığılmış digər məcmu gəlirin tərkibində olan satış üçün mövcud olan aktivlər üzrə ehtiyat bölüşdürülməmiş mənfəətin ilkin qalığı olaraq yenidən təsnif ediləcək. 9 sayılı MHBS-yə əsasən borc qiymətli kağızlarının digər məcmu gəlir vasitəsilə ədalətli dəyərlə ölçülməsi gözlənilir, belə ki, Qrup aktivləri tək-cə müqavilə üzrə pul vəsaitlərini toplamaq üçün deyil, həmçinin, nisbətən daha sıx tezliklə əhəmiyyətli məbləğləri satmaq üçün saxlamağı nəzərdə tutur.

Birjada qeydiyyatda alınmamış şirkətlərdə iştirak paylarının yaxın gələcəkdə saxlanması nəzərdə tutulur. Əvvəlki dövrlər ərzində bu investisiyalar üzrə mənfəət və ya zərərdə heç bir dəyərsizləşmə zərəri tanınmamışdır. Qrup digər ümumi gəlirdə ədalətli dəyerdə dəyişikliklərin təqdim edilməsi imkanını tətbiq edəcək, beləliklə 9 sayılı MHBS-nin tətbiqi əhəmiyyətli təsir göstərməyəcək.

Kreditlər, eləcə də ticarət debitor borcları müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin toplanılması üçün saxlanılır və onların yalnız əsas məbləğin və faizin ödənişini əks etdirən pul vəsaitlərinin hərəkətlərinə təkan verməsi gözlənilir. Beləliklə, Qrup onların 9 sayılı MHBS-yə uyğun olaraq amortizasiya edilmiş dəyərlə ölçülməsinin davam etdirilməsini nəzərdə tutur. Buna baxmayaraq, Qrup bütün bu cür alətlərin 9 sayılı MHBS-yə uyğun olaraq amortizasiya edilmiş dəyərlə ölçülməsi meyarına uyğun gəlib-gəlməməsi haqqında qərar qəbul etməzdən əvvəl həmin alətlərin müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətinin xarakteristikasını daha təfəssilatlı analiz edəcək.

(b) Dəyərsizləşmə

9 sayılı MHBS-nin tələblərinə uyğun olaraq, Qrup özünün bütün borc qiymətli kağızları, kreditləri və ticarət debitor borcları üzrə gözlənilən kredit zərərlərini ya 12 aylıq əsasda və yaxud müddətin sonuna kimi qeydə almalıdır. Qrup bütün ticarət debitor borcları üzrə sadələşdirilmiş yanaşmanı tətbiq etməyi və gözlənilən zərərləri müddətin sonuna kimi qeydə almağı nəzərdə tutur. Qrup kreditlərinin və debitor borclarının təminatlı xarakterinə görə kapitalına əhəmiyyətli təsirin göstəriləcəyini ehtimal edir, lakin Qrup təsirin həcmi müəyyən etmək məqsədilə perspektiv elementlər daxil olmaqla, bütün məntiqi və təsdiqedic məlumatları nəzərdən keçirməklə daha təfəssilatlı təhlil aparmalıdır.

(c) Hedcinq uçotu

Qrup müəyyən etmişdir ki, hal-hazırda effektiv hedcinq əlaqələrində göstərilmiş bütün mövcud hedc əlaqələri 9 sayılı MHBS-yə uyğun olaraq hedc uçotunun meyarlarına uyğun qalacaq. Qrup 39 sayılı BMUS əsasında forvard məntəqələrini hedcinq təyinatından istisna etdiyi hallarda 9 sayılı MHBS-ni hedclərə keçid üzrə retrospektiv tətbiq etməməyi seçmişdir. 9 sayılı MHBS müəssisə tərəfindən effektiv hedclərin uçota alınmasının ümumi prinsiplərini dəyişmədiyinə görə, Qrup 9 sayılı MHBS-nin hedcinq tələbinin tətbiqi Qrupun maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsir göstərməyəcək.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

4. Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi (davamı)

Buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş yeni standartlar (davamı)

15 sayılı MHBS "Müştərilərlə müqavilələrdən gəlirlər"

15 sayılı MHBS 2014-cü ilin may ayında buraxılmış və 2016-cı ilin aprel ayında düzəlişlər edilmiş müştərilərlə müqavilələrdən irəli gələn gəlirləri uçota almaq üçün 5 mərhələli modeli tətbiq edir. 15 sayılı MHBS-yə görə gəlirlər müəssisənin müştəriyə göndərdiyi mallar və ya xidmətlər əvəzində alınması gözlənilən vəsaiti əks etdirən məbləğdə tanınır.

Gəlirlər üzrə yeni standart MHBS-nin gəlirlərin tanınması üzrə bütün cari tələblərini əvəz edir. Standart 1 yanvar 2018-ci il tarixində başlayan və bu tarixdən sonrakı illik dövrlərə retrospektiv qaydada tam və ya düzəlişlər edilmiş şəkildə tətbiq edilməlidir. Erkən tətbiq etməyə icazə verilir. Qrup, müqayisəli məlumatı yenidən təqdim etmədən, 1 yanvar 2018-ci il tarixinə açılış bölüşdürülməmiş mənfəətə keçidin ümumi təsirini tanımaqla düzəlişlər edilmiş retrospektiv metodu işlədərək yeni standartı qəbul etməyi planlaşdırır. 2016-cı il ərzində Qrup 2017-ci ildə daha ətraflı təhlilə davam etdirilmiş, 15 sayılı MHBS-nin ilkin qiymətləndirməsini həyata keçirmişdir. Qrup 15 sayılı MHBS-yə edilməsi gözlənilən dəyişikliklərin daşıma müqavilələrinə təsirini qiymətləndirməyə davam edir.

Hazırkı tarixə Qrup nəzərdən keçirilməli olan aşağıdakı məsələləri müəyyən etmişdir:

(a) Gəlirlərin pay iştirakı metodu ilə uçota alınması

Qrupun digər istehsalçılar ilə pay sahibi olduğu neft və qaz istehsalından əldə edilən gəlirlər, Qrupun birbaşa pay iştirakı və müvafiq HPBS-nin şərtlərinə əsaslanaraq tanınır. Hasil olunmuş və satılmış neft həcmiəri arasında fərqlər və Qrupun hasilatda payı tarixən əhəmiyyətli olmuşdur. Qrupun uçot siyasəti gəlirlərin hesab-faktura kəsilmiş faktiki satışlar əsasında deyil, pay əsasına uçota alınması üzrə cari təcrübənin 15 sayılı MHBS-nin tələblərinə uyğun olub-olmamasını qiymətləndirmək məqsədilə təhlil olunacaq.

(b) HPBS-lər üzrə gəlirlərin uçota alınması

HPBS şərtlərinə tabe olan neft yataqlarından əldə edilən gəlirlərdə Qrupa aid olan pay HPBS ilə tənzimlənir. 15 sayılı MHBS yalnız müştərilərlə müqavilələrdən əldə edilən gəlirlərə tətbiq edildiyinə görə, Qrup HPBS-lərin 15 sayılı MHBS-nin əhatə dairəsində olub-olmadığını nəzərdən keçirəcək.

(c) Təqdimat və açıqlanma üzrə digər tələblər

15 sayılı MHBS cari MHBS ilə müqayisədə daha ətraflı təqdimat və açıqlanma tələblərini nəzərdə tutur. Təqdimatla bağlı tələblər cari təcrübəni əhəmiyyətli dəyişəcək və Qrupun maliyyə hesabatlarında açıqlanan məlumatların həcmi artıracaq. 15 sayılı MHBS üzrə açıqlanma tələblərindən bir çoxu tamamilə yenidir və Qrup maliyyə hesabatlarına qeydlərin genişlənməsini gözləyir.

10 sayılı MHBS-yə və 28 sayılı BMUS-a düzəlişlər: "İnvestor və onun asılı müəssisə və ya birgə müəssisəsi arasında satışlar və ya aktivlərin yatırılması"

Bu düzəlişlər asılı müəssisə və ya birgə müəssisəyə yatırılan və ya satılan törəmə müəssisə üzərində nəzarətin itirilməsi ilə bağlı 10 sayılı MHBS-nin və 28 sayılı BMUS-un tələbləri arasında məlum uyğunsuzluğa aiddir. Düzəlişlər göstərir ki, investor 3 sayılı MHBS-də müəyyən edildiyi kimi investor və onun asılı müəssisə və ya birgə müəssisəsi arasında biznes təşkil edən aktivlərin satılması və ya yatırılması üzrə tam gəliri və ya zərəri tanıyır. Keçmiş törəmə müəssisədə saxlanılan investisiyanın ədalətli dəyərlə yenidən ölçülməsindən irəli gələn gəlir və ya zərər yalnız əlaqəsi olmayan investorların həmin keçmiş törəmə müəssisədəki payları çərçivəsində tanınır. BMUSK bu dəyişikliklərin qüvvəyə minməsi tarixini qeyri-müəyyən müddətə təxirə salmışdır, lakin müəssisə düzəlişləri erkən tətbiq edərsə, onları gələcək dövrlərə də tətbiq etməlidir. Qrup düzəlişləri qüvvəyə minəndə tətbiq etmək niyyətindədir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

4. Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi (davamı)

Buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş yeni standartlar (davamı)

2 sayılı MHBS-yə düzəlişlər "Pay alətləri əsasında ödəmə əməliyyatlarının təsnifatı və ölçülməsi"

BMUSK 2 sayılı "Pay alətləri əsasında ödəmə" adlı MHBS-yə üç əsas sahəni əhatə edən düzəlişlər qəbul etmişdir: nağd vəsaitlər şəklində pay alətləri əsasında ödəmə əməliyyatlarının ölçülməsinə hüquqların verilməsi şərtlərinin təsiri, mənbədə tutulan vergi öhdəlikləri üçün xalis ödəniş elementlərini nəzərdə tutan pay alətləri əsasında ödəmə əməliyyatının təsnifatı və pay alətləri əsasında ödəmə əməliyyatının şərtlərində dəyişikliklər nəticəsində onun təsnifatı nağd vəsaitlər şəklində ödənilən əməliyyatdan kapital şəklində ödənilən əməliyyata dəyişəndə uçot qaydası. Qəbul etdikdə, müəssisələr bu düzəlişləri əvvəlki dövrlərdə yenidən hesablamalar aparmadan tətbiq etməlidir, lakin düzəlişlərin üçünün də qəbul edilməsi və digər meyarların qarşılınması şərti ilə retrospektiv tətbiqə yol verilir. Düzəlişlər 1 yanvar 2018-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir. Erkən tətbiqəməyə yol verilir.

16 sayılı MHBS "İcarələr"

16 sayılı MHBS 2016-cı ilin yanvar ayında buraxılmış və 17 sayılı BMUS "İcarələr", BMHŞK 4 "Müqavilədə İcarə Əlamətlərinin Mövcudluğunun Müəyyən Edilməsi" Şərhi, Standartların Şərhi Komitəsinin ("SŞK") 15 sayılı "Əməliyyat icarələri – həvəsləndirmələr" Standartı və SŞK "İcarənin hüquqi forması da daxil olmaqla əməliyyatın mahiyyətinin qiymətləndirilməsi" 27 sayılı Standartını əvəz edir. 16 sayılı MHBS icarələrin tanınması, ölçülməsi, təqdim edilməsi və açıqlanması prinsiplərini müəyyən edir və icarəyə götürənlərdən bütün icarələri 17 sayılı BMUS əsasında maliyyə icarələrinin uçotu ilə eyni qaydada yeganə balans hesabatı modeli əsasında uçota alınmasını tələb edir. Standarta icarəyə götürənlər üçün iki tanıma istisnası daxildir – "azdəyərlili" aktivlərin icarəsi (məsələn şəxsi kompüterlər) və qısamüddətli lizinqlər (məsələn, icarə müddəti 12 aydan çox olmayan icarələr). İcarə başladığı tarixdə icarəyə götürən icarə ödənişlərinin aparılması öhdəliyini (yəni icarə öhdəliyini) və icarə müddəti ərzində müvafiq aktiv istifadə etmək hüququndan ibarət olan aktiv (yeni istifadə hüququ aktivini) tanıyır. İcarəyə götürənlər icarə öhdəliyi üzrə faiz xərcini və istifadə hüququ aktivini üzrə köhnəmə xərcini ayrıca tanımalıdırlar.

Bundan əlavə icarəyə götürənlər müəyyən hadisələr baş verəndə (məsələn, icarə müddəti dəyişəndə, bu ödənişləri müəyyən etmək üçün istifadə edilən əmsal və dərəcələrdə dəyişikliklər olduğuna görə gələcək icarə ödənişləri dəyişəndə) icarə öhdəliyini yenidən hesablamalıdırlar. İcarəyə götürən ümumiyyətlə icarə öhdəliyinin yenidən hesablanması istifadə hüququ aktivinə düzəliş kimi tanımalıdır.

16 sayılı MHBS əsasında icarəyə verənin uçotu hazırda 17 sayılı BMUS-a uyğun uçot qaydasından əhəmiyyətli fərqlənir. İcarəyə verənlər bütün icarələri 17 sayılı BMUS-da nəzərdə tutulan həmin təsnifata uyğun olaraq təsnif etməyə və iki icarə növünü: əməliyyat və maliyyə icarələrini ayırmağa davam edəcək. 16 sayılı MHBS həmçinin icarəyə götürənlərdən və icarəyə verənlərdən 17 sayılı BMUS-un tələbləri ilə müqayisədə məlumatların daha geniş açıqlanmasını tələb edir. 16 sayılı MHBS 1 yanvar 2019-cu il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir. Erkən tətbiqəməyə yalnız müəssisə 15 sayılı MHBS-ni tətbiq etdikdən sonra yol verilir. İcarəyə götürən standart ya tam retrospektiv, ya da düzəlişlər edilmiş retrospektiv qaydada tətbiq edə bilər. Standartın keçid müddəaları müəyyən azad etmələrə yol verir. 2018-ci ildə Qrup 16 sayılı MHBS-nin konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirməyi planlaşdırır.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

4. Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi (davamı)

Buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş yeni standartlar (davamı)

40 sayılı BMUS İnvestisiya əmlakının keçirilməsi – 40 sayılı BMUS-a düzəlişlər

Düzəlişlər müəssisənin nə vaxt əmlakı, o cümlədən tikintisi və ya inkişafı tamamlanmamış əmlakı investisiya əmlakına aid etməli (və ya investisiya əmlakından çıxarılmasını) aydınlaşdırmalıdır. Düzəlişlər göstərir ki, istifadə qaydasında dəyişiklik əmlak investisiya əmlakı anlayışına uyğun gəlməyə başlayanda (və ya artıq gəlməyəndə) və istifadə qaydasının dəyişməsinin sübutu mövcud olanda istifadə qaydası dəyişir. Rəhbərliyin əmlakdan istifadə qaydasının dəyişdirilməsinə dair niyyətin özü istifadə qaydasının dəyişməsi demək deyildir. Müəssisələr düzəlişləri perspektiv qaydada, həmin düzəlişləri ilk dəfə tətbiq etdikləri illik hesabat dövründə və ya bu dövr başlayandan sonra istifadə ilə bağlı dəyişikliklərə tətbiq etməlidir. Müəssisə həmin tarixdə balansda olan əmlakın təsnifatını yenidən qiymətləndirməli və müvafiq hallarda həmin tarixdəki şəraiti əks etdirmək üçün əmlakı yenidən təsnifləşdirməlidir. 8 sayılı BMUS-a uyğun olaraq retrospektiv tətbiqə yalnız bu halda icazə verilir ki, bunun edilməsi üçüncü keçmiş dövrə nəzərə salmaq tələb olunmasın. Bu şərh 1 yanvar 2018-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrlərinə tətbiq edilir. Düzəlişlərin erkən tətbiqi mümkündür və bu fakt açıqlanmalıdır. Qrup bu düzəlişləri qüvvəyə mindiyi tarixdən tətbiq edəcək. Bununla bərabər, Qrupun cari təcrübəsi buraxılmış izahatlara uyğun olduğu üçün Qrup konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına təsir göstəriləcəyini ehtimal etmir.

5. Seqmentlər üzrə məlumat

Əməliyyat seqmentləri – biznes fəaliyyəti həyata keçirərək gəlir əldə edən və ya xərclər çəkən, əməliyyat nəticələri Qrupun rəhbərliyi tərəfindən müntəzəm olaraq təhlil edilən və haqqında ayrıca maliyyə məlumatları mövcud olan komponentlərdir.

Qrup məhsul və xidmətlərə görə biznes vahidləri və törəmə müəssisələrinə bölünmüş və dörd hesabat seqmentinə ayrılmışdır:

- ▶ Neft və qaz – neft və qaz məhsullarının hasilatını əks etdirir;
- ▶ Emal – xam neft və qaz kondensatının emalını əks etdirir;
- ▶ Tikinti – inzibati binaların və neft və qaz kondensatının hasilatı üçün aktivlərin tikintisini əks etdirir;
- ▶ Satış və paylaşdırma – xam neft, təbii qaz, neft məhsulları və qaz kondensatının nəqli və satışını əks etdirir.

Yuxarıda göstərilən əməliyyat hesabat seqmentlərini yaratmaq üçün heç bir əməliyyat seqmentləri cəmlənməyib.

Qrupun seqmentləri ayrı-ayrı müştərilərə yönələn strateji biznes vahidləri və törəmə müəssisələrini əks etdirir. Rəhbərlik resursların bölüşdürülməsi və fəaliyyətin qiymətləndirilməsi üçün ayrı ayrılıqda biznes vahidləri və törəmə müəssisələrinin əməliyyatlarının nəticələrinə nəzarət edir. Əməliyyat seqmentləri arasında olan əməliyyatlara tətbiq edilən qiymətlər üçüncü tərəflərlə əməliyyatlarda olduğu kimi kommersiya əsasları ilə yaranır.

Rəhbərlik hər bir seqmentin fəaliyyətini vergidən sonrakı mənfəət göstəricisinə əsasən qiymətləndirir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

5. Seqmentlər üzrə məlumat (davamı)**Hesabat seqmentləri üzrə mənfəət və ya zərər, aktiv və öhdəliklər haqqında məlumat**

31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatan il üzrə Qrupun hesabat seqmentləri haqqında məlumat aşağıda təqdim edilir:

	Neft və qaz	Emal	Tikinti	Satış və paylaşdırma	Bölüşdürülməmiş (*)	Konsolidasiya düzəlişləri (**)	Cəmi
2017							
Gəlirlər							
Kənar müştərilər	2,052	4,979	1,000	84,523	17	-	92,571
Seqmentlər arasındakı	2,260	583	581	18,815	450	(22,689)	-
Cəmi gəlirlər	4,312	5,562	1,581	103,338	467	(22,689)	92,571
Sair əməliyyat gəliri	472	49	17	359	167	(115)	949
Maliyyə gəliri	11	126	-	118	1,467	(1,605)	117
Məzənnə fərqi üzrə gəlirlər/(zərərlər) (xalis)	(37)	(66)	22	106	187	(102)	110
İstifadə edilmiş xammal və xərc materialları	(876)	(3,896)	(295)	(101,166)	(87)	21,575	(84,745)
Əmlak, tikili və avadanlıqların köhnəlməsi	(515)	(177)	(116)	(216)	(75)	34	(1,065)
Əmək haqqı, maaş və sosial müdafiə xərcləri	(198)	(305)	(242)	(461)	(226)	113	(1,319)
Nəqliyyat və nəqliyyat vasitələrinə texniki xidmət	(377)	(26)	(133)	(518)	(34)	411	(677)
Təmir və texniki xidmət xərcləri	(257)	(12)	(131)	(43)	(9)	174	(278)
Əmlak, tikili və avadanlıqların dəyərsizləşməsi	(431)	(1)	(31)	(5)	-	-	(468)
Mədən vergisi	(123)	-	-	-	-	-	(123)
Kommunal xərclər	(17)	(229)	(2)	(91)	(3)	1	(341)
Mənfəət vergisindən başqa sair vergilər	(63)	(27)	(3)	(27)	(79)	1	(198)
Amortizasiya xərci	(1)	(15)	-	(18)	(8)	1	(41)
Ticarət və sair debitor borcları və sair maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi	(2)	(3)	(1)	(232)	(1)	-	(239)
Öhdəlik və xərclər üçün sair öhdəliklərdə dəyişiklik	19	3	3	(1)	(13)	-	11
Sair	(336)	(191)	(589)	(475)	(195)	422	(1,364)
Əmlak, tikili və avadanlıqların silinməsi üzrə gəlirlər/(zərərlər)	42	(11)	(2)	(12)	(43)	-	(26)
Maliyyə xərcləri	(91)	(155)	(26)	(231)	(636)	249	(890)
Sosial xərclər	(13)	(11)	(3)	(6)	(92)	-	(125)
Birgə müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay	9	388	90	3	33	-	523
Asılı müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay	-	-	-	135	(1)	-	134
Mənfəət vergisi xərci	(221)	(125)	(21)	(85)	28	-	(424)
İl üzrə xalis mənfəət/(zərər)	1,307	878	118	472	847	(1,530)	2,092

(*) Bu məbləğlərə tədqiqat və işlənmə, İT, təhlükəsizlik və qrup səviyyəsində idarə edilməyən sair funksiyalar üzrə bölüşdürülməmiş gəlir və xərclər daxildir.

(**) Seqment daxili gəlirlər və xərclər konsolidasiya zamanı maliyyə hesabatlarında silinir. Konsolidasiya düzəlişləri kimi göstərilən məbləğlər şirkətdaxili qalıqların silinməsinə ifadə edir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

5. Seqmentlər üzrə məlumat (davamı)**Hesabat seqmentləri üzrə mənfəət və ya zərər, aktiv və öhdəliklər haqqında məlumat (davamı)**

	Neft və qaz	Emal	Tikinti	Satış və paylaşdırma	Bölüşdürülməmiş (*)	Konsolidasiya düzəlişləri (**)	Cəmi
Asılı müəssisələrə investisiyalar	-	-	-	4,555	16	-	4,571
Birgə müəssisələrə investisiyalar	33	4,697	238	4	50	-	5,022
Hesabat seqmentinə aid olan sair aktivlər	21,582	10,436	2,290	21,637	16,559	(20,750)	51,754
Hesabat seqmentinə aid olan cəmi aktivlər	21,615	15,133	2,528	26,196	16,625	(20,750)	61,347
Hesabat seqmentinə aid olan sair öhdəliklər	(9,092)	(7,437)	(1,523)	(22,523)	(12,840)	14,043	(39,372)
Hesabat seqmentinə aid olan cəmi öhdəliklər	(9,092)	(7,437)	(1,523)	(22,523)	(12,840)	14,043	(39,372)
Kapital məsrəfləri (***)							
Əlavələr – biznes vahidləri, BM və asılı müəssisələr	716	1,030	37	339	170	(43)	2,249
Əlavələr – Törəmə müəssisələr	1,062	1,610	58	534	3	-	3,267
AÇG HPBS-də əlavə payın alınması (Qeyd 40)	3,059	-	-	-	-	-	3,059
UBEP-də əlavə 80% payın alınması (Qeyd 40)	506	-	-	-	-	-	506
Cəmi kapital məsrəfləri	5,343	2,640	95	873	173	(43)	9,081

(*) Bu məbləğlərə tədqiqat və işlənmə, İT, təhlükəsizlik və qrup səviyyəsində idarə edilməyən sair funksiyalar üzrə bölüşdürülməmiş gəlir və xərclər daxildir.

(**) Seqment daxili qalıqlar konsolidasiya zamanı maliyyə hesabatlarında silinir. Konsolidasiya düzəlişləri kimi göstərilən məbləğlər şirkətdaxili balansların silinməsinə ifadə edir.

(***) Kapital məsrəfləri maliyyə alətləri, təxirə salınmış vergi aktivləri, əmək fəaliyyətinin başa çatmasından sonra ödəniş planları üzrə aktivlər istisna olmaqla uzunmüddətli aktivlərə edilən əlavələri əks etdirir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

5. Seqmentlər üzrə məlumat (davamı)**Hesabat seqmentləri üzrə mənfəət və ya zərər, aktiv və öhdəliklər haqqında məlumat (davamı)**

31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatan il üzrə Qrupun hesabat seqmentləri haqqında məlumat aşağıda təqdim edilir.

	Neft və qaz	Emal	Tikinti	Satış və paylaşdırma	Bölüşdürülməmiş (*)	Konsolidasiya düzəlişləri (**)	Cəmi
2016							
Gəlirlər							
<i>Kənar müştərilər</i>	1,808	3,069	1,518	45,488	22	-	51,905
<i>Seqmentlər arası</i>	1,881	301	416	16,867	428	(19,893)	-
Cəmi gəlirlər	3,689	3,370	1,934	62,355	450	(19,893)	51,905
Sair əməliyyat gəliri	(1)	30	401	192	139	(64)	697
Maliyyə gəliri	10	160	1	34	543	(559)	189
Məzənnə fərqi üzrə zərər (xalis)	(12)	(106)	(69)	(107)	(689)	(301)	(1,284)
İstifadə edilmiş xammal və xərc materialları	(666)	(2,082)	(247)	(60,118)	(55)	18,903	(44,265)
Əmlak, tikili və avadanlıqların köhnəlməsi	(507)	(147)	(119)	(203)	(78)	40	(1,014)
Əmək haqqı, maaş və sosial müdafiə xərcləri	(183)	(248)	(271)	(468)	(221)	94	(1,297)
Nəqliyyat və nəqliyyat vasitələrinə texniki xidmət	(349)	(15)	(116)	(523)	(44)	333	(714)
Təmir və texniki xidmət xərcləri	(151)	(6)	(121)	(44)	(5)	138	(189)
Əmlak, tikili və avadanlıqların dəyərsizləşməsi	(144)	(37)	(138)	(3)	-	-	(322)
Mədən vergisi	(103)	-	-	-	-	-	(103)
Kommunal xərclər	(13)	(216)	(2)	(75)	(3)	2	(307)
Mənfəət vergisindən başqa sair vergilər	(73)	(10)	(3)	(26)	(66)	-	(178)
Amortizasiya xərci	-	(15)	-	(20)	(5)	-	(40)
Ticarət və sair debitor borcları və sair maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi	(4)	(75)	-	(407)	(7)	-	(493)
Öhdəlik və xərclər üçün sair öhdəliklərdə dəyişiklik	(3)	(3)	(9)	(3)	-	-	(18)
Sair	(427)	(314)	(508)	(671)	(320)	656	(1,584)
Əmlak, tikili və avadanlıqların silinməsi üzrə gəlirlər/(zərər)	47	(3)	(2)	(7)	(69)	-	(34)
Maliyyə xərcləri	(75)	(218)	(23)	(156)	(449)	80	(841)
Sosial xərclər	(9)	(6)	(3)	(7)	(123)	-	(148)
Birgə müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay	(55)	752	34	5	31	-	767
Asılı müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay	-	-	-	190	19	-	209
Mənfəət vergisi xərci	(237)	(14)	(182)	(5)	(148)	-	(586)
İl üzrə xalis mənfəət/(zərər)	734	797	557	(67)	(1,100)	(571)	350

(*) Bu məbləğlərə tədqiqat və işlənmə, İT, təhlükəsizlik və qrup səviyyəsində idarə edilməyən sair funksiyalar üzrə bölüşdürülməmiş gəlir və xərclər daxildir.

(**) Seqment daxili gəlirlər və xərclər konsolidasiya zamanı maliyyə hesabatlarında silinir. Konsolidasiya düzəlişləri kimi göstərilən məbləğlər şirkətdaxili əməliyyatların silinməsinə ifadə edir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

5. Seqmentlər üzrə məlumat (davamı)**Hesabat seqmentləri üzrə mənfəət və ya zərər, aktiv və öhdəliklər haqqında məlumat (davamı)**

	Neft və qaz	Emal	Tikinti	Satış və paylaşdırma	Bölüşdürülməmiş (*)	Konsolidasiya düzəlişləri (**)	Cəmi
Asılı müəssisələrə investisiyalar	-	-	-	4,410	32	-	4,442
Birgə müəssisələrə investisiyalar	333	3,900	218	54	50	-	4,555
Hesabat seqmentinə aid olan sair aktivlər	15,935	8,157	2,766	20,711	14,194	(17,753)	44,010
Hesabat seqmentinə aid olan cəmi aktivlər	16,268	12,057	2,984	25,175	14,276	(17,753)	53,007
Hesabat seqmentinə aid olan sair öhdəliklər	(7,121)	(5,712)	(1,715)	(21,795)	(11,111)	12,151	(35,303)
Hesabat seqmentinə aid olan cəmi öhdəliklər	(7,121)	(5,712)	(1,715)	(21,795)	(11,111)	12,151	(35,303)
Kapital məsrəfləri (***)							
Əlavələr – biznes vahidləri, BM və asılı müəssisələr	561	693	44	994	105	(20)	2,377
Əlavələr – Törəmə müəssisələr	904	974	372	247	10	-	2,507
Cəmi kapital məsrəfləri	1,465	1,667	416	1,241	115	(20)	4,884

(*) Bu məbləğlərə tədqiqat və işlənmə, İT, təhlükəsizlik və qrup səviyyəsində idarə edilməyən sair funksiyalar üzrə bölüşdürülməmiş aktivlər və öhdəliklər daxildir.

(**) Seqment daxili qalıqlar konsolidasiya zamanı maliyyə hesabatlarında silinir. Konsolidasiya düzəlişləri kimi göstərilən məbləğlər şirkətdaxili balansların silinməsinə ifadə edir.

(***) Kapital məsrəfləri maliyyə alətləri, təxirə salınmış vergi aktivləri, əmək fəaliyyətinin başa çatmasından sonra ödəniş planları üzrə aktivlər istisna olmaqla uzunmüddətli aktivlər üzrə daxilolmaları əks etdirir.

Coğrafi məlumat

Hər bir ayrıca ölkə üzrə əhəmiyyətli olan gəlirlər aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	2017	2016
İsveçrə	78,633	40,438
Azərbaycan	5,382	5,171
Türkiyə	4,925	3,479
Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri	1,324	1,156
Gürcüstan	1,185	1,046
Sair	1,122	615
Cəmi konsolidasiya edilmiş gəlirlər	92,571	51,905

Təhlil satan şirkətin qeydiyyatına alındığı ölkəyə əsaslanır.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

5. Seqmentlər üzrə məlumat (davamı)

Coğrafi məlumat (davamı)

Maliyyə alətləri, təxirə salınmış vergi aktivləri, əmək fəaliyyətinin başa çatmasından sonra ödəniş planları üzrə aktivlər və sığorta müqavilələri üzrə hüquqlar istisna olmaqla hər bir ölkə üzrə əhəmiyyətli olan uzunmüddətli aktivlər aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	2017	2016
Azərbaycan	27,883	22,383
Türkiyə	7,595	6,949
İsveçrə	1,030	856
Gürcüstan	599	526
Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri	141	52
Sair	204	267
Cəmi	37,452	31,033

Təhlil aktivlərin yerləşdiyi məkana əsaslanır.

6. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi

Maliyyə riski amilləri

Fəaliyyətin adi gedişində Qrup kredit, likvidlik və bazar risklərinə məruz qalır. Bazar riski alınan və satılan malların dəyişkən qiymətləri, sair xammalların qiymətləri, valyuta məzənnələri və faiz dərəcələri dəyişmələri nəticəsində yaranır. Bazar qiymətlərindəki bu cür dəyişikliklər, dərəcəsindən asılı olaraq, Qrupun maliyyə vəziyyətinin dəyişməsinə səbəb ola bilər. Qrupun ümumi risk idarəetmə proqramı maliyyə bazarlarının qeyri-müəyyənliklərini əhatə edir və Qrupun maliyyə fəaliyyətinə potensial mənfi təsiri azaltmağı nəzərdə tutur. Maliyyə nəticələrinə təsir edən bilən müxtəlif risklərin səmərəli şəkildə idarə edilməsi üçün Qrupun əsas strategiyası güclü maliyyə mövqeyinin qorunub saxlanmasıdır. İdarəetmə üzrə müəyyən edilmiş rəsmi prosedurların olmamasına baxmayaraq, Qrupun rəhbərliyi maliyyə risklərini cari bazar mövqeyinə istinadən müəyyən edir və qiymətləndirir.

(i) Xarici valyuta riski

Qrup fəaliyyətinin adi gedişində əsasən ABŞ dolları məzənnəsi ilə əlaqədar olaraq xarici valyuta üzrə məzənnə riskinə məruz qalır. Xarici valyuta üzrə məzənnə riskləri əsasən gələcək kommersiya əməliyyatlarından, uçota alınmış aktiv və öhdəliklərdən yaranır (bu aktiv və öhdəliklər funksional valyutadan fərqli valyutada ifadə edildikdə).

Qrupun borc öhdəliklərinin və satışlarının əksər hissəsi, həmçinin xarici müştərilər üzrə debitor borcları ABŞ dolları ilə ifadə edilir.

Bütün sair dəyişənlərin sabit qalması şərti ilə, Qrupun vergidən sonra mənfəətinin ABŞ dolları, JPY, Avro, TL, GEL və CHF üzrə məzənnələrdəki mümkün dəyişikliklərə qarşı həssaslıq təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

2017	Məzənnənin dəyişməsi (+/-)	Vergidən sonrakı mənfəətə təsir
ABŞ dolları/AZN	11.30%/-11.30%	(362)/362
JPY/AZN	1.02%/-1.02%	(1)/1
AVRO/AZN	13.50%/-13.50%	(89)/89
GEL/AZN	1.53%/-1.07%	(1)/1
ABŞ dolları/TL	10.00%/-10.00%	(124)/124
AVRO/TL	10.00%/-10.00%	(15)/15
ABŞ dolları/GEL	13.50%/-9.50%	(31)/22
AVRO/ABŞ dolları	12.50%/-7.50%	(40)/24
ABŞ dolları/CHF	7.50%/-7.50%	1/(1)
GEL/ABŞ dolları	13.50%/-9.50%	3/(2)

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

6. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Maliyyə riski amilləri (davamı)

2016	Məzənnənin dəyişməsi (+/-)	Vergidən sonrakı mənfəətə təsir
ABŞ dolları/AZN	20.00%/-20.00%	(438)/438
JPY/AZN	2.60%/-2.60%	(4)/4
AVRO/AZN	20.00%/-20.00%	(117)/117
GEL/AZN	2.80%/-1.40%	(1)/1
ABŞ dolları/AZN	10.00%/-10.00%	(182)/182
AVRO/TL	10.00%/-10.00%	(8)/8
ABŞ dolları/GEL	14.00%/-7.00%	(42)/21
AVRO/ABŞ dolları	10.00%/-10.00%	4/(4)
ABŞ dolları/CHF	8.00%/-8.00%	(27)/27
GEL/ABŞ dolları	1.75%/-1.05%	(3)/2

Qrupun bütün sair valyutalar üzrə məzənnə dəyişikliklərinə məruz qalması riski əhəmiyyətli deyil.

(ii) Malların qiymət riski

Qrup neft bazarındakı qiymət dəyişikliklərinə görə müəyyən qiymət riskinə məruz qalır. Riski nəzərə alaraq Qrupun rəhbərliyi neft qiyməti riski və onun azalması ilə əlaqədar riskin idarə edilməsi strategiyasını tərtib və tətbiq etmişdir.

Neft alqı-satqısına dair proqnozlara əsaslanaraq Qrup qiymətləri fyuçers, satış razılaşmaları, opsiyonlar və kontraktlar vasitəsilə fərqlər üçün hedcləyir.

Aşağıda təqdim edilən həssaslığın təhlili 31 dekabr 2017-ci il tarixinə mövcud olan törəmə qiymət riskinə əsaslanır. Cədvəldə göstəriləyi kimi, bütün sair göstəricilər sabit qalmaq şərti ilə neftin gələcək qiymətləri dəyişərsə, hedcinq uçotunun təsirindən sonra vergidən əvvəl mənfəət və kapital aşağıdakı kimi olacaq:

	İlin sonuna qiymətdə fərq	Vergidən əvvəl mənfəətə təsir	Kapitala təsir
2017	5%/(5%)	112/(112)	112/(112)
2016	5%/(5%)	47/(47)	47/(47)

(iii) Faiz dərəcəsi riski

Qrup dəyişkən faiz dərəcəli maliyyə aktivləri və öhdəlikləri üzrə faiz dərəcəsi riskinə məruz qalır. Bu riskin azaldılması məqsədilə Qrupun rəhbərliyi cari faiz dərəcəsinin müntəzəm təhlilini aparır və bu təhlildən asılı olaraq rəhbərlik maliyyələşməni sabit və ya dəyişkən dərəcə əsasında əldə edilməsinin daha əlverişli olub-olmamasına dair qərarı qəbul edir. Cari bazarda sabit və ya dəyişkən faiz dərəcəsi ilə baş vermiş dəyişiklik əhəmiyyətli hesab edildiyi təqdirdə rəhbərlik müəyyən borcun daha əlverişli faiz dərəcəsi ilə yenidən maliyyələşdirməsini nəzərdən keçirə bilər.

Faiz dərəcələrində dəyişikliklər əsasən borc öhdəliklərinin ədalətli dəyərində (sabit faizli borclar) və ya gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinə (dəyişkən faizli borclar) təsir edir. Rəhbərlik Qrupun risklərinin sabit və ya dəyişkən faiz dərəcələri üzrə təsirini müəyyən etmək üçün rəsmi siyasətə malik deyil. Lakin, yeni borc öhdəliklərinin cəlb edilməsi zamanı rəhbərlik ödəniş tarixinədək gözlənilən müddət ərzində həmin borc öhdəlikləri üzrə sabit və ya dəyişkən faiz dərəcələrindən hansının daha əlverişli olacağına dair qərar qəbul etmək üçün öz mülahizələrindən istifadə edir.

Faiz hesablanan öhdəlik və aktivlərin əksəriyyəti üzrə dəyişkən faiz dərəcəsi Qrupu, əsasən LIBOR-un və EURIBOR-un dəyişməsinə görə, faiz ödənişlərinin və gəlirlərinin dəyişməsinə məruz qoyur.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

6. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)**Maliyyə riski amilləri (davamı)**

Kreditlər və borc öhdəlikləri üzrə, kreditlər üzrə alınacaq məbləğlər çıxılmaqla, faiz dərəcələrindəki mümkün dəyişikliklərə qarşı həssaslıq təhlili aşağıdakı cədvəldə əks etdirilir.

2017	Baza dərəcələrində artım/azalma	Vergidən sonra mənfəətə təsir
Kreditlər və borc öhdəlikləri, kreditlər üzrə alınacaq məbləğlər çıxılmaqla		
ABŞ dolları	+70/-8	27/(3)
EUR	+25/-1	1/(1)

2016	Baza dərəcələrində artım/azalma	Vergidən sonra mənfəətə təsir
Kreditlər və borc öhdəlikləri, kreditlər üzrə alınacaq məbləğlər çıxılmaqla		
ABŞ dolları	+60/-8	15/(2)
EUR	+12/-8	1/(1)

Kredit riski və kredit risklərinin konsentrasiyası

Kredit riski qarşı tərəfin müqavilə üzrə öhdəliklərini yerinə yetirə bilmədiyi təqdirdə Qrupa dəyər biləcək potensial maliyyə zərəridir.

Qrupun kredit riskinə məruz qalan maliyyə alətləri ilk növbədə pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, o cümlədən məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri daxil olmaqla, ticarət debitor borcları və kreditlər üzrə alınacaq məbləğlərdən ibarətdir.

Qrupun məruz qaldığı kredit riskinin maksimum dərəcəsi maliyyə aktivlərinin balans dəyəri üzrə əks etdirilir və aşağıdakı cədvəldə aktivlərin kateqoriyalarına görə təsnifləşdirilir:

	2017	2016
Kassada pullar istisna olmaqla, pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (Qeyd 8)	5,205	4,148
Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri	241	112
Depozitlər (Qeyd 8)	218	1,039
Ticarət və sair debitor borcları	8,094	7,398
Satış üçün mövcud olan investisiyalar (Qeyd 10)	174	82
Sair cari aktivləri	1,534	1,564
Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri	685	578
Verilmiş maliyyə zəmanətləri (Qeyd 39)	1,171	604
Cəmi maksimal kredit riski	17,322	15,525
Maliyyə zəmanətləri – sair tərəflərin borcları üçün alınmış zəmanətlər (Qeyd 39)	(976)	(580)
Alınmış zəmanətləri çıxmaqla cəmi kredit riski	16,346	14,945

Qrup pul vəsaitlərini Azərbaycan Respublikasında tanınmış maliyyə təşkilatlarında saxlayır. Qrupun pul vəsaitləri əsasən Azərbaycan Hökumətinin nəzarətində olan Azərbaycan Beynəlxalq Bankında ("ABB") yerləşdirilir. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə ABB-də saxlanılan pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, eləcə də depozitləri 1,505 AZN (2016-cı il: 1,154 AZN) təşkil etmişdir. Qrup hesablarının olduğu bankların statusuna daim nəzarət edir. Bundan əlavə, Dövlətin xəzinə hesabına Qrupun 24 AZN (31 dekabr 2016-cı il: 9 AZN) məbləğində məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri yerləşdirilmişdir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

6. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)**Kredit riski və kredit risklərinin konsentrasiyası (davamı)**

Ticarət debitor borcları əsasən xam neft, neft məhsulları və təbii qaz satışına görə yerli və xarici müştərilər, o cümlədən əlaqəli tərəflərlə yaranmış qalıqlardan ibarətdir. SOCAR, Azərbaycan Hökumətinin nəzarətində olan müəyyən müştərilərin, o cümlədən Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən Azərenerji ASC, AZAL QSC və Azərbaycan Dövlət Xəzər Gəmiçiliyi Şirkəti kimi ictimai əhəmiyyətli müəssisələri xam neft, neft məhsulları və təbii qazla fasiləsiz təchizatını təmin etmək öhdəliyini daşıyır. Qrupun bu müştərilərlə münasibətlərinə tətbiq edilən faktiki hesablaşma şərtləri Azərbaycan Hökumətinin qəbul etdiyi sosial və iqtisadi qərarlardan əhəmiyyətli dərəcədə asılıdır. Qrupun özəl sektorda fəaliyyət göstərən müştərilər və əlaqəli olmayan sair üçüncü şəxslərlə ticarət balansından yaranan kredit riski onların ödəmə qabiliyyətini daimi nəzarət altında saxlamaqla azaldılır. Qrupun rəhbərliyi gələcəkdə qaytarılması gözlənilməyən bütün debitor borclar üçün konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatlarında dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatlar hesablandığına görə Qrup mövcud debitorlarla bağlı yüksək kredit riskinə məruz qalmadığını hesab edir.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə cəmi 882 AZN (1,960 milyon TL) (2016-cı il: 749 AZN (1,492 milyon TL)) məbləğində zəmanət məktubu və bank zəmanətləri SOCAR Turkey Energy A.S. ("STEAS") şirkətinin müəyyən yerli və xarici müştəriləri tərəfindən təqdim edilmişdir.

Qrup maliyyə aktivlərini aşağıdakı kateqoriyalara bölmüşdür:

31 dekabr 2017-ci il	Standart	Qeyri-standart	Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş	Fərdi dəyərsizləşmiş
Kassada olan pullar istisna olmaqla, pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	3,700	1,505	-	-
Məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitləri	241	-	-	-
Depozitlər (Qeyd 8)	218	-	-	-
Ticarət və sair debitor borcları	6,524	248	1,322	815
Satış üçün mövcud olan investisiyalar (Qeyd 10)	-	174	-	-
Sair cari aktivləri	-	1,534	-	-
Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri	-	685	-	-
Cəmi	10,683	4,146	1,322	815

31 dekabr 2016-cı il	Standart	Qeyri-standart	Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş	Fərdi dəyərsizləşmiş
Kassada olan pullar istisna olmaqla, pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	2,994	1,154	-	-
Məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitləri	112	-	-	-
Depozitlər(Qeyd 8)	1,039	-	-	-
Ticarət və sair debitor borcları	5,571	195	1,632	588
Satış üçün mövcud olan investisiyalar (Qeyd 10)	-	82	-	-
Sair cari aktivlər	-	1,564	-	-
Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri	-	578	-	-
Cəmi	9,716	3,573	1,632	588

Standart kateqoriya adətən müstəqil səviyyəyə bərabər və ya yaxın kredit reytingi olan və ya çox yaxşı girovla təmin edilmiş minimal kredit riski səviyyəsi olan borcalanlardan ibarətdir. Qeyri-standart kateqoriya yaxşı maliyyə vəziyyəti və vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş yaxşı borc xidməti olan sair borcalanlardan debitor borclarını təmsil edir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

6. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)**Likvidlik riski**

Likvidlik riski Qrupun ödəmə vaxtı çatmış maliyyə öhdəliklərini yerinə yetirə bilməyəcəyi riskidir. Likvidliyin idarə edilməsinə Qrupun yanaşması həm adi, həm də qeyri-adi şəraitdə, münasib olmayan zərər çəkməyərək və ya Qrupun nüfuzuna ziyan vurmayaq, öhdəlikləri yerinə yetirməli olanda kifayət qədər likvidliyi təmin etməkdən ibarətdir. Likvidlik riskini idarə edərkən Qrup kifayət qədər pul ehtiyatları və borc öhdəlikləri saxlayır, proqnozlaşdırılmış və faktiki pul vəsaitlərinin hərəkətinə davamlı olaraq nəzarət edir.

Likvidlik riskinin düzgün idarə olunması funksiyasına kifayət qədər dövriyyə kapitalının saxlanması və bazar mövqələrinin bağlana bilməsi daxildir. Rəhbərlik, Qrupun likvidlik ehtiyatı üzrə davamlı proqnozlara gözlənilən pul vəsaitlərinin hərəkətinə əsasən nəzarət edir.

Qrupun maliyyə öhdəlikləri derivativ və qeyri-derivativ maliyyə alətlərindən ibarətdir. Aşağıdakı cədvəldə Qrupun maliyyə öhdəlikləri hesabat tarixindən müqavilədə nəzərdə tutulan ödəmə tarixinədək qalan dövr üzrə müvafiq ödəmə müddətlərinə görə təsnifləşdirilir. Cədvəldə göstərilən məbləğlər müqavilədə nəzərdə tutulan diskont edilməmiş pul vəsaitlərinin hərəkətini əks etdirir.

31 dekabr 2017-ci və 2016-cı il tarixlərinə maliyyə öhdəliklərinin ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıda göstərilir:

31 dekabr 2017-ci il	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
Ticarət və sair maliyyə kreditor borcları	11,974	-	-	-	11,974
Alış üzrə təxirə salınmış borc öhdəliyi	-	147	-	-	147
Sair cari öhdəlikləri	-	653	-	-	653
Faiz hesablanan borc öhdəlikləri	4,517	1,884	6,496	5,642	18,539
Sair uzunmüddətli öhdəliklər	-	-	624	52	676
Satış opsiyonu öhdəlikləri	-	-	3,337	-	3,337
Verilmiş maliyyə zəmanətləri	-	-	1,171	-	1,171
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	16,491	2,684	11,628	5,694	36,497

31 dekabr 2016-cı il	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
Ticarət və sair maliyyə kreditor borcları	9,272	-	-	-	9,272
Alış üzrə təxirə salınmış borc öhdəliyi	-	153	-	-	153
Sair cari öhdəlikləri	-	1,052	-	-	1,052
Faiz hesablanan borc öhdəlikləri	5,351	1,566	4,330	5,671	16,918
Sair uzunmüddətli öhdəliklər	-	-	397	-	397
Satış opsiyonu öhdəlikləri	-	-	3,469	-	3,469
Verilmiş maliyyə zəmanətləri	-	-	604	-	604
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	14,623	2,771	8,800	5,671	31,865

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

6. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)**Kapitalın idarə edilməsi**

Kapitalın idarə edilməsində Qrupun əsas məqsədi düzgün investisiya qərarları qəbul etməklə biznes əməliyyatlarının maliyyələşdirilməsi və davam etdirilməsi üçün güclü kapital bazasının təmin edilməsi və hökumətin, investorum və kreditorun işgüzar fəaliyyətinin dəstəklənməsindən ibarətdir.

Qrup idarə etdiyi məcmu kapitalı aşağıdakı kimi hesablayır:

	2017	2016
Cəmi borc öhdəlikləri (Qeyd 21)	15,511	14,927
Qrupun səhmdarlarına aid olan cəmi kapital	20,605	16,447
Çıxılın: pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (Qeyd 8)	(5,217)	(4,163)
Cəmi idarə edilən kapital	30,899	27,211

Qrupdan vaxtaşırı olaraq dövlət büdcəsinə və Azərbaycan Hökuməti tərəfindən maliyyələşdirilən müxtəlif layihələrə vəsait köçürməsi tələb olunur. İl ərzində Qrupun kapitalın idarə edilməsi üzrə yanaşmasında heç bir dəyişiklik olmamışdır.

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında baş tutacaq əməliyyat əsnasında aktivin satılması üçün qəbul olunacaq və ya öhdəliyin ötürülməsi üçün ödəniləcək məbləği əks etdirir. Maliyyə alətlərinin təxmin edilən ədalətli dəyəri Qrup tərəfindən mövcud bazar məlumatlarından (əgər mövcud olarsa) və müvafiq qiymətləndirmə metodlarından istifadə etməklə müəyyən edilmişdir. Lakin, təxmin edilən ədalətli dəyərin müəyyən edilməsi üçün bazar məlumatlarını şərh edərkən peşəkar mülahizələr irəli sürmək vacibdir. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən edərkən rəhbərlik bütün mövcud bazar məlumatlarından istifadə etmişdir.

Aşağıdakı cədvəldə maliyyə hesabatlarında əks etdirilmiş maliyyə alətləri balans dəyərləri və ədalətli dəyər sinifləri üzrə müqayisə edilir:

	31 dekabr 2017-ci il	
	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (Qeyd 8)	5,217	5,217
Depozitlər (Qeyd 8)	218	218
Məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitləri	265	265
Ticarət və sair debitor borcları	8,094	8,094
Satış üçün mövcud olan investisiyalar (Qeyd 10)	174	174
Sair cari aktivlər	1,534	1,534
Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri	685	618
Cəmi maliyyə aktivləri	16,187	16,120
Ticarət və sair kreditor borcları (Qeyd 20)	(11,974)	(11,974)
Sair cari öhdəlikləri (Qeyd 26)	(653)	(653)
Qısamüddətli borc öhdəlikləri və uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi (Qeyd 21)	(5,998)	(5,998)
Uzunmüddətli borc öhdəlikləri (Qeyd 21)	(9,513)	(9,279)
Alış üzrə təxirə salınmış borc öhdəliyi	(147)	(147)
Sair uzunmüddətli öhdəliklər	(647)	(543)
Satış opsiyonu öhdəlikləri (Qeyd 36)	(2,719)	(2,719)
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	(31,651)	(31,313)

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

6. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri (davamı)

	31 dekabr 2016-cı il	
	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (Qeyd 8)	4,163	4,163
Depozitlər (Qeyd 8)	1,039	1,039
Məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitləri	121	121
Ticarət və sair debitor borcları	7,398	7,398
Satış üçün mövcud olan investisiyalar (Qeyd 10)	82	82
Sair cari aktivlər	1,564	1,564
Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri	578	553
Cəmi maliyyə aktivləri	14,945	14,920
Ticarət və sair kreditor borcları (Qeyd 20)	(9,272)	(9,272)
Sair cari maliyyə öhdəlikləri (Qeyd 26)	(1,052)	(1,052)
Qısamüddətli borc öhdəlikləri və uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi (Qeyd 21)	(6,717)	(6,717)
Uzunmüddətli borc öhdəlikləri (Qeyd 21)	(8,210)	(7,996)
Alış üzrə təxirə salınmış borc öhdəliyi	(153)	(153)
Sair uzunmüddətli öhdəliklər	(368)	(336)
Satış opsiyonu öhdəlikləri (Qeyd 36)	(2,832)	(2,832)
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	(28,604)	(28,358)

Ədalətli dəyərlər qiymətləndirilərkən, aşağıdakı metod və fərziyyələr istifadə edilmişdir:

- (i) Cari maliyyə aktivləri və öhdəlikləri, əsas etibarlı ilə bu alətlərin cari ödəmə müddətlərinə görə, balans dəyərlərini təxmin edir;
- (ii) Uzunmüddətli müəyyən dərəcəli və dəyişən dərəcəli debitor borcları/borc öhdəlikləri Qrup tərəfindən faiz dərəcələri, ölkə üzrə xüsusi risk amilləri, müştərinin fərdi krediti ödəmə qabiliyyəti və maliyyələşdirilən layihənin risk xüsusiyyətləri kimi parametrlərə əsaslanaraq Səviyyə 3-ün giriş məlumatlarından istifadə etməklə qiymətləndirilir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

6. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)**Ədalətli dəyər iyerarxiyası**

Aşağıdakı cədvəldə Qrupun 31 dekabr 2017-ci il tarixinə aktiv və öhdəliklərinin ədalətli dəyərinin ölçülməsi iyerarxiyası təqdim edilir:

	Cəmi	Fəal bazarda kvotasiya olunan qiymətlər (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə edilə bilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)
Ədalətli dəyərle ölçülmüş aktivlər				
Sair cari aktivlər	689	8	681	-
Satış üçün mövcud olan investisiya	174	174	-	-
Ədalətli dəyərle ölçülmüş öhdəliklər				
Sair cari öhdəliklər	(593)	(200)	(393)	-
Sair uzunmüddətli öhdəliklər	(138)	-	(138)	-
Ədalətli dəyəri açıqlanan aktivlər				
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	5,217	5,217	-	-
Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri	265	265	-	-
Depozitlər	218	-	-	218
Ticarət və sair debitor borcları	8,094	-	-	8,094
Sair cari aktivlər	845	-	-	845
Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri	618	-	-	618
Ədalətli dəyəri açıqlanan öhdəliklər				
Ticarət və sair kreditor borcları	(11,974)	-	-	(11,974)
Sair cari öhdəliklər	(60)	-	-	(60)
Qısamüddətli borc öhdəlikləri və uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi	(5,998)	-	-	(5,998)
Uzunmüddətli borc öhdəlikləri	(9,279)	-	-	(9,279)
Alış üzrə təxirə salınmış borc öhdəliyi	(147)	-	-	(147)
Sair uzunmüddətli öhdəliklər	(405)	-	-	(405)
Satış opsiyonu üzrə öhdəliklər	(2,719)	-	-	(2,719)

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

6. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)**Ədalətli dəyər iyerarxiyası (davamı)**

Aşağıdakı cədvəldə Qrupun 31 dekabr 2016-cı il tarixinə aktiv və öhdəliklərinin ədalətli dəyərinin ölçülməsi iyerarxiyası təqdim edilir:

	Cəmi	Fəal bazarda kvotasiya olunan qiymətlər (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə edilə bilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)
Ədalətli dəyərle ölçülmüş aktivlər				
Sair cari aktivlər	444	18	426	-
Satış üçün mövcud olan investisiyalar	82	82	-	-
Ədalətli dəyərle ölçülmüş öhdəliklər				
Sair cari öhdəliklər	(1,017)	(539)	(478)	-
Ədalətli dəyəri açıqlanan aktivlər				
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	4,163	4,163	-	-
Məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitləri	121	121	-	-
Depozitlər	1,039	-	-	1,039
Ticarət və sair debitor borcları	7,398	-	-	7,398
Sair cari aktivlər	1,120	-	-	1,120
Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri	553	-	-	553
Ədalətli dəyəri açıqlanan öhdəliklər				
Ticarət və sair kreditör borcları	(9,272)	-	-	(9,272)
Sair cari öhdəliklər	(35)	-	-	(35)
Qısamüddətli borc öhdəlikləri və uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi	(6,717)	-	-	(6,717)
Uzunmüddətli borc öhdəlikləri	(7,996)	-	-	(7,996)
Alış üzrə təxirə salınmış borc öhdəliyi	(153)	-	-	(153)
Sair uzunmüddətli öhdəliklər	(336)	-	-	(336)
Satış opsiyonu üzrə öhdəliklər	(2,832)	-	-	(2,832)

2017-ci və 2016-cı illər ərzində 1-ci Səviyyəli və 2-ci Səviyyəli ədalətli dəyər ölçülmələri arasında köçürmələr və 3-cü Səviyyəli ədalətli dəyər ölçülmələrinə/ölçülmələrindən köçürmələr olmamışdır.

7. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar və qalıqlar**Müəssisənin normal fəaliyyətindən kənar əməliyyatlar**

28 aprel 2017-ci il tarixində Qrup dövlətə məxsus olan Aqrarkredit QSC ilə biznes təsisatı olmayan Metanol zavodunun ("Zavod") alınması üzrə alqı-satqı müqaviləsi imzalamışdır. Müqaviləyə əsasən, Zavodun alınması üçün cəmi ödəniş məbləği 810 AZN təşkil etmiş və bu məbləğdən 666 AZN dərhal ödənilməli idi. 144 AZN məbləğində qalıq hissənin ödənişi illik 0.16 faiz dərəcəsi ilə faiz hesablanmaqla 28 il müddətinə təxirə salınmışdır. Qrupun mühasibat uçotu siyasətinə uyğun olaraq Dövlətin ümumi nəzarəti altında həyata keçirilən əməliyyat çərçivəsində alınmış əmlak, tikili və avadanlıqlar ilkin dəyərle uçota alınmalıdır. Beləliklə, Qrup Zavodun ilkin dəyərini 644 AZN məbləğində olan ödənilmiş nağd pul vəsaitlərinin, 22 AZN məbləğində dərhal ödəniləcək məbləğin və 60 AZN məbləğində təxirə salınmış ödənişin cari dəyərinin cəmi olan 726 AZN məbləğində tanımışdır. Qrup təxirə salınmış ödənişin cari dəyərini 8.15 faizlik bazar dərəcəsinə istifadə etməklə gələcəkdə gözlənilən pul vəsaitlərinin məxaricini diskont edərək hesablamışdır.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

7. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar və qalıqlar (davamı)

Baş rəhbərliyə ödənişlər

Qrupun baş rəhbərliyinə SOCAR Prezidenti və on iki Vitse-prezident daxildir. Qrupun baş rəhbərliyinin bütün üzvləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən təyin edilir. Baş rəhbərliyin üzvləri təsdiqlənmiş əmək haqqı cədvəlinə uyğun olaraq əmək haqqı və mükafatlar, eləcə də Qrupun müəyyən şirkətlərində Direktorlar şurasının üzvləri olduqlarına görə ödənişlər almaq hüququna malikdirlər. 2017-ci il ərzində baş rəhbərliyə cəmi ödənişlər 1,153 AZN (2016-cı il: 0.717 AZN) təşkil etmişdir.

Qrupun əhəmiyyətli əməliyyatlar apardığı və ya hesablaşmalar üzrə əhəmiyyətli qalıqlara malik olduğu əlaqəli tərəflərlə münasibətlər aşağıda göstərilir.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə əlaqəli tərəflərlə qalıqlar aşağıda göstərilir:

	Dövlət və onun nəzarətində olan	Asılı və birgə müəssisələr
Qeyd	müəssisələr	müəssisələr
Ticarət debitor borclarının ümumi məbləği	151	127
Ticarət və sair debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlar	(99)	(2)
Sair debitor borcları	-	13
Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri	-	250
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	1,529	-
Məhdudlaşdırılmış pul vəsaitləri	234	-
ƏDV və sair vergilər üzrə debitor borcları	534	-
Alınmış avanslar	(100)	-
Səhmlərin satışı üzrə alınmış avanslar	35	(4,076)
ABB qarşısında borc öhdəlikləri (3 faizdən 4 faizədək sabit faiz dərəcələri ilə)	(326)	-
Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi qarşısında borc öhdəlikləri	(1,194)	-
Metanol zavodu üçün təxirə salınmış ödəniş öhdəliyi	(62)	-
Azərbaycan İnvestisiya Şirkətinə (AİŞ) ödəniləcək istiqraz	(157)	-
Ticarət və sair kreditör borcları	(248)	(1,457)
Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fonduna (ARDNF) ödəniləcək vergilər	(255)	-
ARDNF-a ödəniləcək istiqraz	22	(784)
ARDNF-a ödəniləcək sair kreditör borcları	(1,902)	-
Vergilər üzrə kreditör borcları	(86)	-

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

7. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar və qalıqlar (davamı)

31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatan il üzrə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aşağıda göstərilir:

	Qeyd	Dövlət və onun nəzarətində olan müəssisələr	Asılı və birgə müəssisələr
Təbii qazın satışı		673	180
Neft məhsullarının satışı		479	9
Göstərilmiş xidmətlər		3	120
Əlaqəli tərəflərə ödəniləcək kreditlər üzrə faizlər		(67)	-
Mənfəət vergisi		(264)	-
Aksiz vergisi	29	(440)	-
Qiymət marjası üzrə vergi		(177)	-
Mədən vergisi	30	(123)	-
Sair vergilər		(426)	-
Kommunal xərclər		(64)	(3)
Sair əməliyyat xərcləri		(28)	(15)
Sair əməliyyat gəlirləri		250	-
Sosial sığorta ayırmaları		(134)	-
Sosial xərclər		(29)	-
Nəqliyyat xərcləri		(104)	(292)
Ekologiya xidməti və ekoloji təhlükəsizlik		-	(1)
Təhlükəsizlik xərcləri		(10)	-
Əmlak, tikili və avadanlıqların və mal-material ehtiyatlarının alınması		(9,069)	(691)
Birgə müəssisələrdən alınmış dividendlər	18	-	147
Asılı müəssisələrdən alınmış dividendlər	19	-	104

31 dekabr 2016-cı il tarixinə əlaqəli tərəflərlə qalıqlar aşağıda göstərilir:

	Qeyd	Dövlət və onun nəzarətində olan müəssisələr	Asılı və birgə müəssisələr
Ticarət debitor borclarının ümumi məbləği		399	68
Ticarət və sair debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlar		(83)	-
Sair debitor borcları		-	86
Sair cari aktivlər		-	10
Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri		-	105
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri		1,163	-
Məhdudlaşdırılmış pul vəsaitləri		27	-
Depozit		3	-
ƏDV və vergilər üzrə sair debitor borcları		567	-
Alınmış avanslar		(164)	-
Səhmlərin satışı üzrə alınmış avanslar	35	-	(2,897)
ABB qarşısında borc öhdəlikləri (3 faizdən 4 faizədək sabit faiz dərəcələri ilə)		(1,303)	-
Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi qarşısında borc öhdəlikləri		(177)	-
Azərbaycan İnvestisiya Şirkətinə-ə (AİŞ) ödəniləcək istiqraz		(158)	-
Ticarət və sair kreditör borcları		(125)	(985)
ARDNF-yə ödəniləcək vergilər	22	(266)	-
ARDNF-yə ödəniləcək istiqraz		(889)	-
ARDNF-yə ödəniləcək sair kreditör borcları		(1,083)	-
Vergilər üzrə kreditör borcları		(74)	-

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

7. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar və qalıqlar (davamı)

31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatan il üzrə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aşağıda göstərilir:

	Dövlət və onun nəzarətində olan müəssisələr	Asılı və birgə müəssisələr
Qeyd		
Təbii qazın satışı	349	150
Neft məhsullarının satışı	362	22
Xam neftin satışları	-	4
Göstərilmiş xidmətlər	2	324
Depozitlər üzrə faiz gəliri	1	-
Əlaqəli tərəflərə ödəniləcək kreditlər üzrə faizlər	(51)	-
Mənfəət vergisi	(266)	-
Aksiz vergisi	29	(423)
Qiymət marjası üzrə vergi	(175)	-
Mədən vergisi	30	(103)
Sair vergilər	(337)	-
Kommunal xərclər	(51)	(5)
Sair əməliyyat xərcləri	(42)	(12)
Sosial sığorta ayırmaları	(126)	-
Sosial xərclər	(50)	-
Nəqliyyat xərcləri	(85)	(255)
Ekologiya xidməti və ekoloji təhlükəsizlik	-	(2)
Təhlükəsizlik xərcləri	(10)	-
Əmlak, tikili və avadanlıqların və mal-material ehtiyatlarının alınması	(7,187)	(827)
Birgə müəssisələrdən alınmış dividendlər	18	-
Asılı müəssisələrdən alınmış dividendlər	19	-
	-	102
	-	88

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların aparılması şərtləri

Dövlətə və dövlət nəzarəti altında olan təşkilatlara satışlar və onlardan satınalmalar Azərbaycan Hökuməti tərəfindən tənzimlənən bazar qiymətləri ilə həyata keçirilir. İlin sonuna olan qalıqlar təminatlı deyildirlər və hesablaşmalar nağd şəkildə aparılır. Əlaqəli tərəflərlə olan debitor və ya kreditor borcları üzrə heç bir zəmanət təmin olunmamışdır.

8. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri və depozitlər

	2017	2016
ABŞ dolları ilə bank qalıqları	4,167	2,594
AZN ilə bank qalıqları	461	718
TL ilə bank qalıqları	213	249
CHF ilə bank qalıqları	129	137
AVRO ilə bank qalıqları	100	378
Sair valyuta ilə bank qalıqları	135	72
Kassada olan pul vəsaitləri	12	15
Cəmi pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	5,217	4,163

31 dekabr 2017-ci il tarixinə AZN ilə ifadə edilmiş bank qalıqlarına ümumi məbləği 34 AZN olan Xalq Bank-da yerləşdirilmiş üç tələbli depozit daxildir. 31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatan il üzrə bu depozitlər üçün faiz dərəcəsi 3 faiz təşkil etmişdir.

31 dekabr 2016-cı il tarixinə 21 AZN məbləğində tələbli depozit Xalq Bankda yerləşdirilmişdir. 31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatan il üzrə bu depozit üzrə faiz dərəcəsi 3 faiz təşkil etmişdir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

8. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri və depozitlər (davamı)

Depozitlər

31 dekabr 2017-ci il tarixində müddətli depozitlərə cəmi 218 AZN məbləğində müddəti altı aydan bir ilə qədər dəyişən, müqavilə ilə təsbit olunmuş faiz dərəcəsi illik 1 faizdən 6 faizədək olan əmanətlər daxildir.

31 dekabr 2016-cı il tarixində müddətli depozitlərə 1,039 AZN məbləğində müddəti üç aydan 1 ilədək dəyişən, müqavilə ilə təsbit olunmuş faiz dərəcəsi illik 2.5 faizdən 6 faizədək olan əmanətlər daxil idi.

5,205 AZN (31 dekabr 2016-cı il: 4,148 AZN) məbləğində bütün bank qalıqlarının və 218 AZN (31 dekabr 2016-cı il: 1,039 AZN) məbləğində depozitlərin vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmişdir.

9. Məhdudlaşdırılmış pul vəsaitləri

31 dekabr 2017-ci il tarixində məhdudlaşdırılmış pul vəsaitləri əsas etibarını ilə üç girov hesabından təşkil olunmuşdur. Qrup Azərkimya zavodunun modernizasiya prosesi ilə bağlı olan xarici alışlar üçün Azərbaycan Beynəlxalq Bankında girov kimi 129 AZN (31 dekabr 2016-cı il: sıfır) məbləğində məhdudlaşdırılmış pul vəsaiti yerləşdirmişdir. Bundan əlavə, Qrup STEAŞ-ın 13 faiz səhmləri ilə əlaqədar Satış Opsionu Razılaşmasına uyğun olaraq Goldman Sachs International-a ("GSI") ödəniləcək minimal ödəniş üçün zəmanət olaraq Deutsche Bank-da 63 AZN (37 milyon ABŞ dolları) (31 dekabr 2016-cı il: 66 AZN) məbləğində məhdudlaşdırılmış pul vəsaiti yerləşdirmişdir. Qrupun həmçinin 10 AZN (31 dekabr 2016-cı il: 19 AZN) məbləğində akkreditiv üçün girov kimi saxlanılan hesabı mövcuddur.

10. Satış üçün mövcud olan investisiyalar

31 dekabr 2017-ci il tarixində satış üçün mövcud olan investisiyalar 174 AZN məbləğində kvotasiya edilmiş kapital alətlərindən təşkil olunmuşdur (2016-cı il: 82 AZN).

11. Ticarət və sair debitor borcları

	2017	2016
Ticarət debitor borcları	8,647	7,764
Dəyərsizləşmə zərəri üzrə ehtiyat çıxılmaqla	(801)	(570)
Cəmi ticarət debitor borcları	7,846	7,194
Büdcədən tələb edilə bilən ƏDV	967	672
Avans ödənişləri	771	364
Sair debitor borcları	192	216
Neftin anderlifti üzrə debitor borcları	127	109
Vergilər üzrə sair debitor borcları	119	81
Dəyərsizləşmə zərəri üzrə ehtiyat çıxılmaqla (sair debitor borcları)	(15)	(18)
Cəmi ticarət və sair debitor borcları	10,007	8,618

Ticarət debitor borcları əsasən Qrupun müştərilərinə satılmış xam neft, neft məhsulları və təbii qaza görə alınacaq borcları əks etdirir. Qrup hazırkı qeyddə göstərilənlər istisna olmaqla təminat şəklində girov saxlamır. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə 5,928 AZN (2016-cı il: 6,806 AZN) məbləğində debitor borcları, əsasən ABŞ dolları olmaqla, xarici valyutalarda ifadə olunmuşdur.

Büdcədən tələb edilə bilən ƏDV hesabat tarixinə alışlar üzrə əvəzləndirilməmiş ƏDV-ni əks etdirir. Büdcədən tələb edilə bilən ƏDV alışlar üçün ödəniş aparıldıqda satışlar üzrə ƏDV ilə əvəzləndirilə bilər.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

11. Ticarət və sair debitor borcları (davamı)

Ticarət və sair debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatın hərəkəti aşağıda kimi göstərilir:

	2017	2016
1 yanvar tarixinə	588	294
Ehtiyatda mənfəət və zərərə aid edilən xalis dəyişiklik	239	293
Hesabat valyutasına çevirmə	(11)	1
31 dekabr tarixinə	816	588

Dəyərsizləşmiş debitor borclarına əsasən dövlət müəssisələrinə təchiz edilmiş neft, təbii qaz və neft məhsulları üçün vaxtı keçmiş (360 gündən çox) borclar aiddir.

Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş maliyyə aktivlərinin müddət üzrə təhlili:

	2017	2016
1-30 gün vaxtı keçmiş	892	950
1-3 ay vaxtı keçmiş	160	192
3 aydan çox vaxtı keçmiş	270	490
Cəmi vaxtı keçmiş debitor borcları	1,322	1,632

31 dekabr 2017-ci il tarixində 1,322 AZN (31 dekabr 2016-cı il: 1,632 AZN) məbləğində ticarət debitor borclarının vaxtı keçmişdir. 31 dekabr 2016-cı il tarixinə Qrupun 254 AZN məbləğində "Azərenerji" ASC-dən alınacaq vaxtı keçmiş debitor borcu olmuşdur. 2017-ci ildə "Azərenerji" ASC 31 dekabr 2017-ci il tarixində ödənilməmiş borc qalıqlarının tam şəkildə ödənilməsi üçün Qrupun xeyrinə ümumi dəyəri 258 AZN olan iki dövlət zəmanətli veksəl buraxmışdır və bu veksellər 31 dekabr 2017-ci il tarixinə tam şəkildə ödənilmişdir.

12. Mal-material ehtiyatları

	2017	2016
Yolda olan mallar	2,526	1,459
Hazır məhsul	1,188	883
Xammal və ehtiyat hissələri	547	374
Xam neft	395	2,134
Başa çatdırılmamış işlər	124	97
Sair	30	21
Cəmi mal-material ehtiyatları	4,810	4,968

AÇG HPBS-də əlavə 13.35 faizlik payın alınmasının bir hissəsi olaraq Qrup ədalətli dəyəri 84 AZN olan mal-material ehtiyatlarını almışdır (Qeyd 40).

13. Sair cari aktivlər**Sair cari maliyyə aktivləri**

31 dekabr 2017-ci və 2016-cı il tarixlərinə sair cari maliyyə aktivləri əsasən üçüncü tərəflərdən verilmiş kreditlər üzrə alınacaq borc məbləğləri, törəmə alətlər və HPBS-nin tərəflərindən alınacaq məbləğlərdən ibarət olmuşdur.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Qrupun üçüncü tərəflərdən qısamüddətli kreditlər üzrə alınacaq borc məbləği 12 AZN (31 dekabr 2016-cı il: 16 AZN) təşkil etmişdir.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Qrupun marja depozitlərinə və maliyyə törəmə alətləri ilə bağlı qalıqları 917 AZN (31 dekabr 2016-cı il: 1,528 AZN) təşkil etmişdir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

13. Sair cari aktivlər (davamı)

Sair cari maliyyə aktivləri (davamı)

Düzəliş edilmiş və yenidən təsdiq edilmiş AÇG HPBS-yə əsasən, 20 noyabr 2017-ci il tarixində Qrup AÇG HPBS-də 13.35 faizlik əlavə iştirak payı əldə etmişdir (Qeyd 40). 14 sentyabr 2017-ci il tarixində AÇG HPBS-nin Podratçı Tərəfləri "AzAÇG ATD" imzalamış və Qrupa 11.65 faizlik ilkin iştirak payı və 2017-ci il üzrə fəaliyyətləri ilə bağlı 25 faizlik düzəliş edilmiş iştirak payı arasındakı fərqi kompensasiya etmək razılığına gəlmişlər. Nəticə olaraq, Qrup AÇG HPBS-nin Podratçı Tərəflərindən 578 AZN (339 milyon ABŞ dolları) məbləğində alınacaq borclar tanıdığıdır.

Satış üçün saxlanılan satılıq qrup

Müəyyən şərtlərin nəzərdə tutulduğu 27 dekabr 2017-ci il tarixli alqı-satqı müqaviləsinə əsasən, Qrup 10 yanvar 2018-ci il tarixindən etibarən birgə müəssisəsi olan SOCAR Aurora Terminal-da ("SATSA") 50 faizlik iştirak payını və SATSA-dan kredit üzrə alınacaq borc məbləğini Global Terminal Holding B LP-yə 80 AZN (47 milyon ABŞ dolları) məbləğində ümumi ödəniş almaqla satmağa razılıq vermişdir (Qeyd 42). 31 dekabr 2017-ci il tarixində, birgə müəssisəyə edilən investisiyalar və SATSA-dan kredit üzrə alınacaq borc məbləğinin qalığı satış üçün saxlanılan satılıq qrup kimi təsnif edilmişdir. Satılıq qrup balans dəyəri və 31 dekabr 2017-ci il tarixinə olan satış xərclərini çıxmaqla ədalətli dəyərin daha aşağı olanı ilə tanınmışdır və ədalətli dəyərin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə dəyərsizləşmə zərəri mənfəət və ya zərərə aid edilmişdir:

Əməliyyat tarixinə SATSA-ya edilən investisiyanın balans dəyəri	51
Əməliyyat tarixinə uzunmüddətli alınacaq məbləğin balans dəyəri	43
Cəmi	94
Satılıq qrupun ədalətli dəyəri	80
Dəyərsizləşmə zərəri	14

14. Sair uzunmüddətli aktivlər

31 dekabr 2017-ci il tarixinə sair uzunmüddətli aktivlər əsasən 1,033 AZN (31 dekabr 2016-cı il: 733 AZN) məbləğində əmlak, tikili və avadanlıqların alınmasını, 34 AZN (31 dekabr 2016-cı il: 28 AZN) məbləğində uzunmüddətli əvvəlcədən ödənilmiş xərcləri və 27 AZN (31 dekabr 2016-cı il: 5 AZN) məbləğində ödəniş planları üzrə xalis aktivləri əks etdirir.

31 dekabr 2016-cı il tarixində sair uzunmüddətli aktivlər əsasən 2017-ci il ərzində istifadə olunmuş 35 AZN məbləğində gəmi icarəsi üçün avans ödənişlərindən və 62 AZN məbləğində ƏDV üzrə uzunmüddətli debitor borclarından təşkil olunmuşdur.

15. Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri

31 dekabr 2017-ci və 2016-cı il tarixlərində sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri əsasən üçüncü tərəflərdən və əlaqəli tərəflərdən kreditlər üzrə alınacaq borc məbləğlərindən, uzunmüddətli depozit və töməmə alətlərdən təşkil olunmuşdur.

31 dekabr 2017-ci il tarixində üçüncü tərəflərdən kreditlər üzrə alınacaq məbləğin balans dəyəri 12 AZN-ə (31 dekabr 2016-cı il: 186 AZN) bərabər olmuşdur.

31 dekabr 2016-cı il tarixində balans dəyəri 157 AZN olan borc məbləği üçün borc alan tərəfindən müəyyən aktivlər girov kimi qoyulmuşdur. 2017-ci ildə borcalanın üzləşdiyi maliyyə və hüquqi çətinliklər səbəbindən, Qrup 157 AZN məbləğində olan ümumi borc balansının qaytarıla bilinməyəcəyi qənatinə gəlmiş və tam məbləğ üçün ehtiyat yaratmışdır.

2017-ci il ərzində Qrup birgə müəssisəsinə illik 3 faiz dərəcəsi ilə 170 AZN məbləğində borc vermişdir, borcun müddəti 2023-cü ildə başa çatır. Borcun nominal faiz dərəcəsi başlanğıc tarixinə olan bazar dərəcəsinə bərabər olmuşdur. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə bu borc məbləğini balans dəyəri 170 AZN təşkil etmişdir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

15. Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri (davamı)

Bundan əlavə, 2017-ci il ərzində Qrup törəmə müəssisənə illik 6 faiz dərəcəsi ilə 71 AZN məbləğində borc vermişdir, borcun müddəti 2034-cü ildə başa çatır. Borcun nominal faiz dərəcəsi başlanğıc tarixinə olan bazar dərəcəsinə bərabər olmuşdur. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə bu borc məbləğinin balans dəyəri 71 AZN təşkil etmişdir.

13-cü Qeyddə qeyd olunduğu kimi, 2017-ci ilin dekabr ayında Qrup öz birgə müəssisəsindən (SATSA) balans dəyəri 43 AZN olan kredit üzrə alınacaq borc məbləğini üçüncü tərəfə satmaq qərarına gəlmişdir. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə borc qalığı satış üçün saxlanılan satılıq qrup kimi təsnif edilmişdir.

31 dekabr 2016-cı il tarixində, sair əlaqəli tərəflərdən kredit üzrə alınacaq borc məbləğlərinin balans dəyəri 63 AZN təşkil etmiş, illik faiz dərəcəsi 4-4.785 arasında olmuşdur.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Qrupun iki bankla ümumi məbləği 54 AZN (31 dekabr 2016-cı il: 53 AZN) olan uzunmüddətli depozit müqavilələri olmuşdur.

Riskləri hedcinq etmək məqsədilə Qrup bir sıra əmtəə svopları, əmtəə fyuçersləri və valyuta fyuçerslərinə tərəf olmuşdur. 31 dekabr 2017-ci il tarixində Qrup 345 AZN (2016-cı il: 203 AZN) məbləğində fiziki mövqelər üzrə realizasiya edilməmiş ədalətli dəyər gəlirlərini tanımış, bu işə öz növbəsində Qrupun qaz təchizatı müqavilələrdən biri üçün hedc uçotundan istifadə edilməklə tanınan aktivlərin ədalətli dəyəridir. Ədalətli dəyər bazar dəyəri ilə alış və satış müqavilələrindəki sabit dəyər arasındakı fərq əsasında müəyyən edilir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

16. Əmlak, tikili və avadanlıqlar

Əmlak, tikili və avadanlıqların balans dəyərinin hərəkəti aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Binalar və tikililər	Neft və qaz əmlakı və avadanlığı	Maşın və avadanlıqlar	Gəmilər və port avadanlıqları	Sair	İşlənmə xərcləri	Tamamlanma mış tikinti	Cəmi
İlkin dəyər								
1 yanvar 2016-cı il	2,415	15,071	3,459	75	1,633	1,837	2,596	27,086
Əlavələr	589	672	111	137	80	551	1,283	3,423
Silinmələr	(17)	(35)	(36)	-	(11)	-	(16)	(115)
Köçürmələr	32	626	134	258	26	-	(1,076)	-
Hesabat valyutasına çevirmə	144	936	(78)	3	(13)	307	45	1,344
31 dekabr 2016-cı il	3,163	17,270	3,590	473	1,715	2,695	2,832	31,738
Əlavələr	78	1,070	800	322	33	484	1,585	4,372
AÇG HPBS-də əlavə payın alınması (Qeyd 40)	-	3,059	-	-	-	-	-	3,059
UBEP-də 80 faiz pay ilə əlaqədar tanınan əsas vəsaitlər (Qeyd 40)	-	401	-	-	-	-	-	401
Silinmələr	(63)	(30)	(43)	(4)	(29)	-	(32)	(201)
Köçürmələr	447	285	286	41	(5)	(11)	(1,043)	-
Hesabat valyutasına çevirmə	(99)	(336)	(151)	(20)	(90)	(113)	(80)	(889)
31 dekabr 2017-ci il	3,526	21,719	4,482	812	1,624	3,055	3,262	38,480
Köhnəlmə və dəyərsizləşmə								
1 yanvar 2016-cı il	(779)	(6,606)	(1,535)	(7)	(633)	-	(290)	(9,850)
İl üzrə köhnəlmə xərci	(126)	(555)	(277)	(2)	(93)	-	-	(1,053)
Silinmələr	4	26	28	-	6	-	2	66
Dəyərsizləşmə	(141)	(74)	-	-	-	-	(107)	(322)
Köçürmələr	1	(3)	1	-	1	-	-	-
Hesabat valyutasına çevirmə	(57)	(405)	24	-	(25)	-	-	(463)
31 dekabr 2016-cı il	(1,098)	(7,617)	(1,759)	(9)	(744)	-	(395)	(11,622)
İl üzrə köhnəlmə xərci	(134)	(568)	(299)	(37)	(65)	-	-	(1,103)
Silinmələr	43	25	25	1	25	-	-	119
Dəyərsizləşmə	(68)	(394)	-	-	(2)	-	(4)	(468)
Köçürmələr	7	(5)	(1)	-	(1)	-	-	-
Hesabat valyutasına çevirmə	34	143	69	-	17	-	-	263
31 dekabr 2017-ci il	(1,216)	(8,416)	(1,965)	(45)	(770)	-	(399)	(12,811)
Xalis qalıq dəyəri								
1 yanvar 2016-cı il	1,636	8,465	1,924	68	1,000	1,837	2,306	17,236
31 dekabr 2016-cı il	2,065	9,653	1,831	464	971	2,695	2,437	20,116
31 dekabr 2017-ci il	2,310	13,303	2,517	767	854	3,055	2,863	25,669

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

16. Əmlak, tikili və avadanlıqlar (davamı)

2017-ci il ərzində Qrup aktivlərin tikintisi və istehsalı ilə birbaşa bağlı olan 77 AZN (31 dekabr 2016-cı il: 36 AZN) məbləğində maliyyə xərclərini kapitallaşdırmışdır.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Qrupun dəyərizləşmə xərci əsasən 391 AZN (2016-cı il: 154 AZN) məbləğində mənfəət gətirməyən neft yataqlarına edilən investisiyaların silinməsi və 31 AZN (2016-cı il: 137 AZN) məbləğində Qrupun qazma qurğusunun balans dəyərinin dəyərsizləşməsindən ibarətdir. Neft yataqlarının və qazma qurğusunun bərpa edilə bilən dəyərləri müvafiq olaraq sıfır (2016-cı il: sıfır) və 7 AZN (2016-cı il: 46 AZN) olmuşdur. Qrup mənfəət gətirməyən yataqlardan gələcəkdə iqtisadi faydanın əldə ediləcəyini gözləmir. Qazma qurğusunun bərpa edilə bilən dəyəri satış xərclərini çıxmaqla ədalətli dəyər kimi müəyyən edilib. Dəyərdən düşmüş neft yataqları və qazma qurğusu müvafiq olaraq neft-qaz və tikinti seqmentlərinə aiddir.

17. Qeyri-maddi aktivlər, qudvildən başqa

Qudvil istisna olmaqla, qeyri-maddi aktivlərin hərəkəti və müvafiq yığılmış amortizasiya aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Torpaq və əmlak üzərində mülkiyyət hüquqları	Sudan istifadə hüquqları	Ticarət adı	Müştəri ilə münasibətlər	Lisenziya	Sair qeyri-maddi aktivlər	Cəmi
İlkin dəyər							
1 yanvar 2016-cı il	191	204	39	324	-	158	916
Əlavələr	2	-	-	-	-	20	22
Silinmələr	-	-	-	-	-	(5)	(5)
Hesabat valyutasına çevirmə	(10)	(13)	(2)	17	-	4	(4)
31 dekabr 2016-cı il	183	191	37	341	-	177	929
Əlavələr	-	-	-	-	-	29	29
UBEP-də 80 faiz pay ilə əlaqədar lisenziya (Qeyd 40)	-	-	-	-	105	-	105
Silinmələr	-	-	-	-	-	(3)	(3)
Hesabat valyutasına çevirmə	(18)	(20)	(4)	(14)	-	(1)	(57)
31 dekabr 2017-ci il	165	171	33	327	105	202	1,003
Amortizasiya və dəyərsizləşmə							
1 yanvar 2016-cı il	(35)	(34)	-	(69)	-	(62)	(200)
İl üzrə amortizasiya xərci	(5)	(4)	-	(16)	-	(15)	(40)
Silinmələr üzrə amortizasiya	-	-	-	-	-	2	2
Hesabat valyutasına çevirmə	2	2	-	(2)	-	(1)	1
Dəyərsizləşmə	(2)	-	-	-	-	(1)	(3)
31 dekabr 2016-cı il	(40)	(36)	-	(87)	-	(77)	(240)
İl üzrə amortizasiya xərci	(5)	(5)	-	(14)	-	(17)	(41)
Silinmələr üzrə amortizasiya	-	-	-	-	-	1	1
Hesabat valyutasına çevirmə	4	4	-	4	-	4	16
Dəyərsizləşmə	-	-	-	-	-	-	-
31 dekabr 2017-ci il	(41)	(37)	-	(97)	-	(89)	(264)
Xalis qalıq dəyəri							
1 yanvar 2016-cı il	156	170	39	255	-	96	716
31 dekabr 2016-cı il	143	155	37	254	-	100	689
31 dekabr 2017-ci il	124	134	33	230	105	113	739

31 dekabr 2017-ci il tarixində qeyri-maddi aktivlərin balans dəyəri, müvafiq olaraq, 2017-ci ilin avqust ayında və 2008-ci ilin may ayında müəssisələrin birləşməsi ilə əldə edilmiş "Umid, Babek Exploration and Production Company" ("UBEP") şirkətinin 105 AZN (31 dekabr 2016-cı il: sıfır) məbləğində lisensiyası və Petkim-in 33 AZN (31 dekabr 2016-cı il: 37 AZN) məbləğində ticarət adından ibarətdir. Bu qeyri-maddi aktivlərin istifadə müddəti qeyri-müəyyəndir və onlar, müvafiq PVYV-lərin bərpa edilə bilməsinin təhlili çərçivəsində, dəyərsizləşmə baxımından yoxlanılmışdır (Qeyd 40).

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

17. Qeyri-maddi aktivlər, qudvildən başqa (davamı)

2017-ci il ərzində tanınmış 41 AZN (2016-cı il: 40 AZN) məbləğində cəmi amortizasiya xərcləri müvafiq olaraq 21 AZN (2016-cı il: 20 AZN) məbləğində ümumi və inzibati, araşdırma və işlənmə xərclərinə, 15 AZN (2016-cı il: 14 AZN) məbləğində satışların maya dəyərində və 5 AZN (2016-cı il: 6 AZN) məbləğində marketing, satış və paylaşdırma xərclərinə ayrılmışdır.

18. Birgə müəssisələrə investisiyalar

Qrupun birgə müəssisələrə investisiya qoyuluşlarının balans dəyərində hərəkəti aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	2017	2016
1 yanvarda balans dəyəri	4,555	3,171
Birgə müəssisələrə investisiyalara əlavələr	592	260
Birgə müəssisələrin vergidən sonrakı maliyyə nəticələrində pay	523	767
Birgə müəssisələrdən alınmış dividendlər	(147)	(102)
Birgə müəssisələrin balanslarının silinməsi	(385)	-
Məzənnə fərqləri	(163)	445
Sair	47	14
31 dekabrda balans dəyəri	5,022	4,555

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Qrupun əsas birgə müəssisələri haqqında onların MHBS-yə uyğun maliyyə hesabatları əsasında ümumi maliyyə məlumatı və konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında investisiyanın balans dəyəri ilə tutuşdurma aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

Təsis edildiyi ölkə	Azgerneft		Azeri M-İ.	SOCAR	Azərbaycan	SOCAR	STYAS
	MMC	AZFEN	Drilling Fluids	AQŞ	Rigs	CAPE	
	Azərbaycan	Azərbaycan	Azərbaycan	Azərbaycan	Azərbaycan	Azərbaycan	Türkiyə
Cari aktivlər	51	235	81	295	205	42	1,011
<i>O cümlədən pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri</i>	-	69	-	5	54	5	936
Uzunmüddətli aktivlər	57	30	6	201	891	24	11,208
Cari öhdəliklər	(30)	(125)	(45)	(228)	(7)	(20)	(250)
<i>O cümlədən cari maliyyə öhdəlikləri (ticarət və sair kreditör borcları və ehtiyatlar istisna olmaqla)</i>	-	-	-	(12)	-	(5)	(138)
Uzunmüddətli öhdəliklər	-	-	-	(5)	-	(8)	(4,121)
<i>O cümlədən uzunmüddətli maliyyə öhdəlikləri (sair kreditör borcları və ehtiyatlar istisna olmaqla)</i>	-	-	-	(5)	-	-	(3,927)
Xalis aktivlər	78	140	42	263	1,089	38	7,848
Qrupun mülkiyyətinin payı	40%	60%	51%	13.4%	10%	51%	60%
Xalis aktivlərdə pay	31	84	21	35	109	19	4,709
Düzəlişlər	2	-	2	-	(1)	1	(12)
Balans dəyəri	33	84	23	35	108	20	4,697

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

18. Birgə müəssisələrə investisiyalar (davamı)

	Azgerneft MMC	AZFEN	Azeri M.İ. Drilling Fluids	SOCAR AQŞ	Azərbaycan Rigs	SOCAR CAPE	STYAŞ
Gəlirlər	51	796	201	288	-	141	-
Satışların maya dəyəri	(23)	(545)	(156)	(200)	-	(100)	-
<i>O cümlədən köhnəlmə</i>	(5)	(9)	(1)	(6)	(1)	-	(3)
Ümumi və inzibati xərclər	-	(6)	(3)	(10)	-	(4)	(35)
Sair gəlir	-	-	-	-	-	-	10
Sair xərclər	-	(10)	-	(6)	-	-	-
Məzənnə fərqindən zərər	-	(17)	(2)	-	(1)	-	-
Maliyyə gəliri	-	-	-	5	-	-	28
Maliyyə xərcləri	-	-	-	-	-	(1)	(40)
Vergidən əvvəl mənfəət/(zərər)	28	218	40	77	(1)	36	(37)
Mənfəət vergisi (xərci)/faydası	(6)	(41)	(8)	(5)	-	(10)	685
İl üzrə mənfəət/(zərər)	22	177	32	72	(1)	26	648
İl üzrə mənfəətdə Qrupun payı	9	106	16	37	-	13	389
Düzəliş	-	-	-	-	-	-	-
İl üzrə mənfəətdə Qrupun payı	9	106	16	37	-	13	389

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Qrupun həm fərdi, həm məcmu şəkildə əhəmiyyətli olmayan digər birgə müəssisələrində iştirak payı və həmin müəssisələrin maliyyə göstəriciləri haqqında ümumi məlumat, o cümlədən cəmi aktivlər, öhdəliklər, gəlir, mənfəət və ya zərər haqqında məlumat aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

Adı	Cari aktivlər	Uzun- müddətli aktivlər	Cari öhdəliklər	Uzun- müddətli öhdəliklər	Gəlirlər	Mənfəət/ (zərər)	İştirak payı (%)	Təsis edildiyi ölkə
Oil and Gas Proserve Caspian Shipyard Company Limited	17	-	(6)	(3)	1	(1)	30%	Azərbaycan
SOCAR Construction	4	-	-	-	-	(59)	20%	Azərbaycan
SOCAR Bağlan MMC	-	11	(1)	-	-	(1)	97%	Azərbaycan
SOCAR Foster Viler	1	14	(13)	(6)	-	-	51%	Azərbaycan
Mühəndislik Xidmətləri	1	-	(1)	-	4	(1)	65%	Azərbaycan
Sarmatia	1	-	(2)	-	-	(1)	27%	Polşa
SOCAR DALĞIC	3	16	(1)	(17)	7	-	51%	Azərbaycan
SOCAR KBR	25	-	(25)	-	44	1	51%	Azərbaycan
AAS – Ekol	4	1	(1)	-	10	3	48%	Azərbaycan
SOCAR-Fuqro	18	1	(14)	-	30	5	51%	Azərbaycan
SOCAR-Uniper	1	-	-	-	-	-	51%	Azərbaycan
Cəmi	75	43	(64)	(26)	96	(54)		

31 dekabr 2016-cı il tarixinə Qrupun əsas birgə müəssisələri haqqında onların MHBS-yə uyğun maliyyə hesabatları əsasında ümumi maliyyə məlumatı və konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında investisiyanın balans dəyəri ilə tutuşdurma aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

18. Birgə müəssisələrə investisiyalar (davamı)

Təsis edildiyi ölkə	Azgerneft	AZFEN	Azeri M-İ.	SOCAR	SOCAR	Azərbaycan	Socar	STYAŞ
	MMC		Drilling Fluids					
Cari aktivlər	46	327	83	211	268	118	12	261
<i>O cümlədən pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri</i>	2	52	3	8	-	15	11	77
Uzunmüddətli aktivlər	59	41	7	269	12	757	174	9,505
Cari öhdəliklər	(33)	(205)	(47)	(107)	(228)	-	(21)	(195)
<i>O cümlədən cari maliyyə öhdəlikləri (ticarət və sair kreditör borcları və ehtiyatlar istisna olmaqla)</i>	-	-	-	-	(14)	-	(15)	(47)
Uzunmüddətli öhdəliklər	-	-	-	(3)	-	-	(47)	(3,054)
<i>O cümlədən uzunmüddətli maliyyə öhdəlikləri (ticarət və sair kreditör borcları və ehtiyatlar istisna olmaqla)</i>	-	-	-	-	-	-	(47)	(3,027)
Xalis aktivlər	72	163	43	370	52	875	118	6,517
Qrupun mülkiyyət payı	40%	60%	51%	80%	51%	10%	50%	60%
Xalis aktivlərdə pay	29	98	22	296	27	88	59	3,910
Düzəlişlər	-	-	-	8	(1)	(1)	(9)	(10)
Balans dəyəri	29	98	22	304	26	87	50	3,900

	Azgerneft	AZFEN	Azeri M-İ.	SOCAR	SOCAR	Azərbaycan	Socar	STYAŞ
	MMC		Drilling Fluids					
Gəlirlər	39	1,019	203	-	150	-	30	-
Satışların maya dəyəri	(22)	(819)	(156)	-	(244)	-	(13)	-
<i>O cümlədən köhnəlmə</i>	-	(14)	(1)	-	-	-	-	-
Ümumi və inzibati xərclər	-	(5)	(4)	(2)	(8)	-	(2)	(31)
Sair gəlir	-	-	-	1	-	-	2	10
Sair xərclər	-	(1)	-	(73)	(6)	-	-	-
Məzənnə fərqiindən gəlir/(zərər)	-	29	(1)	-	-	4	-	-
Maliyyə gəliri	-	-	-	-	37	-	-	8
Maliyyə xərcləri	-	-	-	(1)	(55)	-	(4)	(67)
Vergidən əvvəl mənfəət/(zərər)	17	223	42	(75)	(126)	4	13	(80)
Mənfəət vergisi (xərci)/faydası	(4)	(48)	(9)	-	5	(1)	-	1,333
İl üzrə mənfəət/(zərər)	13	175	33	(75)	(121)	3	13	1,253
İl üzrə mənfəətdə/ (zərərdə) Qrupun payı	5	105	17	(60)	(62)	-	7	752
Düzəlişlər	-	-	(1)	-	-	-	(2)	-
İl üzrə mənfəətdə/ (zərərdə) Qrupun payı	5	105	16	(60)	(62)	-	5	752

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

18. Birgə müəssisələrə investisiyalar (davamı)

31 dekabr 2016-cı il tarixinə Qrupun həm fərdi, həm məcmu şəkildə əhəmiyyətli olmayan digər birgə müəssisələrində iştirak payı və həmin müəssisələrin maliyyə göstəriciləri haqqında ümumi məlumat, o cümlədən cəmi aktivlər, öhdəliklər, gəlir, mənfəət və ya zərər haqqında məlumat aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

Adı	Cari aktivlər	Uzun-müddətli aktivlər	Cari öhdəliklər	Uzun-müddətli öhdəliklər	Gəlirlər	Mənfəət/ (zərər)	İştirak payı (%)	Təsis edildiyi ölkə
Oyl and Qaz ProServ MMC	17	-	(5)	(2)	2	(1)	30%	Azərbaycan
Kaspian Şipyarad Kompani Limited	77	14	(43)	-	215	24	20%	Azərbaycan
SOCAR KPŞ	29	1	(31)	-	1	(1)	50%	Azərbaycan
SOCAR Construction MMC	4	8	(1)	-	1	-	97%	Azərbaycan
SOCAR Bağlan MMC	1	14	(13)	(6)	-	-	51%	Azərbaycan
SOCAR CAPE MMC	48	34	(44)	(17)	156	27	51%	Azərbaycan
SOCAR Foster Vilər Mühəndislik Xidmətləri	4	-	(3)	-	7	-	65%	Azərbaycan
SOCAR CNG MMC	1	10	(26)	-	2	(4)	51%	Azərbaycan
SOCAR KBR MMC	11	-	(11)	-	13	-	51%	Azərbaycan
AAS – Ekol MMC	4	1	(1)	-	10	3	50%	Azərbaycan
SOCAR-Fuqro MMC	9	2	(8)	-	16	1	51%	Azərbaycan
Cəmi	205	84	(186)	(25)	423	49		

2017-ci il ərzində Qrup birgə müəssisələri SOCAR TURKEY YATIRIM A.Ş. ("STYAŞ") və Azərbaycan Rigs MMC-nin nizamnamə kapitalına, müvafiq olaraq, 542 AZN (2016-cı il: 198 AZN) və 22 AZN (2016-cı il: 17 AZN) məbləğində əlavə kapital qoyuluşu etmişdir.

2015-ci ildə Qrup Star Emal zavodunun (STYAŞ-ın törəmə müəssisəsi) tikintisi ilə əlaqədar akkreditiv razılaşmaları imzalamışdır. Qrupun cəmi 28 AZN (2016-cı il: 44 AZN) məbləğində ödədiyi komissiya haqları və faizlər STYAŞ-a əlavə investisiya kimi tanınmışdır.

7 avqust 2017-ci ildə SOCAR və SOCAR Ümid-in digər səhmdarı olan Nobel Oil birgə müəssisəni ləğv etmiş və Ümid və Babək yataqlarının istismar edilməsi üçün Ümid, Babək Exploration and Production Company birgə əməliyyat şirkətini yaratmışlar. Nəticədə, Qrup SOCAR Ümid-də olan 304 AZN məbləğində investisiya balansını silmişdir (Qeyd 40).

25 dekabr 2017-ci ildə Nobel Oil SOCAR AQŞ-nin nizamnamə kapitalına ədalətli dəyəri 139 AZN məbləğində olan əmlak, tikili və avadanlıqlar yatırmaqla SOCAR AQŞ-də 73.77 faiz mülkiyyət payını almışdır. Nəticədə, SOCAR-ın SOCAR AQŞ-də payı 51%-dən 13.38%-dək azalmış və Qrup 46 AZN məbləğində 37.62% payın balans dəyərini silmişdir və 27 AZN məbləğində ehtimal edilən silinmə üzrə zərər tanımışdır.

27 dekabr 2017-ci ildə Qrup Global Terminal Holdings B LP ilə SATSA-da balans dəyəri 51 AZN (31 dekabr 2016-cı il: 50 AZN) məbləğində olan 50% iştirak payının satışı haqqında alqı-satqı razılaşmasını imzalamışdır. Əməliyyat 10 yanvar 2018-ci ildə tamamlanmışdır (Qeyd 42). 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Qrup SATSA-da olan investisiyanı satış üçün saxlanılan satılıq qrup kimi təsnif etmişdir (Qeyd 13).

19. Asılı müəssisələrə investisiyalar

Qrupun asılı müəssisələrdəki investisiya qoyuluşlarının balans dəyərinin hərəkəti aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	2017	2016
1 yanvarda balans dəyəri	4,442	2,838
Asılı müəssisələrə investisiyalara əlavələr	238	797
Asılı müəssisələrin vergidən sonrakı maliyyə nəticələrində pay	134	209
Asılı müəssisələrdən alınmış dividendlər	(104)	(88)
Sair	-	(4)
Məzənnə fərqləri	(139)	690
31 dekabrda balans dəyəri	4,571	4,442

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

19. Asılı müəssisələrə investisiyalar (davamı)

31 dekabr 2017-ci il tarixində Qrupun əsas asılı müəssisələri üzrə MHBS-yə uyğun maliyyə hesabatları əsasında ümumi maliyyə məlumat və konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında investisiyanın balans dəyəri ilə tutuşdurma aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

2017	Cənubi Qafqaz Boru Kəməri Şirkəti		BTC Co	Cənub Qaz Dəhlizi
	Kayman adaları	Kayman adaları		
Təsis edildiyi ölkə				
Cari aktivlər	212	191	323	
Uzunmüddətli aktivlər	8,450	9,149	18,525	
Cari öhdəliklər	(299)	(978)	(763)	
Uzunmüddətli öhdəliklər	(389)	(1,256)	(12,446)	
Qrupa aid xalis aktivlər	7,974	7,106	3,886	
Qeyri-nəzarət payına aid xalis aktivlər	-	-	1,753	
Qrupun mülkiyyət payı	10%	25%	49%	
Xalis aktivlərdə pay	797	1,777	1,904	
Düzəlişlər	-	(1)	50*	
Balans dəyəri	797	1,776	1,954	

* 31 dekabr 2017-ci il tarixinə düzəlişin 34 AZN məbləğində olan hissəsi Qrup tərəfindən Cənub Qaz Dəhlizinin maliyyələşdirilməsindən ibarətdir, məbləğin qalan hissəsi isə Qrupun 2015-ci ildə Şah Dəniz HPBS-də əlavə payların CQD-nə satışı ilə bağlı yaranan zərərdə payı ilə əlaqədardır.

2017	Cənubi Qafqaz Boru Kəməri Şirkəti		BTC Co	Cənub Qaz Dəhlizi
	Kayman adaları	Kayman adaları		
Gəlirlər	633	1,595	218	
Satışların maya dəyəri	(172)	(756)	(129)	
Ümumi və inzibati xərclər	-	-	(29)	
Paylaşdırma xərcləri	-	-	(6)	
Sair gəlir	-	-	35	
Maliyyə gəliri	1	1	34	
Maliyyə xərcləri	(1)	(86)	(269)	
Məzənnə fərqi zərər	-	-	(10)	
Asılı müəssisələrin nəticələrində pay	-	-	(7)	
Vergidən əvvəl mənfəət/(zərər)	461	754	(163)	
Mənfəət vergisi xərci	(106)	-	(19)	
İl üzrə mənfəət/(zərər)	355	754	(182)	
İl üzrə mənfəətdə/(zərərdə) Qrupun payı	36	189	(89)	
Düzəlişlər	1	-	(1)	
Cəmi	37	189	(90)	

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

19. Asılı müəssisələrə investisiyalar (davamı)

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Qrupun həm fərdi, həm məcmu şəkildə əhəmiyyətli olmayan digər asılı müəssisələrində iştirak payı və həmin müəssisələrin maliyyə göstəriciləri haqqında ümumi məlumat, o cümlədən cəmi aktivlər, öhdəliklər, gəlir, mənfəət və ya zərər haqqında məlumat aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

Adı	Cəmi aktivlər	Cəmi öhdəliklər	Gəlirlər	Mənfəət/ (zərər)	İştirak payı (%)	Təsis edildiyi ölkə
Ateşgah Sığorta Şirkəti	43	(30)	41	(2)	10%	Azərbaycan
Azərbaycan Qaz Təchizatı Şirkəti	501	(500)	2,719	-	28%	Kayman adaları
AzLab	5	-	2	-	50%	Azərbaycan
Caspian Geophysical	12	-	-	(6)	45%	Azərbaycan
Caspian Pipe Coatings MMC	22	(6)	15	3	50%	Azərbaycan
Cross Caspian Oil and Gas Logistics MMC	3	(2)	4	-	34%	Azərbaycan
Cənubi Qafqaz boru kəməri Hold Co ("CQBK Hold Co.")	136	(1)	-	-	10%	Kayman adaları
Tankanlagen Mellingen AG ("TAMAG")	13	(3)	5	-	33%	İsveçrə
Tanklager Taegerschen AG ("TLT")	2	-	2	-	21%	İsveçrə
SOGEF AG	6	(5)	6	-	34%	İsveçrə
UBAG AG	38	(32)	26	3	24%	İsveçrə
SAPPRO SA	5	(3)	19	-	13%	İsveçrə
SARACO SA	19	(16)	22	1	20%	İsveçrə
Electrogas Malta	1,279	(1,364)	251	(83)	33%	Malta
Octogone	53	(31)	2	(1)	20%	Benin
CI GNL	15	(30)	-	(14)	26%	Fil dişi sahili
Cəmi	2,152	(2,023)	3,114	(99)		

2017-ci il ərzində Qrup asılı müəssisələri CQBK and CQD şirkətlərinin səhm kapitalına, müvafiq olaraq, 98 AZN (2016-cı il: 104 AZN) və 140 AZN (2016-cı il: 693 AZN) məbləğində əlavə kapital qoyuluşları etmişdir.

31 dekabr 2016-cı il tarixində Qrupun əsas asılı müəssisələri üzrə MHBS-yə uyğun maliyyə hesabatları əsasında ümumi maliyyə məlumatı və konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında investisiyanın balans dəyəri ilə tutuşdurma aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

2016	Cənubi Qafqaz Boru Kəməri Şirkəti		BTC Co	Cənub Qaz Dəhlizi
	Kayman adaları	Kayman adaları		
Təsis edildiyi ölkə				Azərbaycan
Cari aktivlər	243	204		799
Uzunmüddətli aktivlər	7,536	9,772		13,769
Cari öhdəliklər	(477)	(1,093)		(1,305)
Uzunmüddətli öhdəliklər	(367)	(1,879)		(8,048)
Qrupa aid xalis aktivlər	6,935	7,004		4,004
Qeyri-nəzarət payına aid xalis aktivlər	-	-		1,211
Qrupun mülkiyyət payı	10%	25%		49%
Xalis aktivlərdə pay	694	1,751		1,962
Düzəlişlər	(2)	-		(21)*
Balans dəyəri	692	1,751		1,941

* 31 dekabr 2016-cı il tarixində düzəlişlərə dövlət tərəfindən CQD-nin maliyyələşdirməsi əlaqədar 37 AZN daxildir. Qalan məbləğ 2015-ci ildə Qrupun Şah Dəniz HPBS-də əlavə paylarının CQD-nə satışı ilə bağlı yaranan zərərdəki pay ilə əlaqədardır.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

19. Asılı müəssisələrə investisiyalar (davamı)

2016	Cənubi Qafqaz Boru Kəməri şirkəti	BTC Co	Cənub Qaz Dəhlizi
Gəlirlər	565	1,575	178
Satışların maya dəyəri	(153)	(691)	(112)
Ümumi və inzibati xərclər	-	-	(12)
Paylaşdırma xərcləri	-	-	(5)
Sair gəlir	-	-	28
Maliyyə gəliri	-	-	12
Maliyyə xərcləri	(1)	(69)	(138)
Məzənnə fərqi zərər	-	-	(43)
Asılı müəssisələrin nəticələrində pay	-	-	(6)
Vergidən əvvəl mənfəət/(zərər)	411	815	(98)
Mənfəət vergisi xərci	(87)	-	(3)
İl üzrə mənfəət/(zərər)	324	815	(101)
İl üzrə mənfəətdə/(zərərdə) Qrupun payı	32	204	(49)
Düzəlişlər	-	2	-
Cəmi	32	206	(49)

31 dekabr 2016-cı il tarixinə Qrupun həm fərdi, həm məcmu şəkildə əhəmiyyətli olmayan digər asılı müəssisələrində iştirak payı və həmin müəssisələrin maliyyə göstəriciləri haqqında ümumi məlumat, o cümlədən cəmi aktivlər, öhdəliklər, gəlir, mənfəət və ya zərər haqqında məlumat aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

Adı	Cəmi aktivlər	Cəmi öhdəliklər	Gəlirlər	Mənfəət/ (zərər)	İştirak payı (%)	Təsis edildiyi ölkə
Atəşgah Sığorta Şirkəti	42	(27)	40	-	10%	Azərbaycan
Azərbaycan Qaz Təchizatı Şirkəti	550	(551)	2,304	-	28%	Kayman adaları
AzLab	5	(4)	2	-	50%	Azərbaycan
Caspian Geophysical	40	(2)	67	34	45%	Azərbaycan
Caspian Pipe Coatings MMC	33	(13)	34	9	50%	Azərbaycan
Cross Caspian Oil and Gas Logistics MMC	3	(2)	8	-	34%	Azərbaycan
SCPC Hold Co.	121	(1)	-	-	10%	Kayman adaları
TAMAG	13	(3)	-	-	33%	İsveçrə
TLT	2	-	-	-	21%	İsveçrə
SOGEP AG	6	(5)	-	-	34%	İsveçrə
UBAG AG	38	(32)	-	-	24%	İsveçrə
SAPPRO SA	7	(5)	-	-	13%	İsveçrə
SARACO SA	20	(20)	-	-	20%	İsveçrə
Electrogas Malta	778	(781)	1	(2)	33%	İsveçrə
Cəmi	1,658	(1,446)	2,456	41		

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

20. Ticarət və sair kreditor borcları

	2017	2016 (yenidən təsnif edilmiş)
Kreditor borcları	6,337	5,568
Hesablanmış öhdəliklər	4,607	3,061
Sair kreditor borcları	1,030	643
Cəmi maliyyə kreditor borcları	11,974	9,272
Müştərilərdən alınmış avanslar	358	208
İşçilərə ödəniləcək məbləğlər	108	160
Neftin overlifti üzrə öhdəliklər	10	52
Cəmi ticarət və sair kreditor borcları	12,450	9,692

7,909 AZN (31 dekabr 2016-cı il: 7,207 AZN) məbləğində maliyyə kreditor borcları, əsasən ABŞ dolları olmaqla, xarici valyutalarda ifadə olunmuşdur. Kreditor borclarına əsasən xam neft, neft məhsulları, qazın alışı və Qrupun təchizatçıları tərəfindən göstərilmiş tikinti, qazma, nəqliyyat və kommunal xidmətlər ilə bağlı yaranan borclar daxildir.

Qrupun hesablanmış öhdəlikləri xam neftin və neft məhsullarının alışları üçün hələ hesab-faktura qəbul edilməmiş öhdəliklərdən ibarətdir.

Neftin overlifti üzrə öhdəliklər Qrupun AÇG və Şah Dəniz HPBS-dəki iştirakçı payından artıq götürülmüş neftdən ibarətdir və Qrupun gələcək hasilatındakı payından fiziki şəkildə ötürülməli olan neft ilə bağlı öhdəliyini əks etdirir.

AÇG HPBS-də əlavə 13.35 faiz payın alınması ilə bağlı olaraq Qrup ədalətli dəyəri 57 AZN olan ticarət kreditor borclarını tanımışdır (Qeyd 40).

21. Borc öhdəlikləri

31 dekabr 2017-cı ildə Qrupun qısamüddətli borc öhdəlikləri aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

Vəsaitlər	Faiz dərəcəsi	Ödəniş tarixi	İlkin valyutada cəmi borc öhdəliyi	31 dekabr 2017-ci il tarixində qalıq
ABŞ dolları ilə qısamüddətli vəsaitlər	1.7%-14%	yanvar 2018 – dekabr 2018	2,280	3,864
TL ilə qısamüddətli vəsaitlər	9.66%-15.35%	yanvar 2018 – dekabr 2018	617	275
GEL ilə qısamüddətli vəsaitlər	10.25%-15.5%	yanvar 2018 – dekabr 2018	108	58
Sair valyutada qısamüddətli vəsaitlər	0.7%-20%	yanvar 2018 – sentyabr 2018	361	481
Uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi				1,320
Cəmi qısamüddətli borc öhdəlikləri və uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi				5,998

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

21. Borc öhdəlikləri (davamı)

31 dekabr 2017-ci ildə Qrupun uzunmüddətli borc öhdəlikləri aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

Vəsaitlər	Faiz dərəcəsi*	Ödəniş tarixi	31 dekabr 2017-ci il tarixində qalıq	
			Uzunmüddətli hissəsi	Cari hissəsi
1000 milyon ABŞ dolları	4.75%	mart 2023	1,663	20
750 milyon ABŞ dolları	6.95%	mart 2030	1,224	27
489 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 6.95%	iyul 2025	758	15
300 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 3.25%	mart 2022	502	7
260 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 4.3% + 1.25%	dekabr 2022	431	-
485 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 1%	dekabr 2024	353	131
251 milyon Avro	EURIBOR + 3.03%	iyun 2028	308	1
200 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 1.335%	dekabr 2027	286	14
378 milyon AZN	3.5%	oktyabr 2024	283	107
249 milyon Avro	EURIBOR + 0.95%	iyun 2028	265	1
600 milyon AZN	4%	iyul 2022	260	66
350 milyon AZN	3%	iyun 2023	250	110
100 milyon ABŞ dolları	5%	oktyabr 2021	170	2
100 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 3.25%	fevral 2022	168	4
100 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 3.25%	aprel 2022	167	2
106 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 4.675%	mart 2028	163	17
106 milyon ABŞ dolları	5%	mart 2028	163	17
15,398 milyon JPY	1.5%	aprel 2039	161	8
78 milyon ABŞ dolları	4%	dekabr 2027	157	-
101 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2.8%	aprel 2022	138	34
100 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2.33%	iyun 2020	114	57
98 milyon AZN	3.5%	dekabr 2028	98	-
50 milyon ABŞ dolları	4.81%	dekabr 2019	85	-
100 milyon AZN	3.5%	yanvar 2026	80	23
65 milyon ABŞ dolları	6.25%	dekabr 2024	80	19
150 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 1.8%	noyabr 2019	74	73
150 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 1.8%	dekabr 2019	74	73
100 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2.4%	may 2020	73	49
55 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 5.25%	sentabr 2024	71	14
35 milyon Avro	LIBOR + 0.063%	dekabr 2026	71	-
70 milyon AZN	4%	yanvar 2027	63	10
35 milyon Avro	LIBOR + 0.072%	noyabr 2025	62	9
29 milyon ABŞ dolları	4%	dekabr 2027	59	-
144 milyon AZN	0.16% (0.15% + 0.01%)	yanvar 2045	55	8
38 milyon ABŞ dolları	4.01%	dekabr 2023	54	10
40 milyon Avro	EURIBOR + 2.25%	dekabr 2020	54	27
50 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2.2%	iyul 2020	48	25
22 milyon CHF	LIBOR + 0.0714% və ya 0%	yanvar 2019	38	-
150 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2.5%	mart 2019	37	74
150 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2.2%	may 2019	37	73
24 milyon ABŞ dolları	4.26%	dekabr 2022	32	8
20 milyon Avro	1.64%	oktyabr 2023	31	6
20 milyon Avro	LIBOR + 0.872%	sentabr 2023	31	6
52 milyon ABŞ dolları	6%	yanvar 2020	30	-
50 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 1.8%	noyabr 2019	29	29
50 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 1.8%	dekabr 2019	25	24
51 milyon GEL	14%	iyul 2020	20	13
10 milyon ABŞ dolları	5%	oktyabr 2020	17	-
35 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2.35%	aprel 2020	13	9
12 milyon Avro	LIBOR + 3%	mart 2022	11	3
20 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2%	aprel 2023	10	-
5 milyon ABŞ dolları	5%	iyun 2020	9	-
6 milyon ABŞ dolları	4.26%	dekabr 2022	7	2
5 milyon ABŞ dolları	4.26%	dekabr 2022	7	2
7 milyon Avro	LIBOR + 3%	mart 2022	7	2
4 milyon ABŞ dolları	4.26%	dekabr 2022	6	1
6 milyon ABŞ dolları	4.01%	fevral 2020	5	5
4 milyon ABŞ dolları	4.26%	dekabr 2022	5	1
5 milyon Avro	LIBOR + 3%	mart 2022	5	1
150 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2.5%	noyabr 2018	-	73
Digər uzunmüddətli borc öhdəlikləri			16	8
Cəmi uzunmüddətli borc öhdəlikləri			9,513	1,320

(*) LIBOR və EURIBOR 3 aydan 12 ayadək dəyişir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

21. Borc öhdəlikləri (davamı)

31 dekabr 2016-cı ildə Qrupun qısamüddətli borc öhdəlikləri aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

Vəsaitlər	Faiz dərəcəsi	Ödəniş tarixi	İlkin valyutada cəmi borc öhdəliyi	31 dekabr 2016-cı il tarixində qalıq
ABŞ dolları ilə qısamüddətli vəsaitlər	0.25%-14%	yanvar 2017 – dekabr 2017	2,700	4,776
TL ilə qısamüddətli vəsaitlər	12.75%-14.7%	yanvar 2017 – sentyabr 2017	292	148
GEL ilə qısamüddətli vəsaitlər	11%-14.8%	yanvar 2017 – dekabr 2017	111	55
Sair valyutada qısamüddətli vəsaitlər	3%-12%	yanvar 2017 – noyabr 2017	299	547
Uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi				1,191
Cəmi qısamüddətli borc öhdəlikləri və uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi				6,717

31 dekabr 2016-cı ildə Qrupun uzunmüddətli borc öhdəlikləri aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

Vəsaitlər	Faiz dərəcəsi*	Ödəniş tarixi	31 dekabr 2016-cı il tarixində qalıq	
			Uzunmüddətli hissəsi	Cari hissəsi
1,000 milyon ABŞ dolları	4.75%	Mart 2023	1,757	25
750 milyon ABŞ dolları	6.95%	Mart 2030	1,318	27
489 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 6.95%	İyul 2025	468	-
485 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 1%	Dekabr 2024	429	134
600 milyon AZN	4%	İyul 2022	362	44
472 milyon AZN	3.65%	Oktyabr 2024	330	47
200 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 1.335%	Dekabr 2027	312	14
750 milyon AZN	3.15%	İyul 2023	300	50
106 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 4.675%	Mart 2028	188	-
100 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2.33%	İyun 2020	177	-
15,398 milyon JPY	1.5%	Aprel 2039	169	8
90 milyon ABŞ dolları	5%	Mart 2028	160	-
78 milyon ABŞ dolları	4%	Dekabr 2027	158	-
150 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 1.8%	Dekabr 2019	152	76
150 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 1.8%	Noyabr 2019	152	77
100 milyon ABŞ dolları	5%	Oktyabr 2021	147	2
100 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2.4%	May 2020	126	51
150 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2.5%	Mart 2019	115	78
150 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2.2%	May 2019	114	77
65 milyon ABŞ dolları	6.25%	Dekabr 2024	96	19
52 milyon ABŞ dolları	6%	Yanvar 2020	92	-
50 milyon ABŞ dolları	4.44%	Dekabr 2018	89	-
55 milyon ABŞ dolları	5.58%	Sentyabr 2024	84	14
198 milyon AZN	3.5%	İyun 2026	80	20
150 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2.5%	Noyabr 2018	77	77
50 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2.2%	İyul 2020	75	14
40 milyon Avro	EURIBOR + 2.25%	Dekabr 2020	74	-
1,292 milyon AZN	4%	Avqust 2027	70	1
35 milyon Avro	LIBOR + 0.731%	Noyabr 2025	65	-
50 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 1.8%	Noyabr 2019	59	30
29 milyon ABŞ dolları	4%	Dekabr 2027	59	-
50 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 1.8%	Dekabr 2019	51	25
24 milyon ABŞ dolları	4.26%	Dekabr 2022	42	1
20 milyon Avro	LIBOR + 0.872%	Sentyabr 2023	34	3
20 milyon Avro	1.64%	Oktyabr 2023	34	3
18 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2.8%	Aprel 2022	31	2
20 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2%	Aprel 2023	31	7
17 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2.8%	Mart 2022	28	2
35 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2.35%	Aprel 2020	22	9
12 milyon Avro	LIBOR + 3%	Mart 2022	13	3
6 milyon ABŞ dolları	4.26%	Dekabr 2022	10	-
5 milyon ABŞ dolları	4.26%	Dekabr 2022	9	-
7 milyon Avro	LIBOR + 3%	Mart 2022	8	2
4 milyon ABŞ dolları	4.26%	Dekabr 2022	7	-
4 milyon ABŞ dolları	4.26%	Dekabr 2022	7	-
5 milyon Avro	LIBOR + 3%	Mart 2022	6	1
6 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 8.5%	Oktyabr 2018	5	5
6 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 8.5%	Fevral 2019	3	9
500 milyon ABŞ dolları	5.45%	Fevral 2017	-	175
22 milyon CHF	LIBOR + 0.0714% və ya 0%	Yanvar 2017	-	38
16 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 1.7%	İyun 2017	-	7
Digər uzunmüddətli borc öhdəlikləri			15	14
Cəmi uzunmüddətli borc öhdəlikləri			8,210	1,191

(*) LIBOR və EURIBOR 3 aydan 12 ayadək dəyişir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

22. Ödəniləcək vergilər

	Qeyd	2017	2016
ARDNF-yə ödəniləcək məbləğ	7	255	266
Mənfəət vergisi üzrə ödəniləcək məbləğ		52	144
Sosial sığorta ayırmaları		2	2
Ödəniləcək sair vergilər		178	204
Cəmi ödəniləcək vergilər		487	616

2008-ci ildə adi ixrac vergisindən başqa, Qrup dövlətin müəyyən etdiyi qiymətdən artıq qiymətlə xam neftin satışından daxilolmaların müəyyən hissəsini ARDNF-ə köçürməli idi (2009-cu ildə bir barel üçün 50 ABŞ dolları). 2009-2017-ci illər ərzində Qrupa belə vergilər tətbiq edilməmişdir.

Azərbaycanın vergi qanunvericiliyi əsasında fəaliyyət göstərən vergi ödəyiciləri ödəyəcəkləri vergiləri alacaqları vergi məbləğləri və vergi üzrə avans ödənişləri ilə əvəzləşdirmək hüququna malikdirlər. Ödəniləcək sair vergi qalığına ƏDV, əmlak, aksiz vergisi, gəlir vergisi, qiymət marjası üzrə vergi öhdəliklərinin alınacaq vergi məbləğləri və vergi üzrə avans ödənişləri ilə əvəzləşdirilməsi daxildir.

23. Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər

Qrup neft-qaz avadanlıqlarının istismardan çıxarılması və ətraf mühitin təmizlənməsi ilə bağlı hüquqi və praktiki baxımından öhdəlik daşıyır. Aktivlərin ləğv olunması üzrə müvafiq öhdəliklər üçün ehtiyatların hərəkəti aşağıda göstərilir:

	Qeyd	2017	2016
1 yanvar tarixinə balans dəyəri		968	748
Əlavələr		77	83
AÇG HPBS-də əlavə payın alınması	40	293	-
Diskontlaşdırılmış dəyərə düzəliş	33	61	48
Hesablamalardakı dəyişikliyin təsiri		(306)	2
Məzənnə fərqləri		(26)	87
31 dekabr tarixinə balans dəyəri		1,067	968

Qrup neft və qaz hasilatı qurğularının istismardan çıxarılması və müvafiq boru kəmərləri üzrə gələcək dəyər üçün həmin qurğuların quraşdırılması üzrə diskontlaşdırma prinsipi ilə ehtiyat yaradır. Ehtiyat mövcud texnologiyadan istifadə etməklə cari qiymətlərə əsasən hesablanmış və pul vəsaitlərinin vaxt dəyəri üzrə cari bazar qiymətlərini və hesabat tarixinə müvafiq öhdəliyə xas olan riskləri əks etdirən faiz dərəcəsi hesab edilən vergidən əvvəl faiz dərəcələrinə əsasən diskontlaşdırılmışdır. Bu xərclərin mədənlər və neft-qaz əmlakının faydalı istifadə müddəti üzrə hesabat tarixindən etibarən 6-65 il ərzində yaranması gözlənilir.

HPBS-lərə aid aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər podratçılar tərəfindən çəkilmiş kapital məsrəflərə əsasən müəyyən edilir. Bunların ödənilməsi müvafiq HPBS-lərin başa çatma müddətləri ilə məhdudlaşır.

Dövlət orqanları qanunvericiliyi və onun tətbiqini davamlı olaraq nəzərdən keçirir. Nəticədə, Qrupun son öhdəlikləri uçota alınmış məbləğlərdən fərqli ola bilər.

İstifadə edilən istehsal avadanlığının istismardan çıxarılması ilə bağlı Qrupun Azneft İB-də maksimal qiymətləndirilmiş xərcləri 31 dekabr 2017-ci il tarixinə 1,924 AZN (2016-cı il: 1,933 AZN) olmuşdur. Bu öhdəliyi diskont etmək üçün Şirkət 8.02 faiz diskont dərəcəsi (2016-cı il: 8.24 faiz) istifadə etmişdir.

31 dekabr 2017-ci il tarixində AzaÇG layihəsində istifadə edilən istehsal avadanlığının istismardan çıxarılması ilə bağlı AzaÇG-in maksimal qiymətləndirilmiş xərcləri 1,582 AZN (2016-cı il: 743 AZN) olmuşdur. Bu öhdəliyi diskont etmək üçün Şirkət 5.66 faiz diskont dərəcəsi (2016-cı il: 6.34 faiz) istifadə etmişdir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

23. Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər (davamı)

Şah Dəniz layihəsində istifadə edilən istehsal avadanlığının istismardan çıxarılması ilə bağlı AzŞD-in maksimal qiymətləndirilmiş xərcləri 31 dekabr 2017-ci il tarixinə 469 AZN (31 dekabr 2016-cı il: 422 AZN) olmuşdur. Bu öhdəliyi diskont etmək üçün Şirkət 5.66 faiz diskont dərəcəsindən (2016-cı il: 5.59 faiz) istifadə etmişdir.

Abşeron HPBS layihəsində istifadə edilən istehsal avadanlığının istismardan çıxarılması ilə bağlı Qrupun maksimal qiymətləndirilmiş xərcləri 31 dekabr 2017-ci il tarixinə 89 AZN (31 dekabr 2016-cı il: sıfır) olmuşdur. Bu öhdəliyi diskont etmək üçün Şirkət 5.66 faiz diskont dərəcəsindən istifadə etmişdir.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Qrupun podratçı tərəf olduğu layihələr üzrə neft-qaz hasilatı obyektləri, boru kəmərləri və müvafiq emal və avadanlıqların istismardan çıxarılması ilə bağlı təxmin edilən xərclər, o cümlədən ləğvetmə və sahənin bərpası xərcləri 477 AZN (2016-cı il: 392 AZN) təşkil etmişdir və neft-qaz əmlakı və avadanlığının maya dəyərinə daxil edilmişdir.

Diskont edilmiş nağd pul hərəkətlərinin hesablanması zamanı aşağıdakı inflyasiya dərəcələri tətbiq edilmişdir:

İl	2018	2019	2020	2021	2022	2023 və sonra
İnflyasiya dərəcəsi	6.25%	4.90%	4.30%	4.45%	4.20%	4.00%

Yaradılmış ehtiyat, qurğular və kəmərlərin gələcək xərcləri üzrə ən dəqiq təxminlərə və onların faydalı istifadə müddətinə əsaslanarsa da, bu xərclərin məbləği və çəkilmə müddəti ilə bağlı qeyri-müəyyənlik mövcuddur.

24. Öhdəliklər və məsrəflər üzrə sair ehtiyatlar

Öhdəliklər və məsrəflər üzrə sair ehtiyatların hərəkəti aşağıda göstərilir:

Qeyd	Ətraf mühit ilə bağlı öhdəliklər	Əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ödənişlər	Cəmi
1 yanvar 2016-cı il tarixinə balans dəyəri	88	100	188
(Silinmələr)/əlavələr	(5)	21	16
Öhdəliklərin tükənməsi	(15)	(13)	(28)
Diskontlaşdırılmış dəyərə düzəliş	7	8	15
Hesablamalarda dəyişikliyin təsiri	1	1	2
31 dekabr 2016-cı il tarixinə balans dəyəri (yenidən təsnif edilmiş)	76	117	193
O cümlədən:			
<i>Cari</i>	29	16	45
<i>Uzunmüddətli</i>	47	101	148
1 yanvar 2017-ci il tarixinə balans dəyəri (yenidən təsnif edilmiş)	76	117	193
Öhdəliklərin tükənməsi tarixində dəyişikliyin təsiri	(7)	-	(7)
Silinmələr	-	(6)	(6)
Öhdəliklərin tükənməsi	(17)	(16)	(33)
Diskontlaşdırılmış dəyərə düzəliş	6	9	15
Hesablamalarda dəyişikliyin təsiri	-	2	2
31 dekabr 2017-ci il tarixinə balans dəyəri	58	106	164
O cümlədən:			
<i>Cari</i>	55	15	70
<i>Uzunmüddətli</i>	3	91	94

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

24. Öhdəliklər və məsrəflər üzrə sair ehtiyatlar (davamı)

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 28 sentyabr 2006-cı il tarixli 1697 nömrəli Sərəncamına uyğun olaraq Qrup, Abşeron yarımadasında fəaliyyət göstərməsi nəticəsində ətraf mühitin çirklənməsi ilə əlaqədar olaraq "Ətraf Mühitin Bərpası üzrə Kompleks Tədbirlər Planı" hazırlamış və təsdiqləmişdir. 2014-cü ildə Qrup Tədbirlər Planında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 27 fevral 2014-cü il tarixli Sərəncamına uyğun olaraq düzəlişlər etməklə əhatə olunacaq müddəti 2018-ci ilə qədər uzatmış və Azərbaycanın digər bölgələrini (Abşeron yarımadası da daxil olmaqla) əlavə etmişdir. Bu məqsədlə ayrılmış ehtiyat ətraf mühitin bərpası üzrə çəkiləcək gələcək xərclərin cari dəyərində uçota alınır və 8.27 faiz (2016-cı il: 8.73 faiz) dərəcəsi ilə diskont edilir.

Qrup, 2012-ci ilin yanvar ayına qədər iş yerində işçinin sağlamlığına və səhhətinə ziyanın vurulmasına (2012-ci ilin yanvar ayından sonra xəsarət almış işçilərə ödənişlər sığorta müqaviləsi əsasında sığorta şirkəti tərəfindən aparılır), habelə bu səbəbdən həlak olması ilə əlaqədar həmin işçilərdən asılı şəxslərə kompensasiyanın ödənilməsinə görə məsuliyyət daşıyırdı. Kompensasiya məbləğləri zərər çəkmiş işçilərə ödənilmiş əmək haqlarına uyğun olaraq hesablanır. Qrup işçilərə əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ödənişlərinin cari dəyərini 7.94 faiz (31 dekabr 2016-cı il: 8.13 faiz) diskont dərəcəsi ilə hesablamışdır. Əmək funksiyasını yerinə yetirərkən sağlamlığına və səhhətinə ziyan dəymiş işçilərə ömürlük müavinətlərin hesablanması zamanı Qrup ömür uzunluğunu kişilər üçün 71 yaş, qadınlar üçün isə 76 yaş müəyyən etmişdir.

Qeyd 23-də göstərilən inflyasiya dərəcələri orta əmək haqqındakı artımı əks etdirmək üçün tətbiq edilmişdir.

25. Təxirə salınmış gəlir

	2017	2016
1 yanvar tarixinə balans dəyəri	172	79
İl ərzində alınmışdır	–	203
Mənfəət və ya zərər haqqında hesabatla aid edilmişdir	(68)	(110)
31 dekabr tarixinə balans dəyəri	104	172
O cümlədən:		
<i>Cari</i>	41	98
<i>Uzunmüddətli</i>	63	74

Cari

31 dekabr 2017-ci il tarixində təxirə salınmış gəlirin cari hissəsi ölkədə yerli tələbi ödəmək üçün təbii qazın və mazutun satışı zamanı yaranması gözlənilən zərərlərin kompensasiyası üçün ayrılan dövlət qrantından ibarətdir. 31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatan il ərzində Qrup zərərlərin kompensasiyası üçün dövlət qrantı almamışdır (2016-cı il: 203 AZN).

Uzunmüddətli

31 dekabr 2017-ci il tarixində təxirə salınmış gəlirin uzunmüddətli hissəsi əsasən 2006-cı ildə Bakı ətrafı ərazilərin və Azərbaycan Respublikasının rayonlarının qazlaşdırılması məqsədilə əldə edilmiş dövlət qrantından ibarətdir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

26. Sair cari və uzunmüddətli öhdəliklər

Sair öhdəliklərə aşağıdakılar daxildir:

	2017	2016
Derivativ öhdəliklər	791	1,245
Maraqların ötürülməsi haqqında müqavilələr əsasında öhdəliklər	479	172
Əmək müqaviləsinə xitam verilməsi üzrə ödənişlər üzrə ehtiyat	66	76
Əlaqəli tərəflərdən alınmış avanslar	66	70
Sair öhdəliklər	36	18
Cəmi sair öhdəliklər	1,438	1,581
Çıxılacaq sair cari öhdəliklər	(653)	(1,052)
Cəmi sair uzunmüddətli öhdəliklər	785	529

Qrupun 50 AZN (31 dekabr 2016-cı il: 83 AZN) məbləğində marjinal tələblərə dair maliyyə öhdəlikləri və ticarət üçün saxlanmış vəsaitləri, 565 AZN (2016-cı il: 913 AZN) məbləğində sənəd mövqeli qiymətli kağızlar üzrə realizə edilməmiş zərərləri və 176 AZN (2016-cı il: 249 AZN) məbləğində fiziki mövqeli qiymətli kağızlar üzrə realizə edilməmiş zərərləri var. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə bu öhdəliklərin cari hissəsi 653 AZN (31 dekabr 2016-cı il: 1,052 AZN) olmuşdur.

Qrupun Abşeron Ofşor 2 HPBS-də ("Abşeron HPBS") 40 faiz iştirak payı ilə bağlı məsrəflər razılaşmanın digər tərəfləri TOTAL Abşeron və Engie tərəfindən qarşılanaşdır. 2017-ci ilin fevral ayında Abşeron HPBS-nin kəşfiyyat və qiymətləndirmə mərhələsi uğurla başa çatdırılmış və Qrup işlənmə mərhələsi başlayandan etibarən maraqların ötürülməsi əsasında öhdəliyin tanınmasına başlamışdır. 23 iyun 2017-ci ildə Abşeron HPBS-nin tərəfləri Hüquqların ötürülməsi haqqında Saziş imzalamışlar. Həmin Sazişə görə Engie HPBS-dən çıxır və özünün 20 faiz iştirak payını digər tərəflərə təmənnəsiz köçürür. Müvafiq olaraq Abşeron HPBS-də Qrup Engie qarşısında öhdəlikdən azad edilmiş və 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Qrupun Abşeron HPBS-də öhdəliyi 334 AZN olmuşdur. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Qrupun HPBS-lərdə olan öhdəliyi 145 AZN olmuşdur. (2016-cı il: 172 AZN).

Qrup *Türkiyə Respublikasının Əmək Qanununa* uyğun olaraq bir il əmək fəaliyyəti göstərmiş və kifayət qədər əsaslandırılmamış səbəbə görə əmək müqaviləsinə xitam verilmiş və ya hərbi xidmətə çağırılmış, vəfat etmiş və ya 25 illik əmək fəaliyyətindən (qadınlar üçün 20 il) sonra təqaüdə çıxmış və təqaüdə çıxma yaşına çatmış (qadınlar üçün 58 və kişilər üçün 60) hər bir işçiyə əmək fəaliyyətinin dayandırılması ilə bağlı təminatlar ödəməlidir. Maliyyə tələbləri olmadığına görə öhdəlik maliyyələşdirilmir. Ehtiyat işçilərin təqaüdə çıxması ilə bağlı Qrupun gələcəkdə yaranması ehtimal edilən öhdəliyinin cari dəyərinin təxmin edilməsi vasitəsilə hesablanır. 19 sayılı BMUS-a uyğun olaraq müəssisələrin pensiya planlarında nəzərdə tutulan öhdəliyini hesablamaq üçün aktuari üsulları tətbiq edilməlidir. Müvafiq olaraq, ümumi öhdəliyin hesablanması üçün aşağıdakı aktuari fərziyyələri istifadə edilmişdir:

	2017	2016
Diskont dərəcəsi (faiz)	4.39	3.61
Təqaüdə çıxma ehtimalı (faiz)	100	100

Əmək fəaliyyətinin hər bir ili üçün maksimal öhdəliyin inflyasiyaya görə artması əsas fərziyyə hesab edilir. Buna görə, tətbiq edilmiş diskont dərəcəsi gələcəkdə baş verəcək inflyasiyanın gözlənilən təsirinə düzəliş etdikdən sonra gözlənilən faktiki dərəcəni əks etdirir.

Əmək müqaviləsinə xitam verilməsi üzrə təminatların hərəkəti aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	2017	2016
1 yanvar tarixinə balans dəyəri	76	83
Aktuari zərəri və xidmətlərin dəyəri	12	4
İl ərzində ödənişlər	(13)	(8)
Plan aktivləri üzrə gəlir	(10)	(10)
Sair	5	5
Hesabat valyutasına çevrilmə	(4)	2
31 dekabr tarixinə balans dəyəri	66	76

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

27. Alış üzrə təxirə salınmış ödəniş öhdəliyi

Digər səhmdardan SOCAR Petroleum QSC-də səhmlərin qalan 49 faizini almaq üçün Qrupun 65 AZN (31 dekabr 2016-cı il: 67 AZN) məbləğində pul vəsaitləri üzrə təxirə salınmış ödəniş öhdəliyi olmuşdur. Əlavə olaraq, Qrupun SOCAR Tradingin satın alınması ilə bağlı 65 AZN (2016-cı il: 68 AZN) məbləğində alış üzrə təxirə salınmış ödəniş öhdəliyi olmuşdur.

28. Nizamnamə kapitalı, əlavə ödənilmiş kapital, bölüşdürülməmiş mənfəət və törəmə müəssisəsinin payının satışı üzrə gəlir

Nizamnamə kapitalı

SOCAR, Qrupun bir holding şirkəti olaraq, dövlət müəssisəsi kimi hüquqi statusa malikdir. Nizamnamə kapitalında 1,234 AZN məbləğində artım 2017-ci il ərzində qeydiyyatla alınmışdır və müvafiq olaraq, məbləğ əlavə ödənilmiş kapitaldan nizamnamə kapitalına köçürülmüşdür (2016-cı il: 185 AZN).

Əlavə ödənilmiş kapital ("ƏÖK")

2017-ci il ərzində Dövlət Qrupun nizamnamə kapitalına 243 AZN (2016-cı il: 921 AZN) məbləğində əlavə kapital qoyuluşu etmişdir. Bu artım 31 dekabr 2017-ci il tarixinə qeydiyyatla alınmamış və ƏÖK kimi tanınmışdır.

Qrup a) AÇG HPBS-də əldə edilmiş 3,373 AZN məbləğində 13.35 faizlik payın ədalətli dəyəri və b) Dövlət tərəfindən köçürülmüş vəsait (sıfır olmuşdur) arasında fərq ƏÖK kimi tanınmışdır (Qeyd 40).

Dövlətə ayırmalar

Dövlətin qərarlarına uyğun olaraq Qrupdan mütəmadi olaraq pul şəklində birbaşa maliyyə qoyuluşları etmək və ya dövlət, ayrı-ayrı dövlət idarələri və hökumətin həyata keçirdiyi tikinti və təmir layihələrini maliyyələşdirmək (o cümlədən aktivlərin köçürülməsi) tələb olunur. 2017-ci il ərzində bu cür qoyuluşların və maliyyələşdirmənin məbləğləri (dövlət idarələrinin subpodratçılara ödənişlər formasında), müvafiq olaraq, 567 AZN və 89 AZN (2016-cı il: müvafiq olaraq, 56 AZN və 17 AZN) təşkil etmişdir və əsasən Azərbaycan Respublikasında mövcud olan, həmçinin yeni istirahət, nəqliyyat, təhsil və tibb infrastrukturunun təmiri və yenidən qurulması üçün istifadə edilmişdir.

Qeyri-nəzarət payına sahib səhmdarlara səhmlərin satışı

8 mart 2017-ci il tarixində Qrup Petkim Petrokimya Holding A.Ş.-də 1.32 faiz payını 42 AZN (88 milyon TL) məbləğinə qeyri-nəzarət payına sahib səhmdara satmış və birbaşa kapitalda 12 AZN məbləğində gəlir tanınmışdır. Nəticədə, Qrupun Petkim Petrokimya Holding A.Ş.-də nəzarət payı 52.32 faizdən 51 faizədək azalmışdır.

28 avqust 2017-ci ildə Qrup SOCAR Polymer Investments MMC-də 19 faiz payını 45 AZN (26 milyon ABŞ dolları) məbləğinə qeyri-nəzarət payına sahib səhmdara satmış və birbaşa kapitalda 2 AZN məbləğində gəlir tanınmışdır. Nəticədə, Qrupun SOCAR Polymer Investments MMC-də nəzarət payı 76%-dən 57%-dək azalmışdır.

Törəmə müəssisədə qeyri-nəzarət payın alınması

25 yanvar 2017-ci ildə Qrup qalan 30% səhmləri alaraq SOCAR Turkey Petrol Enerji Dağıtım-ın 100%-lik mülkiyyətçisi olmuşdur. 14 iyul 2017-ci il tarixində Qrup SOCAR Turkey Gaz Dağıtım-ın 21.5 faiz səhmlərini almışdır və nəticədə bu şirkətin 100%-lik mülkiyyətçisi olmuşdur. Qeyd edilən əməliyyatlar nəticəsində Qrup cəmi 32 AZN məbləğində zərər tanınmışdır.

29 may 2017-ci il və 10 oktyabr 2017-ci il tarixlərində Qrup cəmi 58 AZN (34 milyon ABŞ dolları) məbləğ qarşılığında İntersun və EVENTUS şirkətlərindən SOCAR Energy Georgia-da ("SEG"), müvafiq olaraq, sahib olduqları 16.34 faiz və 8.17 faiz paylarını almış və 79 AZN məbləğində zərər tanınmışdır. Nəticədə, Qrupun SEG-də nəzarət payı 51 faizdən 75.51 faizədək artmışdır.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

28. Nizamnamə kapitalı, əlavə ödənilmiş kapital, bölüşdürülməmiş mənfəət və törəmə müəssisənin payının satışı üzrə gəlir (davamı)

Törəmə müəssisədə qeyri-nəzarət payın alınması (davamı)

5 iyun 2017-ci ildə Qrup Azərbaycan Kağız və Karton İstehsal Kompleksi MMC-yə ayrılmış kapital artırılmasının bir hissəsini ödəyərək SOCAR Polymer-dəki mülkiyyət payını 4.97 faiz artırmış və 8 AZN məbləğində gəlir tanımışdır.

31 avqust 2017-ci ildə Qrup Quetzal və Chernomorservis şirkətlərində müvafiq olaraq 1 AZN (25 milyon RUB) və 12 AZN (7 milyon ABŞ dolları) məbləğlərinə 49% pay almışdır. Buna bağlı olaraq Qrup cəmi 10 AZN məbləğində zərər tanımışdır. Nəticədə, Qrupun göstərilən şirkətlərdə nəzarət mülkiyyət payı 51%-dən 100%-dək artmışdır.

29. Gəlirlərin kateqoriyalar üzrə təhlili

	2017	2016
Xalis xam neft	56,592	29,613
Xalis neft məhsulları	24,808	11,686
Neft-kimya məhsulları	3,881	2,643
Təbii qaz	2,670	1,990
Sair gəlirlər	4,620	5,973
Cəmi gəlirlər	92,571	51,905

Xam neftin satışından əldə olunan gəlirlər, xam neftin beynəlxalq bazar qiyməti ilə dövlət tərəfindən tənzimlənən daxili qiyməti arasındakı qiymət marjası üzrə Azərbaycan Respublikasında tətbiq olunan vergi çıxılmaqla göstərilir. Bazar qiyməti ilə dövlət tərəfindən tənzimlənən daxili qiymət arasındakı fərqə 30 faiz dərəcəsində vergi tətbiq edilir və vergi məbləği Dövlət Büdcəsinə köçürülür.

Neft məhsullarının satışından yaranan gəlirlər 440 AZN (2016-cı il: 423 AZN) məbləğində aksiz vergisi çıxılmaqla göstərilir.

AÇG HPBS üzrə hasil edilmiş xam neftin və Şah Dəniz HPBS üzrə hasil edilmiş kondensatın satışından yaranan gəlirlərdən yuxarıda göstərilən aksiz və qiymət marjası üzrə vergilər tutulmur.

30. Xərclərin kateqoriyalar üzrə təhlili

	Qeyd	2017	2016
İstifadə edilmiş xammal və xərc materialları		84,745	44,265
Əmək haqqı, maaş və sosial müdafiə xərcləri		1,319	1,297
Əmlak, tikili və avadanlıqların köhnəlməsi		1,065	1,014
Nəqliyyat və nəqliyyat vasitələrinə texniki xidmət		677	714
Əmlak, tikili və avadanlıqların dəyərsizləşməsi	16	468	322
Kommunal xərclər		341	307
Təmir və texniki xidmət xərcləri		278	189
Ticarət və sair debitor borcları və sair maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi		239	493
Mənfəət vergisindən başqa sair vergilər		198	178
Mədən vergisi	7	123	103
Amortizasiya xərcləri	17	41	40
Öhdəlik və xərclər üçün sair ehtiyatlarda dəyişiklik	24	(11)	18
Sair		1,364	1,584
Cəmi satışların maya dəyəri, kəşfiyyat və qiymətləndirmə, paylaşdırma, ümumi və inzibati və sair əməliyyat xərcləri		90,847	50,524

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

31. Sair əməliyyat gəliri

	Qeyd	2017	2016
BM-yə investisiyanın ədalətli dəyərinin yenidən qiymətləndirilməsi ilə bağlı yaranan gəlir	40	257	-
Dövlətdən alınmış subsidiya		250	-
Dövlət qrantı	25	68	110
Maraqların ötürülməsi haqqında razılaşmalar əsasında öhdəliyin silinməsindən yaranan gəlir		54	-
Sair malların satılması və xidmətlərin göstərilməsi		35	18
Təmənnasız alınmış aktivlər		-	387
Sair		285	182
Cəmi sair əməliyyat gəliri		949	697

32. Maliyyə gəliri

	2017	2016
Depozitlər və bank hesabları üzrə faiz gəliri	71	151
Sair	46	38
Cəmi maliyyə gəliri	117	189

33. Maliyyə xərcləri

	Qeyd	2017	2016
Faiz xərcləri		814	778
Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər üçün ehtiyatlar: diskontlaşdırılmış dəyərə düzəliş	23	61	48
Ətraf mühit ilə bağlı öhdəliklər üçün ehtiyatlar: diskontlaşdırılmış dəyərə düzəliş	24	6	7
Əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ödənişlər üçün ehtiyatlar: diskontlaşdırılmış dəyərə düzəliş	24	9	8
Cəmi maliyyə xərcləri		890	841

34. Mənfəət vergisi

Mənfəət vergisi üzrə xərclər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2017	2016
Cari vergi xərcləri	500	537
Təxirə salınmış vergi (faydası)/xərçi	(76)	49
Mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda təqdim olunan mənfəət vergisi xərçi	424	586

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

34. Mənfəət vergisi (davamı)

Gözlənilən və faktiki vergi xərclərinin tutuşdurulması aşağıda göstərilir:

	2017	2016
Vergidən əvvəl mənfəət	2,516	936
Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş 20 faiz vergi dərəcəsinə əsasən nəzəri vergi xərci	503	187
Müəyyən törəmə müəssisələr üzrə müxtəlif vergi dərəcələrinin effekti (25 və 27 faiz)	35	22
Vergi məqsədləri üçün çıxılmayan və ya qiymətləndirilə bilməyən məbləğlərin vergi effekti:		
- Vergidən azad edilən gəlirlər	(209)	(236)
- Gəlirdən çıxılmayan xərclər	108	176
Təxirə salınmış tanınmamış vergi aktivləri	73	294
Qeyri-rezidentin (xarici törəmə müəssisənin) dividendləri üzrə cari mənfəət vergisi	6	38
Əvvəllər tanınmamış təxirə salınmış vergi aktivinin tanınması	(45)	(48)
MHBS-da tanınmamış gəlir	-	15
İstifadə edilməmiş investisiya stimulları üzrə tanınmış təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri	(25)	(48)
Törəmə müəssisələrin, asılı müəssisə və birgə müəssisələrin bölüşdürülməmiş mənfəəti üzrə potensial mənfəət vergisi	(38)	137
Sair	16	49
Mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda təqdim olunan mənfəət vergisi xərci	424	586

Gəlirdən çıxılmayan xərclər, gələcəkdə vergiyə cəlb olunan mənfəətdən çıxılmayacaq vaxtı keçmiş debitor borcları üzrə ehtiyat da daxil olmaqla, əsasən sosial yönümlü və işçilər üzrə xərclərdən ibarətdir. Təxirə salınmış vergi aktivləri üzrə ehtiyat ayırmaları əsasən Qrupun törəmə müəssisələrinin cari ilin vergi zərərlərini əks etdirir və bu vergi zərərlərinin istifadəsi gözlənilmir.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə tanınmamış təxirə salınmış vergi aktivinin məbləği 1,234 AZN (31 dekabr 2016-cı il: 1,206 AZN) təşkil etmişdir.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Qrup istifadə edilməmiş investisiya stimulinin bir hissəsi üzrə təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivini tanımışdır. Həmin hissə üzrə aidiyyəti vergi faydasının gələcək vergiyə cəlb edilən gəlir vasitəsi ilə realizasiyası proqnozlara görə mümkün hesab edilirdi.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə əvvəllər tanınmamış təxirə salınmış aktivlərdən irəli gələn faydalar il ərzində təxirə salınmış vergini və cari vergi xərclərini, müvafiq olaraq, 19 AZN (2016-cı il: 39 AZN) və 26 AZN (2016-cı il: 9 AZN) məbləğində azaltmaq üçün istifadə edilmişdir.

31 dekabr 2017-ci və 2016-cı il tarixlərinə Qrup, müvafiq olaraq, 10 AZN və 19 AZN məbləğində xarici əməliyyatlar üzrə maliyyə hesabatlarının çevrilməsindən yaranan və sair məcmu gəlirə aid edilmiş məzənnə fərqləri üzrə təxirə salınmış mənfəət vergisi faydasını tanımışdır.

31 dekabr 2017-ci il tarixində Qrup törəmə müəssisələrə investisiyalarla bağlı vergiyə cəlb olunan müvəqqəti fərqlərlə əlaqədar 56 AZN (31 dekabr 2016-cı il: 61 AZN) məbləğində təxirə salınmış vergi öhdəliyini tanımamışdır, çünki Qrup həmin müvəqqəti fərqlərin qaytarılması vaxtına nəzarət etməyə qadirdir və onları yaxın gələcəkdə qaytarmaq niyyətində deyil.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

34. Mənfəət vergisi (davamı)

MHBS və müvafiq vergi qanunvericiliyi arasındakı fərqlər nəticəsində maliyyə məlumatlarının hazırlanması və mənfəət vergisinin hesablanması məqsədilə aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri arasında müvəqqəti fərqlər əmələ gəlir. Bu müvəqqəti fərqlər üzrə hərəkətlərin vergi effekti aşağıda göstərilir:

	1 yanvar 2017-ci il	Mənfəət/ (zərər) tanınmışdır	Sair ümumi gəlir (zərər) tanınmışdır	31 dekabr 2017-ci il
Vergi bazasını azaldan/(artıran) müvəqqəti fərqlərin vergi effekti				
Keçmiş illərin vergi zərərləri	80	23	(5)	98
Asılı və birgə müəssisələrə investisiyalar	1	(2)	-	(1)
Ticarət və sair kreditör borcları	(5)	16	16	27
Ticarət və sair debitor borcları	60	(23)	(4)	33
Mal-material ehtiyatları	16	(7)	-	9
Əmlak, tikili və avadanlıqlar	443	73	4	520
Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlar	73	2	-	75
İstifadə edilməmiş investisiya stimulları	129	(2)	(14)	113
İşçilərin işdən azad olunması üçün müavinətlər	8	-	1	9
Sair	36	(14)	-	22
Təxirə salınmış vergi aktivləri	841	66	(2)	905

	1 yanvar 2017-ci il	Mənfəət/ (zərər) tanınmışdır	Sair ümumi gəlir (zərər) tanınmışdır	31 dekabr 2017-ci il
Vergi bazasını azaldan/(artıran) müvəqqəti fərqlərin vergi effekti				
Hesablamalar	(2)	(4)	2	(4)
Asılı və birgə müəssisələrə investisiyalar	(101)	(3)	3	(101)
Qeyri-maddi aktivlər	(43)	2	-	(41)
Ticarət və sair kreditör borcları	6	7	-	13
Ticarət və sair debitor borcları	(38)	34	1	(3)
Mal-material ehtiyatları	(25)	2	1	(22)
Əmlak, tikili və avadanlıqlar	(895)	(52)	44	(903)
Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlar	137	8	(12)	133
Sair	(311)	16	14	(281)
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	(1,272)	10	53	(1,209)

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

34. Mənfəət vergisi (davamı)

	1 yanvar 2016-cı il	Mənfəət/ (zərər) tanınmışdır	Sair ümumi gəlir (zərər) tanınmışdır	31 dekabr 2016-cı il
Vergi bazasını azaldan/(artıran) müvəqqəti fərqlərin vergi effekti				
Keçmiş illərin vergi zərərləri	42	40	(2)	80
Asılı və birgə müəssisələrə investisiyalar	8	(7)	-	1
Ticarət və sair kreditor borcları	12	(15)	(2)	(5)
Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	4	(4)	-	-
Ticarət və sair debitor borcları	39	18	3	60
Mal-material ehtiyatları	13	3	-	16
Əmlak, tikili və avadanlıqlar	412	26	5	443
Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlar	68	5	-	73
İstifadə edilməmiş investisiya stimulları	89	48	(8)	129
İşçilərin işdən azad olunması üçün müavinətlər	9	-	(1)	8
Sair	16	21	(1)	36
Təxirə salınmış vergi aktivləri	712	135	(6)	841

	1 yanvar 2016-cı il	Mənfəət/ (zərər) tanınmışdır	Sair ümumi gəlir (zərər) tanınmışdır	31 dekabr 2016-cı il
Vergi bazasını azaldan/(artıran) müvəqqəti fərqlərin vergi effekti				
Hesablamalar	22	(27)	3	(2)
Asılı və birgə müəssisələrə investisiyalar	(97)	6	(10)	(101)
Qeyri-maddi aktivlər	(43)	4	(4)	(43)
Ticarət və sair kreditor borcları	7	(1)	-	6
Ticarət və sair debitor borcları	(25)	(10)	(3)	(38)
Mal-material ehtiyatları	(22)	-	(3)	(25)
Əmlak, tikili və avadanlıqlar	(796)	(35)	(64)	(895)
Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlar	114	5	18	137
Sair	(197)	(126)	12	(311)
Təxirə salınmış vergi aktivləri	(1,037)	(184)	(51)	(1,272)

Qrup konsolidasiya edilmiş vergi bəyannaməsini təqdim etmir. Qrupun cari strukturu baxımından Qrupun ayrı-ayrı müəssisələrinin vergi zərərləri və cari vergi aktivləri Qrupun sair müəssisələrinin cari vergi öhdəlikləri və vergiyə cəlb olunan mənfəəti ilə əvəzləşdirilə bilməz və vergi konsolidasiya olunmuş vergi zərəri olduğu halda belə hesablanıla bilər. Bu səbəbdən, təxirə salınmış vergi aktiv və öhdəlikləri yalnız vergiyə cəlb olunan eyni müəssisəyə aid olduqda qarşılıqlı şəkildə əvəzləşdirilir.

Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyinə uyğun olaraq bir dövrdə yaranmış vergi zərərləri beş ilədək davam edən sonrakı dövrlərə keçirilə bilər.

Qrup, törəmə müəssisəsi olan AzAÇG vasitəsilə AÇG HPBS-nin iştirakçısıdır. Lakin, AzAÇG AÇG HPBS-də Podratçı Tərəf kimi xüsusi şəkildə göstərilməmişdir. Nəticədə, onun vergi ödəyicisi statusu aydın şəkildə müəyyən edilməmişdir. 2017-ci il ərzində AÇG HPBS-nin müddəalarına uyğun olaraq, AzAÇG 25 faiz dərəcəsində mənfəət vergisini hesablamış və ödəmişdir. Bu fərziyyə müvafiq vergi orqanları ilə aparılmış məlumat mübadiləsinə əsaslanır. Belə ki, rəhbərlik AÇG HPBS-nin müddəaları əsasında AzAÇG-nin vergi ödəyicisi statusuna malik olması nəticəsinə gəlmişdir. 14 sentyabr 2017-ci il tarixində AzAÇG, SOCAR və AÇG HPBS-nin podratçı tərəfləri AÇG HPBS-yə düzəlişlər etmiş və yenidən təsdiq etmişlər. Müvafiq razılaşma çərçivəsində AÇG HPBS-nin podratçı tərəfləri həm də AÇG HPBS Birgə Əməliyyat Razılaşmasına düzəlişlər etmiş və həmin düzəlişə görə AzAÇG düzəlişlər edilmiş AÇG HPBS qüvvəyə mindiyi tarixdən, yəni 1 yanvar 2018-ci ildən etibarən, yeni podratçı tərəf müəyyən edilmişdir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

34. Mənfəət vergisi (davamı)

Azərbaycan Respublikası, Türkiyə və Gürcüstan hökumətləri, Qrupun törəmə müəssisəsi AzBTC və BTC Layihəsinin digər iştirakçıları Tranzit Ərazisinə Malik Ölkənin Hökuməti ilə Sazişlər ("TƏMÖHS") imzalamışlar. TƏMÖHS-lər BTC Layihəsi üzrə hüquq və maliyyə rejimlərini və sərmayəçilərə BTC Layihəsinin müvəffəqiyyətini təmin etmək məqsədilə tələb edilən məsələlərlə bağlı müvafiq dövlətlərdən hüquq və zəmanətlərin verilməsi daxil olmaqla, tərəflərin qarşılıqlı hüquq və vəzifələrini müəyyənləşdirir. TƏMÖHS-lərin müddəalarına müvafiq olaraq, BTC Layihəsi iştirakçılarının hər biri fərdi olaraq Azərbaycan və Gürcüstanda mənfəət vergisi ödənişlərinə görə öhdəlik daşıyır və hər vergi müddəti üçün bəyannamələrin təqdim edilməsinə görə cavabdehdir. Müvafiq olaraq, Şirkət BTC Layihəsində iştirakı ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasında mənfəət vergisinə görə öhdəlik daşıyır. TƏMÖHS müddəalarına uyğun olaraq, Azərbaycanda mənfəət vergisi dərəcəsi 31 dekabr 2017-ci və 2016-cı il tarixlərinə iyirmi yeddi faiz (27 faiz) təşkil edir.

Bundan əlavə, Qrup törəmə müəssisəsi olan AzŞD vasitəsilə Şah Dəniz HPBS-nin iştirakçısıdır. Şah Dəniz HPBS-nin müddəalarına uyğun olaraq, AzŞD mənfəət vergisinə görə cavabdehdir. Buna baxmayaraq, HPBS-nə uyğun olaraq, Dövlət podratçı tərəflərin adından Dövlətə aid olan mənfəət neftinin satışları üzrə gəlirdən vergilərin ödənilməsinə aparır. 2017-ci və 2016-cı illəri AzŞD zərərli başa vurmuşdur, buna görə də 2017-ci və 2016-cı illər üzrə Şah Dəniz layihəsi ilə əlaqədar mənfəət vergisi tanınmamışdır. 31 dekabr 2017-ci və 2016-cı il tarixlərinə AzŞD-in təxirə salınmış vergisinin qalığı sıfır olmuşdur. Bundan əlavə, AzŞD Azərbaycan Respublikasında müəyyən adi əməliyyat vergilərindən azad edilmişdir.

Qrup, törəmə müəssisəsi olan STEAŞ şirkəti vasitəsilə Türkiyənin vergi mühitində fəaliyyət göstərir. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Türkiyədə mənfəət vergisi dərəcəsi 20 faiz təşkil edir. Türkiyə Respublikasının qanunvericiliyində yeni dəyişikliklərə uyğun olaraq, şirkətlərin 2018-ci, 2019-cu və 2020-ci vergi dövrlərinə aid olan mənfəətlərinə 22 faizlik korporativ vergi dərəcəsi tətbiq ediləcək. Mənfəət vergisi rüblük ödənilir. Bundan əlavə, Türkiyənin Mənfəət Vergisi haqqında Qanunvericiliyində müəssisələr üçün bir çox güzəştlər nəzərdə tutulur. Bu güzəştlərə vergi bazasının müəyyən edilməsi zamanı investisiya həvəsləndirmələrinin 25 faizə qədər hissəsinin maliyyə mənfəətindən çıxılması da daxildir. Türkiyənin vergi qanunvericiliyinə uyğun olaraq Türkiyədə fəaliyyət göstərən qeyri-rezident şəxslərə ödənilən dividendlərə 15 faiz dərəcəsinə bərabər mənbədən tutulan vergi tətbiq edilmir.

Qrupun törəmə müəssisələri – SOCAR Overseas MMC, Azerbaijan (SCP) LTD, Bakı Gəmiqayırma Zavodu MMC, Sermaye Investment Limited, SOCAR Polymer MMC və SOCAR Abşeron MMC vergilərdən azad edilmişdir.

35. Səhmlərin satışına görə qəbul olunmuş avans ödənişləri

2014-cü ilin iyul ayında Şirkət SOCAR-ın Şah Dəniz HPBS-də 10 faiz payın və CQBKŞ-də 10 faiz payın (birlikdə "Pay") satılması haqqında Təxirə salınmış alqı-satqı razılaşması ("TSASR") imzalamışdır. Bu razılaşmanın şərtlərinə uyğun olaraq CQD bunun üçün SOCAR-a avans ödəyəcək, nəzarət isə öncəki satış şərtlərinin yerinə yetirildiyi təqdirdə 2023-cü ildə CQD-nə keçəcək. 31 dekabr 2017-ci il tarixində Şah Dəniz HPBS və CQBKŞ-də paya görə alınmış cəmi məbləğ 4,076 AZN (2,398 milyon ABŞ dolları) (2016-cı il: 2,897 AZN (1,636 milyon ABŞ dolları)) olmuşdur. Bundan əlavə, TSASR alışı üçün 2020-ci ilin sonunadək hər il ödəniləcək vəsaitlə bağlı müəyyən mərhələli ödənişləri müəyyən etmişdir.

36. Satış opsiyonu üzrə öhdəliklər

12 avqust 2015-ci ildə, GSI tərəfindən 1,364 AZN (1,300 milyon ABŞ dolları) müqabilində Qrupun törəmə müəssisəsi olan STEAŞ-ın 13 faiz kapitalını təmsil edən 891 milyon yeni buraxılmış səhmlər alınmışdır.

Eyni zamanda, STEAŞ GSI ilə satış opsiyonu haqqında razılaşma imzalamışdır. Razılaşmaya əsasən STEAŞ-ın səhmlərinin planlaşdırılan ilkin açıq təklifi baş vermədiyi halda Qrup GSI-nə məxsus olan səhmləri müəyyən edilmiş qiymətə geri almalı və ya satış opsiyonu haqqında müqavilənin müəyyən şərtləri yerinə yetirilmədikdə satış opsiyonunu qarşılmalıdır. Qrup tərəfindən GSI-yə təmin edilən satış opsiyonu, satış opsiyonu haqqında razılaşmanın imzalanmasından sonra 6 il ərzində qüvvədə olacaq və uzunmüddətli maliyyə öhdəliyini təşkil edir. 31 dekabr 2017-ci il tarixində STEAŞ-ın 13% səhmləri ilə bağlı satış opsiyonu üzrə öhdəliyin ədalətli dəyəri 2,209 AZN (31 dekabr 2016-cı il: 2,300 AZN) olmuşdur.

Qrupun həmçinin 510 AZN (300 milyon ABŞ dolları) (31 dekabr 2016-cı il: 532 AZN (300 milyon ABŞ dolları)) məbləğində 2014-cü ildə STEAŞ və GSI arasında Petlim Limancılık Ticaret A.Ş.-nin 30 faiz səhmləri ilə əlaqədar imzalanmış satış opsiyonu razılaşmasına aid olan satış opsiyonu üzrə öhdəliyi olmuşdur.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

37. Əhəmiyyətli nağdsız investisiya və maliyyələşdirmə fəaliyyətləri

Aşağıda pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatda daxil edilməyən və pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinin istifadəsini tələb etməyən investisiya və maliyyələşdirmə əməliyyatları göstərilmişdir:

	2017	2016
Nağdsız şəkildə investisiya və maliyyələşdirmə əməliyyatları		
Maraqların ötürülməsi haqqında razılaşma əsasında kapital məsrəfləri	475	57
Aktivlərin ləğv olunması üzrə kapitallaşdırılmış xərclər	70	83
Əmlak, tikinti və avadanlıqların uzunmüddətli borclar vasitəsilə alınması	60	-
Qeyri-nəzarət payın sahibi tərəfindən borcun nizamnamə kapitalına köçürülməsi	27	-
Əmlak, tikinti və avadanlıqların maliyyə lizinqi vasitəsilə alınması	16	-
Faktoring razılaşması vasitəsilə Karbamid zavodunun tikintisi	-	197
Debitor borclarının birgə müəssisənin nizamnamə kapitalına keçirilməsi	-	114
Nağdsız investisiya və maliyyələşdirmə əməliyyatları	648	451

38. Maliyyə fəaliyyətindən yaranan öhdəliklərdə dəyişikliklər

	1 yanvar 2017-ci il	Pul vəsait- lərinin hərəkəti	Ödənilmiş faiz	Maliyyə xərcləri	Xarici valyuta hərəkəti	Sair	31 dekabr 2017-ci il
Uzunmüddətli və qısamüddətli borc öhdəlikləri	14,927	921	(504)	659	(420)	(72)	15,511
Satış opsiyonu üzrə öhdəliklər	2,832	-	-	-	(113)	-	2,719
Qeyri-nəzarət paya ödəniləcək dividend	-	(252)	-	-	-	274	22
Maliyyə fəaliyyətindən yaranan cəmi öhdəliklər	17,759	669	(504)	659	(533)	202	18,252

Uzunmüddətli və qısamüddətli borcların digər hərəkəti "İnvestisiya fəaliyyətindən yaranan pul vəsaitlərinin hərəkəti" hesabında təqdim olunan Karbamid zavodunun tikintisi ilə bağlı faktoring edilmiş debitor borclarının ödənilməsi (124 AZN) və Metanol zavodunun alınması üçün "Aqrarkredit" QSC-yə ödəniləcək uzunmüddətli, nağd əməliyyat olmayan borc məbləğindən (60 AZN) ibarətdir (Qeyd 37). Ödəniləcək dividendlərin digər hissəsi 2017-ci il ərzində qeyri-nəzarət payına sahib səhmdarlar üçün elan edilmiş dividend məbləği əks etdirir.

39. Şərti öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri**Əməliyyat mühiti**

Qrupun əməliyyatları əsas etibarilə Azərbaycan Respublikasında həyata keçirilir. Azərbaycan Respublikası iqtisadi islahatları aparmağa, hüquqi, vergi və nizamlayıcı infrastrukturunu təkmilləşdirməyə davam edir. Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcək sabitliyi önəmli dərəcədə bu islahatlardan, eləcə də Dövlətin gördüyü iqtisadi, maliyyə və monetar tədbirlərinin effektivliyindən, xam neftin qiymətlərindən və Azərbaycan manatının sabitliyindən asılıdır.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

39. Şərti öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri (davamı)

Əməliyyat mühiti (davamı)

Azərbaycan iqtisadiyyatı neft qiymətlərinin aşağı düşməsi və Azərbaycan manatının 2015-ci il ərzində devalvasiyasının mənfi təsirinə məruz qalmışdır. Bu, kapital əldə etmək imkanlarının məhdudlaşması, kapital dəyərinin artması, inflyasiya və iqtisadi artımın qeyri-müəyyənliyi kimi amillərə səbəb olmuşdur. Bu çətinliklərə cavab olaraq, Azərbaycan hökuməti islahatları sürətləndirmək və maliyyə sisteminə dəstək vermək planlarını açıqlamışdır. 6 dekabr 2016-cı ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti "Milli iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə strateji yol xəritəsinin başlıca istiqamətləri"ni təsdiqləmişdir. Yol xəritəsi 2016-2020-ci illərdə inkişaf strategiyasını, 2025-ci ilə qədər uzunmüddətli perspektivləri və 2025-ci ildən sonrakı dövrü əhatə edir.

Bundan əlavə, 2017-ci ildə hökumət sərt pul siyasətini davam etdirmiş, eləcə də Azərbaycan manatının stabilləşdirilməsinə xarici valyuta ehtiyatları ayırmışdır. Bu siyasətin 2018-ci ildə makroiqtisadi sabitliyin qorunması məqsədi ilə davam etdirilməsi gözlənilir.

Şirkətin rəhbərliyi cari şəraitdə baş verən iqtisadi dəyişiklikləri izləməkdədir və Şirkətin yaxın gələcəkdə fəaliyyətinin dayanıqlığı və inkişafını dəstəkləmək üçün lazım hesab etdiyi ehtiyat tədbirlərini görməkdədir.

Beynəlxalq kredit reytingi agentlikləri mütəmadi olaraq Azərbaycanın və Qrupun kredit reytingini qiymətləndirir. Fitch Qrupun və Azərbaycan Respublikasının reytingini "BB+" səviyyəsində, lakin S&P Azərbaycan Respublikasının reytingi "BB+", Qrupun reytingini isə "BB-" səviyyəsində qiymətləndirmişdir. Bundan sonra Moody's Investors Service agentliyi Azərbaycanın və Qrupun kredit reytingini "Ba2" səviyyəsində müəyyən etmişdir.

Türkiyənin əvvəlki illərin iqtisadi göstəricilərində açıq şəkildə görünən güclü iqtisadiyyatına ən çox asılı olduğu Avropa bazarlarında zəif iştirakı müəyyən dərəcədə təsir etdi. Türkiyə hökuməti xarici bazarlarda müşahidə olunan zəifləməni kompensasiya etmək və daxili tələbatı artırmaq üçün yeni siyasətlər və tədbirlər tətbiq etməyə başladı.

Rəhbərlik mövcud vəziyyətdə Qrupun biznesinin davamlılığını dəstəkləmək üçün lazımı tədbirlər görməsinə baxmayaraq, yuxarıda təsvir edilən sahələrdə gözlənilməz pisləşmə Qrupun nəticələrini və maliyyə vəziyyətini hazırda müəyyən edilə bilməyən şəkildə mənfi təsir edə bilər.

Qrupun Ukraynada fəaliyyətinə, digərlərlə yanaşı, kapital bazarlarında likvidliyin aşağı səviyyələri və milli valyutanın Ukraynadan kənarında likvid olmamasına səbəb olan valyutaya nəzarət sisteminin mövcudluğu daxildir. Ukrayna iqtisadiyyatının sabitliyinə hökumətin inzibati, maliyyə, hüquq və iqtisadi islahatlara dair siyasəti və fəaliyyəti əhəmiyyətli təsir göstərəcək. Beləliklə də, Ukraynadakı əməliyyatlar inkişaf edən bazarlara xas olmayan riskləri daşıyır. Ukraynanın iqtisadiyyatı dünya bazarlarındakı tənəzzül və iqtisadi inkişaf sürətinin azalması kimi amillərə həssasdır.

2013-cü ilin sonu – 2014-cü ilin əvvəllərində Ukraynadakı əməliyyat mühitində və siyasi vəziyyətdə siyasi və iqtisadi qeyri-sabitliklə nəticələnmiş və sonra əhəmiyyətli şəkildə pisləşməyə doğru davam etmişdir. 2014-cü və 2015-ci illərdə vəziyyətin əhəmiyyətli dərəcədə pisləşməsinin nəticəsi olaraq Ukraynada cari siyasi və iqtisadi vəziyyət qeyri-sabit olaraq qalır.

2014-cü ilin əvvəllərində etibarən əsas valyutalara (ABŞ dolları və avro) qarşı üç dəfədən çox devalvasiya etmiş milli valyutanın (UAH) zəifliyi, dövlətlər arası hesablaşmaların məhdudlaşması, mənfi xarici ticarət balans, habelə ölkənin ənənəvi ixrac malları bazarlarında davam edən dəyişkənlik və yüksək inflyasiya səviyyəsi kimi amillər birlikdə Ukrayna əməliyyat mühitinin yaxın gələcəkdə sabitləşməsinə ciddi risk altına qoyur. 1 yanvar 2017-ci ildən 31 dekabr 2017-ci ilədək müddətdə Ukraynanın Milli Bankının ("UMB") Ukrayna Qrivnasının (UAH) ABŞ dolları və avroya qarşı məzənnəsi əsasında UAH əsas valyutalara qarşı təxminən, müvafiq olaraq, 3 və 18 faiz (1 yanvar 2016-cı ildən 31 dekabr 2016-cı ilədək, müvafiq olaraq, 12 və 8 faiz) dəyərsizləşmişdir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

39. Şərti öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri (davamı)

Əməliyyat mühiti (davamı)

Ukrayna hökuməti ölkə iqtisadiyyatının bərpası üçün şəraitin yaradılması məqsədi ilə iqtisadiyyatda, dövlət maliyyə və idarəetməsində mövcud qeyri-sabitliyin aradan qaldırılmasına, korrupsiyaya qarşı mübarizə, məhkəmə sisteminin reformasiyası və s. islahatların həyata keçirilməsinə yönələn hərtərəfli struktur islahatlar aparmağa çalışmaqda davam edir. Rəhbərlik bu hadisələrin hazırkı şəraitdə monitorinqini həyata keçirir və mümkün olan hallarda tədbirlər görür. Mənfi dəyişikliklərin davam etməsi, o cümlədən siyasi qeyri-sabitlik, Qrupun törəmə müəssisəsi olan, SOCAR Energy Ukraine-nin fəaliyyət nəticələrinə və maliyyə vəziyyətinə hazırda müəyyən oluna bilməyən tərzdə mənfi təsir göstərə bilər. Bu qeyri-müəyyənlərin gələcəkdə aydınlaşdırılmasından yarana biləcək hər hansı düzəlişlər hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əks etdirilməmişdir. Belə düzəlişlər (əgər varsa), məlum olduğu və təxmin edilə bildiyi dövrdə hesabatlarda göstəriləcəkdir.

Məhkəmə prosedurları

Vaxtaşırı olaraq və normal fəaliyyət gedişində Qrupa qarşı iddialar irəli sürülür. Qrupun rəhbərliyi öz təxminlərinə və daxili və xarici peşəkarların məsləhətlərinə əsasən hesab edir ki, bu iddialarla bağlı müvafiq olaraq konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatlarında zərərlərin ödənilməsi üçün yaradılmış ehtiyatlardan başqa heç bir əhəmiyyətli zərər olmayacaqdır.

Vergi qanunvericiliyi

Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez baş verə bilən dəyişikliklərə məruz qalır. Qrupun əməliyyatlarına və fəaliyyətinə tətbiq edilən bu cür qanunvericiliyə dair Rəhbərliyin şərtlərinə müvafiq səlahiyyətli orqanlar tərəfindən etiraz edilə bilər.

Vergi orqanları tərəfindən vergi ödəyicisinin son üç təqvim ilindən çox olmayan fiskal fəaliyyət dövrü yoxlanıla bilər. Xüsusi hallarda yoxlama daha artıq dövrləri əhatə edə bilər.

Qrupun rəhbərliyi hesab edir ki, onun tərəfindən müvafiq qanunvericiliyin şərhli düzgündür və vergi, valyuta və gömrüklə bağlı Qrupun mövqeləri qorunacaq və Qrupun potensial vergi öhdəlikləri hazırkı maliyyə hesabatlarında qeydə alınmış məbləğlərdən artıq olmayacaqdır. Müvafiq olaraq, 31 dekabr 2017-ci və 2016-cı il tarixlərinə potensial vergi öhdəlikləri üzrə hər hansı ehtiyat yaradılmamışdır.

Ətraf mühitin qorunması ilə bağlı məsələlər

Hazırda Azərbaycan Respublikasında ətraf mühitin qorunması haqqında qanunvericilik təkmilləşdirilir və ona əməl olunması ilə bağlı hökumət orqanlarının mövqeyinə yenidən baxılır. Qrup, ətraf mühitin qorunması ilə bağlı öhdəliklərini mütəmadi olaraq qiymətləndirir. Öhdəliklər müəyyən edildikcə dərhal uçota alınır. Mövcud qanunvericiliyin və normativ aktların dəyişməsi nəticəsində yarana bilən, eləcə də məhkəmə praktikası nəticəsində kifayət qədər dəqiqliklə qiymətləndirilə bilməyən potensial öhdəliklər əhəmiyyətli ola bilər. Rəhbərlik hesab edir ki, ətraf mühitin qorunması haqqında qüvvədə olan qanunvericiliyə əməl olunması üzrə mövcud nəzarət sistemi şəraitində ətraf mühitə zərər vurulması ilə bağlı Qrup tərəfindən ətraf mühitin bərpası öhdəliyi üzrə yaradılmış ehtiyatdan artıq əhəmiyyətli öhdəliklər mövcud deyil (Qeyd 24).

Qrup öz məhsulları, əməliyyatları və sair fəaliyyətləri ilə əlaqədar olaraq ətraf mühitin qorunması haqqında bir sıra qanun və qaydalara riayət etməlidir. Bu qanun və qaydalara əsasən Qrup və ya sair müəssisələr tərəfindən əvvəlki illərdə kimyəvi və ya neft maddələrinin ləğv edilməsi və ya tullantısı nəticəsində ətraf mühitə dəymiş ziyanı aradan qaldırılmalıdır. Bu cür vəziyyətlər neftayırma zavodları, kimya müəssisələri, neft mədənləri, xidmət məntəqələri, terminallar və tullantıların ləğv edilməsi məntəqələri kimi müxtəlif ərazilərdə mövcud ola bilər. Bundan əlavə, Qrupun əvvəlki illərdə satılmış aktivlər və ya bağlanmış obyektlər ilə bağlı öhdəlikləri ola bilər. Ətraf mühitə dəymiş ziyanın aradan qaldırılması ilə bağlı əsas tələb və bununla bağlı xərcləri müəyyən etmək məhiyyətə çətinidir. Lakin, ətraf mühit üzrə məlum öhdəliklərin qiymətləndirilmiş dəyəri Qrupun uçot siyasətinə uyğun olaraq hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əks etdirilmişdir. Gələcək xərclərin məbləğinin nəzərə çarpan ola bilməsi və bu cür xərclərin qeydə alındığı dövrdə Qrupun əməliyyat nəticələri üçün əhəmiyyətli ola bilməsinə baxmayaraq bununla bağlı məbləğlərin müəyyən edilməsi praktiki deyildir. Qrup, bu cür xərclərin Qrupun maliyyə vəziyyətinə və ya likvidliyinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərəcəyini gözləmir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

39. Şərti öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri (davamı)

Ətraf mühitin qorunması ilə bağlı məsələlər (davamı)

Qrup həmçinin neft və təbii qaz hasilatı obyektlərinin və asılı kəmərlərin istismardan çıxarılması ilə bağlı öhdəliklərə malikdir. Bu fəaliyyət növləri ilə bağlı təxmin edilmiş xərclər üzrə ehtiyat yaradılır, lakin həmin öhdəliklərin uzunmüddətli olmasına görə, bu cür xərclərin məbləği və vaxtı ilə bağlı qeyri-müəyyənlik mövcuddur.

Qrup, bu cür ehtiyatlar üzrə dəqiqliklə təxmin edilə biləcək hər hansı dəyişikliyin Qrupun əməliyyat nəticələri, maliyyə vəziyyəti və ya likvidliyinə təsirinin əhəmiyyətli olmayacağını hesab edir.

Maliyyə razılaşmalarına uyğunluq

31 dekabr 2017-ci ildə Qrupun investisiya və əməliyyat fəaliyyətini maliyyələşdirmək üçün cəmi 15,511 AZN məbləğində kredit üzrə ödəniləcək məbləğləri olmuşdur. Qrup həmin borc öhdəliklərinə aid olan müəyyən maliyyə razılaşmalarını imzalamışdır. Bu razılaşmaların yerinə yetirilməməsi Qrup üçün mənfi nəticələrə, o cümlədən borc öhdəliklərinin artması və öhdəliklərin pozulmasının bəyan edilməsinə gətirə bilər. Rəhbərlik hesab edir ki, 31 dekabr 2017-ci və 2016-cı il tarixlərinə Qrup tətbiq edilən bütün maliyyə razılaşmalarını yerinə yetirmişdir.

Petkimin öhdəlikləri

2015-ci il ərzində Qrupun törəmə müəssisəsi Petkim-in 70 faizlik paya sahib olduğu Petlim Limancılık Ticaret A.Ş., konteyner portu layihəsinin kənardan maliyyələşdirilməsi məqsədilə AKBANK T.A.Ş. ilə 212 milyon ABŞ dolları (360 AZN) dəyərində ödəmə müddəti 13 il olan layihənin maliyyələşdirilməsi haqqında kredit razılaşması imzalamışdır. Razılaşmada ilk 3 illik müddətdə ödənişlərin aparılmayacağı nəzərdə tutulur. Petkim kreditin qaytarılmasına zəmanət olaraq 105 milyon Türk lirası (47 AZN) müqabilində Petlimdə olan səhmlərini və 350 milyon ABŞ dolları (595 AZN) məbləğində ipoteka kreditini girov qoymuşdur. Layihənin əməliyyat dövrü ərzində qüvvədə olan maliyyə razılaşmaları mövcuddur.

Petkim tərəfindən alınmış və verilmiş zəmanətlər

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Qrup tərəfindən alınmış və verilmiş zəmanətlər aşağıdakı cədvəldə əks etdirilir.

	2017	2016
Alınmış zəmanətlər		
Birbaşa sifarişlərin toplanması sistemi çərçivəsində bank zəmanətləri	285	247
Müştərilərdən alınmış zəmanət məktubları	203	145
Alınmış akkreditivlər	173	48
Sığorta üzrə alınacaq məbləğ	142	42
Təchizatçılardan alınmış zəmanət məktubları	94	96
Sair	79	2
Cəmi alınmış zəmanətlər	976	580
Verilmiş zəmanətlər		
Verilmiş zəmanətlər	1,171	604
Cəmi verilmiş zəmanətlər	1,171	604

Petkim-ə qarşı davam edən məhkəmə işləri

25 avqust 2017-ci il tarixində Türkiyənin vergi orqanları Petkim-ə 2014-cü il ərzində piroliz qazının (piroqaz) istehlakı ilə bağlı aparılmış tədqiqatın nəticəsində Xüsusi İstehlak Vergisi ("XİV") rejimi əsasında əlavə ƏDV-nin ödənilməli olması və cərimənin hesablanması haqqında xəbər vermişdir. Piroqaz üçün XİV rejiminin tətbiqi ilə bağlı aparılan üç məhkəmə işi nəticəsində bu yaxınlarda Petkim-in xeyrinə qərar çıxarılmışdır. Müvafiq olaraq, rəhbərlik və onun hüquq məsləhətçiləri göstərilən cərimə üçün əsasın etibarsız hesab olunacağını və heç bir maliyyə riskinin yaranmayacağını ehtimal edirlər.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

39. Şərti öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri (davamı)

Azfen-in bank zəmanətləri

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Azfen-in ümumi 130 milyon ABŞ dolları (221 AZN) (31 dekabr 2016-cı il: 115 milyon ABŞ dolları (204 AZN)) məbləğində üçüncü tərəflərin xeyrinə verilmiş zəmanətləri olmuşdur. Qrupun 31 dekabr 2017-ci il tarixinə öhdəliklərdə payı 78 milyon ABŞ dolları (137 AZN) (31 dekabr 2016-cı il: 69 milyon ABŞ dolları (122 AZN)) olmuşdur.

Azəriqaz İstehsalat Birliyinin (Azəriqaz İB) öhdəliyi

Azərbaycan Respublikasının Bakı şəhəri və ətraf rayonları və Respublikanın regionlarının sosial-iqtisadi inkişafına yönəldilmiş ölkə Prezidentinin 27 fevral 2014-cü il tarixli 118 sayılı Sərəncamına uyğun olaraq, Azəriqaz İB sözügedən ərazilərin 2014-2018-ci illərdə qazlaşdırılması imkanlarının təkmilləşdirilməsi ilə bağlı müəyyən öhdəliklər daşıyır. Həmin sərəncama uyğun olaraq Azəriqaz İB köhnə yerli qaz kəmərlərinin yenilənməsi, yeni yaşayış massivlərin/regionların/ucqar rayonların qazlaşdırılmasının davam etdirilməsi, eləcə də sənaye obyektlərində və əhəlinin köhnə qaz sayğaclarının yenilənməsi ilə məşğul olmalıdır.

Rəhbərlik hesab edir ki, bu məsələlərin Dövlət tərəfindən kapitala vəsait yönəltməklə maliyyələşdirilməsi davam edəcək.

Qaz alışı öhdəliyi

Azərbaycan Qaz Təchizat Şirkəti (AQTŞ) və Azərbaycan Respublikasının Yanacaq və Energetika Nazirliyi arasında imzalanmış 27 fevral 2003-cü il tarixli "Qazın alqı-satqısına dair müqavilə"yə (hazırda bu müqavilə üzrə alqı hüquqları Qrup tərəfindən həyata keçirilir) uyğun olaraq, Qrup müqavilədə qeyd olunduğu kimi, müqavilənin imzalandığı andan Şah Dəniz HPBS-yə xitam verilməsinə qədər olan müddətdə satıcının minimal illik qaz satışı həcmi almaq öhdəliyinə malikdir.

17 dekabr 2013-cü il tarixində AQTŞ ilə SOCAR arasında əlavə 2 razılaşma imzalanmışdır. Qrup 2014-cü il-2018-ci ilin ortasını və 2019-cü ildə başlayıb 2021-ci ilədək davam edən razılaşmalara əsasən Şah Dəniz yatağından əlavə qaz həcmi almağa razılaşmışdır (müəyyən payı Türkiyəyə ixrac etmək imkanı olmaqla). 2015-ci ildə razılaşmaya həcmərin bir hissəsini Gürcüstana çatdırmaq imkanını yaradan düzəliş edilmişdir. SOCAR yuxarıda sözügedən həcmələri müqavilədə müəyyən edilən qiymətlə satmağa borcludur.

SOCAR – AQTŞ Qaz satışı razılaşması

Qrup ilə AQTŞ arasında imzalanmış müqaviləyə əsasən, 1 May 2019 – 31 dekabr 2020 (müqavilənin müddəalarına uyğun olaraq əvvəllər təxirə salınması) müddətində müqavilədə göstərilən minimum illik qazın miqdarını müqavilədə nəzərdə tutulmuş qiymətlə satın almağa borcludur.

AÇG HPBS-də iştirak payı

31 dekabr 2017-ci il tarixinə AÇG HPBS-nin Operatoru olan Azərbaycan Beynəlxalq Əməliyyat Şirkəti bir sıra kapital öhdəlikləri üzrə müqavilələr imzalamışdır. Qrup həmin öhdəliklərdə olan 25 faiz (2016-cı il: 11.65 faiz) payını 411 milyon ABŞ dolları (699 AZN) (2016-cı il: 238 milyon ABŞ dolları (421 AZN)) məbləğində hesablamışdır.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

39. Şərti öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri (davamı)

Əməliyyat lizinqi razılaşmaları üzrə öhdəliklər

Qrupun müəyyən birgə əməliyyatları və törəmə müəssisələri bir sıra əməliyyat lizinqi razılaşmalarını imzalamışdır. Həmin razılaşmalara uyğun olaraq müəyyən öhdəliklər əmələ gəlmişdir:

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Qrupun aşağıdakı lizinq öhdəlikləri olmuşdur:

31 dekabr 2017-ci il	Bir il ərzində	Bir ildən beş ilədək	Beş ildən çox
Şah Dəniz	30	39	-
AÇG	55	39	-
SOCAR Switzerland	21	48	106
SOCAR Trading	84	50	12
Cəmi	190	176	118

31 dekabr 2016-cı il tarixinə Qrupun aşağıdakı lizinq öhdəlikləri olmuşdur:

31 dekabr 2016-cı il	Bir il ərzində	Bir ildən beş ilədək	Beş ildən çox
Şah Dəniz	48	69	-
AÇG	16	23	-
SOCAR Switzerland	21	50	107
SOCAR Trading	60	50	-
Cəmi	145	192	107

Şah Dəniz-də iştirak payına aid olan öhdəliklər

17 dekabr 2013-cü il tarixində Şah Dəniz Konsorsiumu Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda Şah Dəniz qaz yatağının inkişafının 2-ci Mərhələsi üçün yekun investisiya qərarını bəyan etmiş və Şah Dəniz Kəşfiyyat, İşlənmə və Hasilatın Pay Bölgüsü haqqında Sazişə ("ŞD KİHPBS") müəyyən Əlavələr etmişdir. ŞD KİHPBS-nə edilmiş 8-ci Düzəlişə uyğun olaraq tərəflər işləməni və istehsalı 6 mart 2047-ci il tarixində başa çatan müəyyən tələblərə tabe olmaqla, 46 illik müddətə uzatmağa razılaşmışlar. Bu uzatma əlavə iş proqramının yerinə yetirilməsindən asılıdır. Həmin proqrama görə tərəflər 31 dekabr 2018-ci ilədək 25 milyon ABŞ dollarından (43 AZN) az olmayan məbləği xərcləməlidirlər.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Şah Dəniz HPBS-nin Operatoru olan BP Exploration Shah Deniz Limited bir sıra kapital öhdəlikləri haqqında müqavilələr imzalamışdır. Qrup həmin kapital öhdəliklərdə törəmə və asılı müəssisə vasitəsilə saxladığı 13.27 faiz payını 764 milyon ABŞ dolları (1,299 AZN) (2016-cı il: 1,372 milyon ABŞ dolları (2,430 AZN)) məbləğində təxmin etmişdir.

AQTŞ-də iştirak payına aid olan öhdəliklər

19-cu Qeyddə göstəriləyi kimi, Qrupun AQTŞ-də birbaşa iştirak payı 28 faiz, dolay payı isə asılı müəssisə vasitəsilə 2,62 faiz təşkil edir. AQTŞ ilə bağlanmış müqavilələrə əsasən Qrupun AQTŞ-nin fəaliyyəti ilə bağlı aşağıdakı öhdəlikləri vardır:

BOTAŞ ASR 1

BOTAŞ şirkəti ilə 12 mart 2001-ci ildə imzalanmış Qaz Müqaviləsinə əsasən AQTŞ 2018-ci ildən 2021-ci ilin Aprelində hər il Qaz müqaviləsində müəyyən edilmiş düsturla hesablanmış qiymətlə maksimum təqribən 6.6 milyard kub metr qazla təmin etmək öhdəliyini daşıyır.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

39. Şərti öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri (davamı)

AQTŞ-də iştirak payına aid olan öhdəliklər (davamı)

BOTAŞ ASR 2

25 oktyabr 2011-ci il tarixində Qrup və BOTAŞ Qrup tərəfindən BOTAŞ-a müəyyən həcmdə (sabitləşmə dövründə 6 milyard kub metr) Şah Dəniz Mərhələ 2 Qazının satılması ilə əlaqədar qaz alqı-satqısı müqaviləsini ("BOTAŞ ASR 2") imzalamışdır. 2012-ci ilin dekabr ayında Qrup alqı-satqı müqaviləsinin Mərhələ 2 üzrə hüquq və öhdəliklərini AQTŞ-yə ötürmüşdür. Mərhələ 2 BOTAŞ Alqı-satqı müqaviləsi əsasında ilk qaz təchizatının 2018-ci ilin ortalarında başlaması gözlənilir.

BOTAŞ: BTC-yə yanacaq qazının təmin edilməsi

25 oktyabr 2011-ci il tarixli müqaviləyə əsasən AQTŞ BOTAŞ-a hər il 0.15 milyard kub metr qazı müqavilədə müəyyən olunmuş düstur əsasında hesablanmış qiymətlə təmin etməyə borcludur.

Gürcüstanda əlavə qaz alqı-satqısı müqaviləsi

Gürcüstan Neft və Qaz Korporasiyası ("GNQK") və Gürcüstan hökuməti ilə imzalanmış müqaviləyə əsasən AQTŞ müqavilədə müəyyən edilmiş düstur əsasında hesablanmış qiymətlə 2018-ci ildə və sonra ildə təqribən 0.5 milyard kub metr qazla təmin etməlidir.

OptionCo ilə alqı-satqı müqaviləsi

AQTŞ-ın OptionCo ilə imzalanmış müqaviləyə əsasən hər müqavilə ilində AQTŞ keçən müqavilə illərində Gürcüstan ərazisindən CQBK vasitəsilə AQTŞ tərəfindən nəql edilmiş həcmənin maksimum beş faizi həcmində müqavilədə müəyyən olunmuş düstur əsasında hesablanmış qiymətə qaz çatdırılmalıdır.

Bakı-Tbilisi-Ceyhan ("BTC Co") ilə alqı-satqı müqaviləsi

30 noyabr 2007-ci il tarixində AQTŞ ilə BTC Co arasında imzalanmış Yanacaq qazının alqı-satqısı razılaşması ("BTC ASR") əsasında AQTŞ-nin sonrakı illərdə 0.16 milyard kub metri müqavilədə göstərilmiş düstur əsasında hesablanmış qiymətlə təmin etmək öhdəliyini daşıyır.

Avropa Birliyi (AB) ilə Şah Dəniz layihəsinin 2-ci Mərhələsinin uzunmüddətli qaz satışları haqqında müqavilələr (QSM)

2013-cü ilin sentyabr ayında Qrup AB-nin 9 satıcısı ilə (DEPA, Bulgargaz Shell, Uniper, Axpo, ENGIE, Gas Natural Fenosa, Enel, Hera) 10 AB QSM imzalamış və 2013-cü ilin dekabr ayında QSM Şah Dəniz HPBS-nin müddəti bitənə qədər AQTŞ-yə ötürülmüşdür (Qrupa ötürmək şərti ilə). Başlama tarixi QSM-də nəzərdə tutulan ötürmə mexanizmi ("funneling mechanism") vasitəsilə müəyyən ediləcək.

CQBK şirkəti ilə nəqliyyat razılaşması

CQBK şirkəti ilə 17 dekabr 2013-cü il tarixində düzəlişlər edilmiş və yeni redaksiyada təqdim edilmiş 27 fevral 2003-cü il tarixli Qaz Nəqliyyat Razılaşması ("QNR"-na) uyğun olaraq, 1 oktyabr 2006-cı il (başlanğıc) tarixindən etibarən, AQTŞ CQBK şirkətinə bu müqaviləyə uyğun olaraq hesablanmış müəyyən tarifləri ödəməlidir. AQTŞ boru kəmərinə doldurmaq və planlaşdırılmış istismar təzyiqini təmin etmək üçün CQBK şirkətini tələb olunan təbii qazla və yanacaq qazı ilə təmənnsiz təmin etməlidir.

Çərçivə müqaviləsi

Uzunmüddətli QSM-lərin yenilənməsinə və 2036-cı ildən sonra QNR həcmi SOCAR və AQTŞ arasında bölünməsinə aid olan yekun çərçivə müqaviləsi 19 oktyabr 2015-ci il tarixində imzalanmışdır.

Transanadolu Boru Kəməri qaz nəqliyyat razılaşması (TANAP QNR)

AQTŞ illik ehtiyat tutumu müqavilədə müəyyən edilməklə TANAP QNR-ni imzalamışdır. Başlama tarixi ötürmə mexanizmi ("funneling mechanism") vasitəsilə müəyyən ediləcək.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

39. Şərti öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri (davamı)

AQTŞ-də iştirak payına aid olan öhdəliklər (davamı)

Trans Adriatik Boru Kəməri qaz nəqliyə razılaşması (TABK QNR)

AQTŞ və SOCAR illik ehtiyat tutumu müqavilədə müəyyən edilməklə TABK QNR-ni imzalamışdır. Planlaşdırılan başlanma tarixi 1 yanvar 2020-ci ildən 31 dekabr 2020-ci ilədək dövrə təsadüf edir.

Qeyd edilmiş müqavilələr əsasında AQTŞ-nin Şahdəniz HPBS başa çatanadək hər il 25 milyard kub metr qazı təmin etmək öhdəliyi daşıyır.

CQD ilə Təxirə salınmış alqı-satqı müqaviləsi

CQD Upstream MMC və CQD Midstream MMC ilə bağlanan Təxirə Salınmış Alqı-Satqı müqaviləsinə ("TSASM") əsasən Qrup 2023-cü ilin martında Şah Dəniz HPBS, AQTŞ və CQBK-dəki bütün iştirak paylarının satılmasına, satışdan əvvəl aşağıdakı şərtlərin yerinə yetirilməsi şərti ilə, razılaşır:

- ▶ Avrobond müqavilələrinə əsasən SOCAR tərəfindən veksellərin tam və şərtsiz ödənilməsi və digər öhdəliklərin yerinə yetirilməsi; və
- ▶ Müqavilə şərtlərinə əsasən ödəniş məbləğinin tam həcmdə ödənilməsinin təsdiq edilməsi.

Neftin daşınması üzrə öhdəliklər

1 avqust 2002-ci il tarixində Qrup və AÇG HPBS-nin sair iştirakçıları ("İxracatçılar Qrupu") BTC Co şirkəti ilə AÇG yatağında Məhsulların Nəqli haqqında Müqavilə ("AÇG MN") bağlamışdır və 3 fevral 2004-cü il tarixində bu Müqaviləyə əlavələr edilmişdir. Bu Müqaviləyə əsasən İxracatçılar Qrupu hər bir iştirakçı tərəfindən Qərb İxracat Marşrutu ilə göndərilən hər hansı məhsul istisna olmaqla, AÇG yatağından bütün xam neftin BTC neft boru kəməri vasitəsilə daşınması üzrə öhdəlik götürmüşdür. Qrup BTC Co tam istehsal həcmi ilə işləyəndə xam neftin dəmir yolu vasitəsilə daşınmasına razılıq vermişdir. AÇG MN-ə uyğun olaraq Qrup BTC-nin istehsal həcmindən kifayət qədər olduğu halda, sair daşınma imkanlarından istifadə edilməməsinə dair razılıq vermişdir. BTC neft boru kəməri 2006-cı ilin may ayında istismara verilmişdir.

Gündəlik istehsal həcmi 1,200,000 bareldən artıq olan BTC neft boru kəməri İxracatçılar Qrupunun əsas ixracat marşrutu kimi istifadə edilir. Məhsulların Nəqli haqqında Müqaviləyə uyğun olaraq, İxracatçılar Qrupu, Qrupun Nümayəndəsi, BTC-nin kreditörələri və təminat üzrə zəmini, eləcə də AÇG İxracatçılar Qrupunun müəyyən iştirakçılarının kreditörələri və təminat üzrə zəmini BTC tarifiyə ödənişini neftin satışından gəlirlər üzrə birinci dərəcəli ödəniş olmasını təsdiqləmişlər.

Baku Shipyard MMC-nin öhdəlikləri

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Qrupun üçüncü tərəflər qarşısında tikinti müqavilələri ilə əlaqədar 46 AZN (2016-cı il: 46 AZN) məbləğində kapital öhdəlikləri olmuşdur.

SEG-in öhdəlikləri

31 dekabr 2017-ci il tarixinə SEG-in qazlaşdırma prosesində iştirak edən üçüncü tərəflərin xeyrinə cəmi 15 AZN məbləğində banklar qarşısında zəmanətləri olmuşdur.

SOCAR Trading-in öhdəlikləri

SOCAR Trading bir çox əməliyyatlar üzrə müxtəlif banklarla bir sıra akkreditiv razılaşmasını imzalamışdır. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə ödənilməmiş məbləğ 911 AZN (536 milyon ABŞ dolları) (2016-cı il: 921 AZN (520 milyon ABŞ dolları)) təşkil edir.

SOCAR Switzerland-in öhdəlikləri

Qrupun növbəti illər üzrə bir sıra kapital öhdəlikləri vardır. Qrup kapital öhdəliklərini 9 milyon CHF (15 AZN) (2016-cı il: sıfır) məbləğində qiymətləndirir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

39. Şərti öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri (davamı)

SOCAR Polymer-in öhdəlikləri

2015-ci ildə SOCAR Polymer Investments MMC polipropilen zavodunun, yüksəksıxlıqlı polietilen zavodunun və köməkçi qurğuların və sahədənkenar obyektlərin layihələndirilmə, mühəndislik və tədarük işləri ilə əlaqədar quruda aparılan bütün işlər və dənizdə yardımın göstərilməsi ilə bağlı razılaşmalar imzalamışdır. Xidmətlərin müqavilə dəyəri cəmi 508 milyon ABŞ dolları (863 AZN) təşkil edir. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə SOCAR Polymer Investments MMC göstərilən xidmətlər üzrə 463 milyon ABŞ dolları (787 AZN) məbləğində xərc çəkmişdir.

SOCAR Overseas üzrə öhdəliklər

2017-ci il ərzində Qrup müxtəlif banklarla (UBS, ING, BNP, Societe Generale və s.) fərqli çatdırmalar üzrə bir neçə akkreditiv razılaşmasını imzalamışdır. 31 dekabr 2017-ci il tarixində Qrupun 257 milyon ABŞ dolları (438 AZN) məbləğində ödənilməmiş öhdəliyi olmuşdur.

SOCAR baş ofisinin öhdəlikləri

STAR layihəsinin maliyyələşdirilməsi əməliyyatının bir hissəsi olaraq imzalanmış Səhm Kapitalına Dəstək və Saxlama Razılaşmasına ("SKDSR") uyğun olaraq Qrup müəyyən banklarla ("Kreditorlar") cəmi 1,429 ABŞ dolları (2,228 AZN) məbləğində akkreditiv razılaşmaları imzalamışdır.

Akkreditivlər Kreditorlara ödənilməmiş hissə ilə bağlı təminat kimi çıxış edir və Layihə büdcəsində müəyyən edilmiş potensial öhdəlik məbləğini keçdiyi halda, Layihənin kredit dəstəyi kimi xidmət edir. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə ödənilməmiş akkreditiv məbləği 514 milyon ABŞ dolları (874 AZN) (31 dekabr 2016-cı il: 514 milyon ABŞ dolları (910 AZN)) olmuşdur.

Xammalın çatdırılması razılaşması

20 iyun 2014-cü il tarixində Qrup və SOCAR Polymer xammalın çatdırılması razılaşmasını imzalamışlar. Həmin razılaşmaya görə Qrup bazar qiymətinə, müvafiq olaraq, 44 sent və 40 sent endirimlə etilən və propilen çatdırmaq öhdəliyini daşıyır. SOCAR Polymer istehsal prosesini 2018-ci ildə başlamağı ehtimal edir.

CQBK-nin genişləndirilməsi ilə bağlı öhdəliklər

Şahdəniz HPBS-nin Podratçı tərəfləri 17 dekabr 2013-cü il tarixində CQBK-nin genişləndirilməsi layihəsi üzrə yekun investisiya qərarını vermişdir. CQBK-nin genişləndirilməsi layihəsinin məqsədi mövcud CQBKŞ-nin boru kəməri sisteminin tutumunu artırmaqdır. CQBK-nin genişləndirilməsi ilə əlaqədar Gürcüstanda TANAP-la əlaqəni təmin edəcək əlavə qurğular tikilməlidir. Qrup tikinti və ilkin əməliyyat mərhələsi ərzində CQBK-nin genişləndirilməsi layihəsini maliyyələşdirmək öhdəliyini daşıyır.

CQBK-nin genişləndirilməsi üçün qalan tikinti büdcəsində Qrupun payı 103 milyon ABŞ dolları (175 AZN) (2016-cı il: 213 milyon ABŞ dolları (378 AZN)) məbləğində qiymətləndirilir.

TANAP-ın tikintisi

Maliyyə hesabatlarının tarixinə Qrup TANAP boru kəməri sisteminin tikintisini maliyyələşdirmək öhdəliyini daşıyırdı. TANAP sisteminin tikintisi üçün qalan büdcə 2,797 milyon ABŞ dolları (4,755 AZN) məbləğində qiymətləndirilir (2016-cı il: 5,028 milyon ABŞ dolları (8,903 AZN)). Qrupun asılı müəssisənin vasitəçiliyi ilə payı 795 milyon ABŞ dolları (1,351 AZN) təşkil edir (2016-cı il: 1,429 milyon ABŞ dolları (2,530 AZN)).

TAP-ın tikintisi

Maliyyə hesabatlarının tarixinə Qrup TAP boru kəməri sisteminin tikintisi öhdəliyini daşıyır. TAP sisteminin tikintisinin qalan büdcəsi 2,469 milyon ABŞ dolları (4,197 AZN) məbləğində qiymətləndirilir (2016-cı il: 3,121 milyon ABŞ dolları (5,526 AZN)). 31 dekabr tarixinə Qrupun asılı müəssisənin vasitəçiliyi ilə bu öhdəlikdə payı 242 milyon ABŞ dolları (412 AZN) olmuşdur (2016-cı il: 1,429 milyon ABŞ dolları (2,530 AZN)).

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

39. Şərti öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri (davamı)

BOTAŞ ilə maliyyələşdirmə razılaşması (“Maliyyələşdirmə razılaşması”) əsasında öhdəlik

26 may 2014-cü il tarixində SOCAR və BOTAŞ, BOTAŞ TANAP A.Ş.-də səhmləri aldıqdan sonra, BOTAŞ-ın TANAP A.Ş.-dakı 5 faiz səhmlərini maliyyələşdirmək məqsədilə Maliyyələşdirmə razılaşması imzalamışdır. TANAP-ın CQD-ə satışından sonra 13 mart 2015-ci ildə Qrup CQD və BOTAŞ ilə yenilənmə razılaşması imzalamış və həmin razılaşmaya görə Maliyyələşdirmə razılaşması əsasında bütün hüquq və öhdəliklər SOCAR-dan CQD-ə köçürülmüşdür. BOTAŞ ilə razılaşmaya uyğun olaraq, CQD, TANAP əməliyyatlara başlayana qədər, TANAP A.Ş.-nin gələcək ödəniş tələblərində BOTAŞ-ın 5 faizlik payını maliyyələşdirmək üçün BOTAŞ-a faizsiz kredit vermək öhdəliyini daşıyır. Qrupun bu maliyyələşmədə öhdəliyi CQD-dəki payına bərabərdir.

SOCAR qaz nəql etmə razılaşması (SOCAR QNR)

Bu QNR-ə uyğun olaraq, başlanğıc günü (6 mart 2036-cı il) daxil olmaqla həmin gündən SOCAR TAP-a müqavilədə müəyyən edilmiş düstur əsasında hesablanmış qiymətlə hər bir giriş və çıxış məntəqəsində ehtiyat tutumunun hər bir qeydiyyatı ilə bağlı faktiki aylıq xərcin məbləğini ödəyəcək.

40. Müəssisələrin birləşməsi, qeyri-nəzarət paylarının alınması, biznes təsisatı olmayan müəssisənin alınması, HPBS-də payların, qudvilin və qeyri-müəyyən istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərin alınması

AÇG HPBS-də əlavə payların alınması

20 noyabr 2017-ci ilədək AzAÇG Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə tam qanun qüvvəsi verilmiş və 12 dekabr 1994-cü ildən etibarən 30 illik müddətə qüvvəyə minmiş Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda yerləşən “Azəri”, “Çıraq” yataqlarının və “Günəşli” yatağının dərinlikdə yerləşən hissəsinin birgə işlənməsi və hasilatın pay bölgüsü haqqında Sazişdə (“AÇG HPBS”) SOCAR-ın 11.65 faiz iştirak payını idarə edirdi.

20 noyabr 2017-ci ildə AÇG HPBS-yə düzəliş edilib təsdiqlənərək, AzAÇG-nin HPBS-də payı 1 yanvar 2018-ci il tarixindən qüvvəyə minməklə 13.35 faizədək artırılmışdır. Əldə edilmiş paya görə Qrup heç bir ödəniş etməmişdir.

AÇG HPBS-nin podratçı tərəfləri 14 sentyabr 2017-ci il tarixində ATD imzalamış və Qrupa 11.65 faiz ilkin iştirak payı ilə 2017-ci ilin əməliyyatlarına aid 25 faiz düzəliş edilmiş iştirak payı arasındakı fərqi kompensasiya etməyə razılaşmışlar. Nəticədə, Qrupun 1 yanvar 2017-ci il tarixindən 31 dekabr 2017-ci il tarixinədək dövrdə gəlirlərin 25%-ni əldə etmə hüququ və xərclərin 25%-i üzrə öhdəliyi vardır. Qrup AÇG HPBS-nin podratçı tərəflərindən 578 AZN (339 milyon ABŞ dolları) məbləğində debitor borclarını tanımışdır.

Düzəlişlər edilmiş və yenidən təsdiq edilmiş AÇG HPBS-yə uyğun olaraq, Qrupun iştirak payında 25%-dək artım AÇG HPBS-nin podratçı tərəflərinin iştirak paylarının ziyanına olmuşdur. Dövlət AÇG HPBS-nin podratçı tərəflərinə HPBS-ni uzatmaq hüququnu vermiş və faktiki olaraq Qrupun HPBS-də payı artmışdır. Yekun nəticədə Qrup heç bir vəsait ödəmədən Dövlətin ümumi nəzarəti altında olan əməliyyat nəticəsində AÇG HPBS-də əlavə pay əldə etmişdir. Qrupun uçot siyasətinə uyğun olaraq həmin əməliyyatlar ədalətli dəyərlə, ödənilmiş vəsaitin məbləği ilə əldə edilmiş aktivin ədalətli dəyəri arasındakı fərqi kapitalın tərkibində tanımaqla “ƏÖK” kimi uçota alınır (Qeyd 28).

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

40. Müəssisələrin birləşməsi, qeyri-nəzarət paylarının alınması, biznes təsisatı olmayan müəssisənin alınması, HPBS-də payların, qudvilin və qeyri-müəyyən istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərin alınması (davamı)

AÇG HPBS-də əlavə payların alınması (davamı)

AÇG HPBS-də əldə edilmiş 13.35 faiz paya aid aktivlərin və öhdəliklərin ədalətli dəyərləri aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

	Qeyd	AÇG HPBS-də əlavə payın alınması üzrə tanınmış ədalətli dəyər
Aktivlər		
Əmlak, qurğu və avadanlıqlar	16	3,059
Podratçı tərəflər üzrə debitor borcu	13	578
Mal-material ehtiyatı	12	84
Ticarət və sair debitor borcları		2
		3,723
Öhdəliklər		
Ticarət və sair kreditör borcları	20	(57)
Aktivlərin silinməsi öhdəlikləri	23	(293)
		(350)
Cəmi xalis aktivlər, ədalətli dəyərlə	28	3,373

Abşeron HPBS-də 10 faiz payın alınması

23 iyun 2017-ci ildə Abşeron HPBS-nin podratçı tərəfləri, Qrup, TOTAL Abşeron və Engie Hüquqların ötürülməsi haqqında Saziş imzalamışlar. Həmin Sazişə görə Engie HPBS-dən çıxır və onun 20 faiz iştirak payı təmənnsiz olaraq digər tərəflərə köçürülür. Əməliyyatın nəticəsində Qrupun iştirak payı 50%-dək artmışdır. Qrup biznes təsisatı olan Abşeron HPBS-də iştirak payında artımı uçota almaq üçün alış metodunu tətbiq etmişdir. Təqribi alış qiymətinin bölüşdürülməsi nəticəsində Qrup, əldə edilmiş neft və qaz əmlakını 48 AZN ədalətli dəyerdə və müvafiq gəliri digər əməliyyat gəlirinin tərkibində tanımışdır.

UBEP-də 80 faizlik payın uçota alınması

Socar Ümid MMC ("Ümid" və ya "BM") Qrupun və Nobel Oil şirkətinin, uyğun olaraq, 80% və 20% mülkiyyət payının olduğu birgə müəssisə kimi fəaliyyət göstərmişdir. Ümidin əsas məqsədi "Ümid" yatağının kəşfiyyatı, işlənməsi və hasilatı idi. İstehsal mərhələsinin başlamasına baxmayaraq Ümidin qaz və kondensatın satışı üzrə lisenziyası yox idi.

Ümid BM-in səhmdarları birgə müəssisənin yenidən qurulması və 2 may 2017-ci il tarixində Milli Məclis tərəfindən təsdiq edilmiş 12 yanvar 2017-ci il tarixli Risk Xidmət Sazişinə ("RXS") tərəfdaş olacaq birgə əməliyyat şirkətinin yaradılması ilə bağlı qərar vermişdir.

7 avqust 2017-ci il tarixində Səhm Mübadiləsi Sazişinə əsasən tərəflər BM-in bütün aktivlər və öhdəliklərini (əmlak, tikinti və avadanlıqlar istisna olmaqla) Qrupa ötürmüşdür. BM-nin əsas vəsaitləri isə UBEP-in istifadəsinə verilmişdir. SOCAR və Nobel Oil şirkətləri uyğun olaraq 80 faiz və 20 faiz payları olduğu UBEP birgə əməliyyat şirkətində fəaliyyətlərini davam etdirmişdirlər.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

40. Müəssisələrin birləşməsi, qeyri-nəzarət paylarının alınması, biznes təsisatı olmayan müəssisənin alınması, HPBS-də payların, qudvil və qeyri-müəyyən istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərin alınması (davamı)

UBEP-də 80 faizlik payın uçota alınması (davamı)

Bu əməliyyat MHBS 3 və MHBS 11-ə əsasən “biznes təsisatı olan birgə əməliyyat şirkətinin alınması” metodundan istifadə edilərək tanınmışdır. UBEP-in müəyyən edilə bilən xalis aktivlərinin ədalətli dəyərinin köçürülmüş aktivlərin ədalətli dəyərindən artıq olan məbləği 18 AZN məbləğində əlverişli əməliyyat üzrə gəlir kimi qeydə alınmışdır.

	Qeyd	UBEP-də 80 faizlik payın ədalətli dəyər
Aktivlər		
Qrupun əmlak, tikili və avadanlıqlarda payı	16	401
Qrupun qeyri-maddi aktiv olan lisenziyada payı	17	105
Cəmi müəyyən edilə bilən aktivlərin ədalətli dəyəri		506
Köçürülmüş aktivlərin ədalətli dəyəri		
Qrupun BM-də əvvəl saxladığı iştirak payının ədalətli dəyəri		561
Çıxılın: BM-in Qrupa köçürülmüş aktiv və öhdəliklərin ədalətli dəyəri		(139)
Cəmi köçürülmüş aktivlərin ədalətli dəyəri		422
Əlverişli əməliyyat üzrə gəlir		84

Yuxarıda qeyd olunan əməliyyatların nəticəsində Qrupdan pul vəsaitlərinin məxarici olmamış və 13 AZN məbləğində pul vəsaitlərinin mədaxili yaranmışdır.

Yuxarıda qeyd olunduğu kimi Səhm Mübadilə Sazişinə uyğun olaraq əmlak, tikili və avadanlıqlar, istisna olmaqla Ümidin bütün aktiv və öhdəlikləri Qrupa köçürülmüşdür. Qrup bu əməliyyatı köçürülmüş aktivlərə düzəliş kimi ədalətli dəyerdə uçota almışdır.

Qrup Ümidə əvvəl saxladığı iştirak payını ədalətli dəyerdə yenidən qiymətləndirmiş və onu köçürülmüş aktivlərin bir hissəsi kimi tanımışdır.

	Qeyd	
Əməliyyat tarixində BM-də olan investisiyanın ədalətli dəyəri		561
Əməliyyat tarixində BM-də olan investisiyanın qalıq dəyəri	18	304
BM-də olan investisiyanın yenidən qiymətləndirilməsindən yaranan gəlir	31	257

Qudvil və qeyri-müəyyən istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlər

Müəssisələrin birləşməsi zamanı əldə edilmiş qudvil və qeyri-müəyyən istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlər dəyərsizləşmə üzrə test məqsədləri üçün 31 dekabr 2017-ci və 2016-cı il tarixlərinə PVYV-yə aşağıdakı kimi aid edilmişdir:

	SOCAR Trading		SOCAR Switzerland		Petkim		UBEP		Digər	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Qudvil	106	110	116	116	88	98	-	-	17	18
Ticarət adı	-	-	-	-	33	37	-	-	-	-
Qeyri-müəyyən istifadə müddəti olan lisenziya	-	-	-	-	-	-	105	-	-	-

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

40. Müəssisələrin birləşməsi, qeyri-nəzarət paylarının alınması, biznes təsisatı olmayan müəssisənin alınması, HPBS-də payların, qudvilin və qeyri-müəyyən istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərin alınması (davamı)

Qudvil və qeyri-müəyyən istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlər (davamı)

Qudvilin balans dəyərində hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2017	2016
1 yanvarda balans dəyəri	342	275
Məzənnə fərqi	(15)	67
31 dekabrda balans dəyəri	327	342

Qudvilin 31 dekabr 2017-ci və 2016-cı il tarixlərinə balans dəyərində 3 AZN məbləğində yığılmış qudvilin dəyərsizləşməsi daxildir.

Petkimə aid olan qudvilin və ticarət adının balans dəyərində yoxlanılması

31 dekabr 2017-ci il tarixinə qudvilin və Petkim ticarət adının balans dəyəri onun bərpa dəyəri ilə müqayisə edilərək, dəyərsizləşmə üzrə yoxlanılmışdır. Bərpa dəyəri Petkim şirkətinin istifadə dəyəri üçün edilmiş hesablamalara əsasən 5,371 AZN məbləğində müəyyən edilmişdir. Həmin hesablamalar zamanı rəhbərlik tərəfindən təsdiqlənmiş 11 illik maliyyə büdcələrinə əsaslanan vergidən əvvəl pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə proqnozlardan istifadə edilmişdir. 11 illik dövrü əhatə edən pul vəsaitlərinin hərəkəti 2028-ci ilədək qüvvədə olan hazırkı layihələrə əsaslanmışdır. 11 ildən artıq müddətə pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə proqnozlar 3% uzunmüddətli artım dərəcələri ilə ekstrapolyasiya edilib və sonra onların xalis cari dəyəri ilə diskontlaşdırılmışdır. Qudvilin dəyərsizləşməsi testi üçün aşağıdakı əsas fərziyyələr işlədilmişdir:

Qiymətləndirmə əməliyyatları Qrupun 11 illik proqnoz dövrü ərzində 9.5 faiz dərəcəsində nəzərə aldığı KOÇD əmsalına yüksək dərəcədə həssasdır;

Aparılmış yoxlamaya görə dəyərsizləşmə olmamışdır.

Həssaslıq təhlili Petkim-in istifadə dəyərində balans dəyəri qiymətləndirilərkən aşağıda təsvir olunan əsas parametrlərlə əlaqədar istifadə edilmiş fərziyyələri dəyişməklə aparılmışdır:

- ▶ Hesablama zamanı istifadə edilmiş diskont dərəcəsi rəhbərliyin təxminlərindən 0.4 faiz çox / az olsaydı, istifadə dəyəri, müvafiq olaraq, 397 AZN az / 462 AZN çox olardı.
- ▶ Hesablama zamanı istifadə edilmiş uzunmüddətli artım tempi rəhbərliyin təxminlərindən 0.5 faiz çox / az olsaydı, istifadə dəyərində məbləği müvafiq olaraq 337 AZN çox / 289 AZN az olardı.

Həssaslıq təhlili nəticəsində dəyərsizləşmə zərəri müəyyən edilməmişdir.

SOCAR Switzerland-ın alınmasına aid olan qudvilin balans dəyərində yoxlanılması

31 dekabr 2017-ci il tarixinə qudvilin balans dəyəri onun bərpa edilə bilən məbləğlə müqayisədə dəyərsizləşmə baxımından yoxlanılmışdır. Bərpa edilə bilən dəyər SOCAR Energy Switzerland GmbH və onun törəmə müəssisələri tərəfindən istifadə dəyərində hesablamalarına əsaslanaraq 31 dekabr 2017-ci il tarixinə 869 AZN kimi müəyyən edilmişdir. Bu məqsədlə istifadə edilmiş vergidən əvvəl pul vəsaitlərinin hərəkətinin proqnozları rəhbərlik tərəfindən 5 illik müddəti əhatə edən biznes planlara əsaslanır. Rəhbərlik hesab edir ki, müvafiq pul vəsaitlərinin hərəkətinə dair təxminlər daha dəqiq və etibarlı proqnozları təmsil edir. 5 illik müddətdən kənara çıxan pul vəsaitlərinin hərəkətinə dair təxminlər ildə 1.5 faiz artım dərəcələri ilə ekstrapolyasiya edilir və sonra ildə 6 faiz diskont dərəcəsi kimi istifadə edilmiş KOÇD-ı tətbiq etməklə xalis cari dəyərə diskont edilir.

Aparılmış yoxlamaya görə dəyərsizləşmə olmamışdır.

Hesablama zamanı istifadə edilmiş təxmin edilən diskont dərəcəsi rəhbərliyin təxminlərindən 1 faiz çox / az olsaydı, təxmin edilən istifadə dəyərində məbləği müvafiq olaraq 158 AZN az / 248 AZN çox olardı.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

40. Müəssisələrin birləşməsi, qeyri-nəzarət paylarının alınması, biznes təsisatı olmayan müəssisənin alınması, HPBS-də payların, qudvilin və qeyri-müəyyən istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərin alınması (davamı)

SOCAR Switzerland-in alınmasına aid olan qudvilin balans dəyərini yoxlanılması (davamı)

Hesablama zamanı istifadə edilmiş artım diskont dərəcəsi rəhbərliyin təxminlərindən 0.25 faiz çox / az olsaydı, istifadə dəyərini məbləği müvafiq olaraq 42 AZN çox / 38 AZN az olardı.

Həssaslıq təhlili nəticəsində dəyərsizləşmə zərəri müəyyən edilməmişdir.

SOCAR Trading-in alınmasına aid olan qudvilin balans dəyərini yoxlanılması

31 dekabr 2017-ci il tarixində SOCAR Trading-in alınmasına aid olan qudvilin balans dəyəri bərpa edilə bilən dəyərle müqayisə aparmaqla dəyərsizləşmə baxımından test edilmişdir. Bərpa edilə bilən dəyər SOCAR Trading və onun törəmə müəssisələri tərəfindən istifadə dəyərini hesablamalarına əsaslanaraq 31 dekabr 2017-ci il tarixinə 1,625 AZN kimi müəyyən edilmişdir. Bu məqsədlə istifadə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətinin proqnozları 5 illik dövrü əhatə edən və rəhbərlik tərəfindən təsdiq edilmiş maliyyə proqnozuna əsaslanır. Bu dövr üçün pul vəsaitlərinin hərəkəti mövcud olan və yeni layihələrə əsaslanır və xalis cari dəyərdə diskont edilir. Rəhbərlik hesab edir ki, bu pul vəsaitlərinin hərəkətinin proqnozları dəqiq və realistikdir. 5 illik dövrdən kənara çıxan pul vəsaitlərinin hərəkətinin proqnozlarının yekun artım tempi 1 faizdir.

Qudvilin dəyərsizləşmə testi üçün aşağıdakı fərziyyələr istifadə edilmişdir:

- ▶ Qiymətləndirmə əməli Qrupun 12 faiz nəzərdə tutduğu KÖÇD göstəricisinə həssasdır;
- ▶ Qiymətləndirmə həm də Qrupun 1 faiz nəzərdə tutduğu yekun artım tempi göstəricisinə həssasdır.

Yerinə yetirilmiş testin nəticəsində dəyərsizləşmə aşkar edilməmişdir.

Hesablamada istifadə edilmiş diskont dərəcəsi rəhbərliyin qiymətləndirməsindən 0.25 faiz yuxarı / aşağı olsaydı, istifadə dəyəri, müvafiq olaraq, 35 AZN aşağı / 37 AZN yuxarı olardı.

Hesablama zamanı istifadə edilmiş artım diskont dərəcəsi rəhbərliyin təxminlərindən 0.25 faiz çox / az olsaydı, istifadə dəyəri, müvafiq olaraq, AZN 16 çox / AZN 15 az olardı.

Həssaslıq təhlili nəticəsində dəyərdən düşmə zərəri müəyyən edilməmişdir.

UBEP-lə bağlı lisenziyanın yoxlanılması

UBEP-in lisenziyası Qrupda Ümid yatağından təbii qaz və kondensatı istehsal etmək və satmaq və Babək yatağını istismar etmək hüququnu verir. 31 dekabr 2017-ci il tarixində lisenziyanın balans dəyəri bərpa oluna bilən dəyəri ilə müqayisə aparmaqla dəyərsizləşmə baxımından yoxlanılmışdır. Bərpa oluna bilən dəyər 31 dekabr 2017-ci il tarixinə UBEP-in 543 AZN məbləğində istifadə dəyərini hesablamalarına əsaslanaraq müəyyən edilmişdir. Bu məqsəd üçün istifadə edilən pul vəsaitlərinin hərəkətinin proqnozları HPBS-nin 28 il müddətini əhatə edən maliyyə proqnozuna əsaslanır. Aparılmış yoxlama prosedurları nəticəsində dəyərsizləşmə müəyyən edilməmişdir.

Qiymətləndirmənin nəticələri KÖÇD-də dəyişikliklərə həssasdır, bu da Şirkət tərəfindən proqnoz dövrü ərzində 16% dərəcəsində nəzərə alınmışdır.

Hesablama zamanı istifadə edilmiş KÖÇD rəhbərliyin təxminlərindən 1 faiz çox / az olsaydı, istifadə dəyəri, müvafiq olaraq, AZN 28 az / AZN 30 çox olardı. Həssaslıq təhlili nəticəsində dəyərsizləşmə müəyyən edilməmişdir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

41. Mühüm qeyri-nəzarət payı olan törəmə müəssisələr

Mühüm qeyri-nəzarət payı olan törəmə müəssisələr üzrə maliyyə məlumatları aşağıda təqdim edilir:

Mühüm qeyri-nəzarət payı olan göstərilən törəmə müəssisənin maliyyə məlumatı aşağıda təqdim edilir:

Adı	Təsis edildiyi ölkə	Fəaliyyət göstərdiyi ölkə	2017	2016
Petkim	Türkiyə	Türkiyə	49%	48%
Star Gulf FZCO	BƏƏ	Azərbaycan	20%	20%

Əhəmiyyətli qeyri-nəzarət paylarının yığılmış qalıqları:

Adı	2017	2016
Petkim	1,255	1,1206
Star Gulf FZCO	33	87

Əhəmiyyətli qeyri-nəzarət paylara bölüşdürülmüş mənfəət:

Adı	2017	2016
Petkim	299	161
Star Gulf FZCO	49	79

Bu törəmə müəssisələrin ümumi maliyyə məlumatı aşağıda göstərilir. Bu məlumat şirkətlərarası silinmələrdən əvvəlki məlumatlara əsaslanır.

2017-ci il üzrə maliyyə vəziyyəti haqqında ümumi məlumat:

	Petkim	Star Gulf FZCO
Gəlirlər	3,474	223
Satışların maya dəyəri	(2,636)	(69)
Ümumi və inzibati xərclər	(101)	(1)
Paylaşdırma xərcləri	(28)	-
Sair əməliyyat gəliri	131	91
Sair əməliyyat xərci	(84)	-
Maliyyə gəliri	306	-
Maliyyə xərcləri	(322)	-
Məzənnə fərqi	-	6
Vergidən əvvəlki mənfəət	740	250
Mənfəət vergisi xərci	(128)	(7)
Davam edən əməliyyatlardan il üzrə mənfəət	612	243
Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərəre yenidən təsnif ediləcək sair məcmu zərər – məzənnə fərqi	(279)	(10)
Cəmi məcmu gəlir	333	233
Qeyri-nəzarət paylarına aiddir	162	47
Qeyri-nəzarət paylarına ödənilmiş dividendlər	138	101

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

41. Mühüm qeyri-nəzarət payı olan törəmə müəssisələr (davamı)

2016-cı il üzrə mənfəət və ya zərər haqqında ümumi məlumat:

	Petkim	Star Gulf FZCO
Gəlirlər	2,392	506
Satışların maya dəyəri	(1,924)	(95)
Ümumi və inzibati xərclər	(82)	(1)
Paylaşdırma xərcləri	(23)	-
Sair əməliyyat gəliri	78	10
Sair əməliyyat xərci	(81)	-
Maliyyə gəliri	239	-
Maliyyə xərcləri	(237)	-
Məzənnə fərqi zərər	-	(4)
Vergidən əvvəl mənfəət	362	416
Mənfəət vergisi xərci	(26)	(22)
Davam edən əməliyyatlardan il üzrə mənfəət	336	394
Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərəre yenidən təsnif ediləcək sair məcmu (zərər)/gəlir – məzənnə fərqi	(148)	41
Cəmi məcmu gəlir	188	435
Qeyri-nəzarət paylarına aid olan	90	92
Qeyri-nəzarət paylarına ödənilmiş dividendlər	114	37

31 dekabr 2017-ci il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında ümumi məlumat:

	Petkim	Star Gulf FZCO
Cari aktivlər	1,895	336
O cümlədən:		
<i>Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri</i>	657	226
<i>Ticarət və sair debitor borcları</i>	790	48
<i>Mal-material ehtiyatları</i>	404	2
<i>Sair cari aktivlər</i>	44	60
Uzunmüddətli aktivlər	2,588	8
O cümlədən:		
<i>Əmlak, tikili və avadanlıqlar</i>	2,083	7
<i>Qeyri-maddi aktivlər</i>	333	1
<i>Sair uzunmüddətli aktivlər</i>	172	-
Cari öhdəliklər	(1,056)	(181)
O cümlədən:		
<i>Qısamüddətli borc öhdəlikləri və uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi</i>	(362)	-
<i>Ticarət və sair kreditör borcları</i>	(694)	(181)
Uzunmüddətli öhdəliklər	(866)	-
O cümlədən:	(607)	-
<i>Uzunmüddətli borc öhdəlikləri</i>	(61)	-
<i>Təxirə salınmış gəlir</i>	(46)	-
<i>Öhdəliklər və xərclər üzrə sair ehtiyatlar</i>	(152)	-
<i>Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri</i>		
Cari kapital	2,561	163
Kapital aiddir:		
Əsas şirkətin kapital sahiblərinə	1,306	130
Qeyri-nəzarət payına	1,255	33

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

41. Mühüm qeyri-nəzarət payı olan törəmə müəssisələr (davamı)

31 dekabr 2016-cı il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında ümumi məlumat:

	Petkim	Star Gulf FZCO
Cari aktivlər	1,340	484
O cümlədən:		
<i>Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri</i>	637	281
<i>Ticarət və sair debitor borcları</i>	354	201
<i>Mal-material ehtiyatları</i>	307	2
<i>Sair cari aktivlər</i>	42	-
Uzunmüddətli aktivlər	2,949	19
O cümlədən:	2,188	18
<i>Qeyri-maddi aktivlər</i>	383	1
<i>Sair uzunmüddətli aktivlər</i>	378	-
Cari öhdəliklər	(903)	(66)
O cümlədən:		
<i>Qısamüddətli borc öhdəlikləri və uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi</i>	(260)	-
<i>Ticarət və sair kreditör borcları</i>	(643)	(66)
Uzunmüddətli öhdəliklər	(873)	-
O cümlədən:		
<i>Uzunmüddətli borc öhdəlikləri</i>	(589)	-
<i>Təxirə salınmış gəlir</i>	(65)	-
<i>Öhdəliklər və xərclər üzrə sair ehtiyatlar</i>	(50)	-
<i>Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri</i>	(169)	-
Cari kapital	2,513	437
Kapital aiddir:		
Əsas şirkətin kapital sahiblərinə	1,307	350
Qeyri-nəzarət payına	1,206	87

31 dekabr 2017-ci il tarixinə pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında ümumi məlumat:

	Petkim	Star Gulf FZCO
Əməliyyat	553	304
İnvestisiya	(361)	39
Maliyyələşdirmə	(95)	(394)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri üzrə xalis məzənnə fərqi	(5)	-
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərində xalis artım/ (azalma)	92	(51)

31 dekabr 2016-cı il tarixinə pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında ümumi məlumat:

	Petkim	Star Gulf FZCO
Əməliyyat	387	195
İnvestisiya	(214)	3
Maliyyələşdirmə	(307)	(118)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri üzrə xalis məzənnə fərqi	95	-
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərində xalis (azalma)/artma	(39)	80

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

42. Hesabat tarixindən sonra baş vermiş hadisələr

TANAP-da CQD-nin payının STEAŞ tərəfindən alınması

9 fevral 2018-ci il tarixində STEAŞ və CQD arasında CQD-nin TANAP A.Ş-də sahib olduğu 7 faiz payının satışı ilə əlaqədar alqı-satqı razılaşması imzalanmışdır. Əməliyyat 2018-ci ilin mart ayında baş tutmuşdur.

SATSA-nın satılması

27 dekabr 2017-ci ildə Qrup cəmi 80 AZN (47 milyon ABŞ dolları) məbləğ qarşılığında SATSA birgə müəssisəsində sahib olduğu 50 faiz mülkiyyət payının və borc üzrə alınacaq məbləğin satılması haqqında alqı-satqı razılaşması imzalamışdır. 10 yanvar 2018-ci ildə Qrup alıcı tərəfindən ödəniləcək bütün məbləği almışdır.

Bondların buraxılması

26 yanvar 2018-ci ildə Petkim 850 AZN (500 milyon ABŞ dolları) məbləğində, müddəti 26 yanvar 2023-cü ildə başa çatan, sabit kupon dərəcəsi illik 5.875 faiz və emissiya qiyməti 99.467 faiz olan, İrlandiya Fond Birjasında qeydiyyatda alınmış Avrobondlar buraxmışdır.

Yeni kreditlər

Hesabat tarixindən sonrakı dövr ərzində – 2018-ci ilin martında Qrup Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyindən 102 AZN (60 milyon ABŞ dolları) və 98 AZN məbləğlərində, müvafiq olaraq, qısamüddətli və uzunmüddətli borclar götürmüşdür.

Hesabat tarixindən sonrakı dövr ərzində Qrup bir neçə yerli Gürcüstan banklarından 156 AZN (239 milyon GEL) və 16 AZN (24 milyon GEL) məbləğlərində, müvafiq olaraq, qısamüddətli və uzunmüddətli borclar götürmüşdür.

Hesabat tarixindən sonrakı dövr ərzində Qrup bir neçə beynəlxalq bankdan Karbamid zavodu üçün 47 AZN (23 milyon Avro) məbləğində borc tranşı qəbul etmişdir.

Borcların ödənilməsi

Hesabat tarixindən sonrakı dövr ərzində Qrup bir neçə beynəlxalq və yerli banklara borc öhdəlikləri üzrə müvafiq olaraq 417 AZN (245 milyon ABŞ dolları), 6 AZN (3 milyon Avro), 187 AZN (271 milyon GEL) məbləğlərində və SOFAZ-a 65 AZN (38 milyon ABŞ dolları) məbləğində ödənişlər etmişdir.

Gəmilərin alınması

Hesabat tarixindən sonrakı dövr ərzində Qrup Credit Europe Bank-dan ümumi 115 AZN (68 milyon ABŞ dolları) məbləğində ödəniş qarşılığında dörd gəmi almışdır.

Əlavə ödənilmiş kapital

Hesabat tarixindən sonrakı dövr ərzində SOCAR Polymer Investments MMC-nin digər səhmdarları olan Vitol Black Sea V.L.L MMC və Ecoland MMC SOCAR Polymer Investments MMC-nin nizamnamə kapitalına, müvafiq olaraq, 61 AZN (36 milyon ABŞ dolları) və 22 AZN (13 milyon ABŞ dolları) məbləğlərində əlavə kapital qoyuluşları etmişdir.

Akkreditiv

Hesabat tarixindən sonrakı dövr ərzində STAR Refinery MMC-nin səhmdarları 102 AZN (60 milyon ABŞ dolları) məbləğində kapital qoyuluşları etmiş, bu da akkreditivlərin qalığını 772 AZN (454 milyon ABŞ dolları) məbləğine qədər azaltmışdır.(31 dekabr 2017-ci il: 874 AZN (514 ABŞ dolları)) (Qeyd 39).

AÇG-nin podratçı tərəflərindən olan debitor borclarının ödənilməsi

Hesabat tarixindən sonrakı dövr ərzində Qrup AÇG-nin podratçı tərəflərdən 578 AZN (339 milyon ABŞ dolları) qəbul etmişdir (Qeyd 13).